

„Ami azonban ennél jobban meglep és megdöbbsent, hogy a Fabiny által elvárt »özönlő olvasói levelek« valahogy elmaradtak. Vártam, hogy ez a cikk nagy port fog kavarni, tele lesz vele az *Evangelikus Élet*, tele lesznek az egyház internetes felületei, jönnek-mennek a levelek – ehelyett azonban csend, nyugalom, mozdulatlanság!”
A 14. hely margójára ▶ 3. oldal

„Egy igevers volt a kapaszkodóm: »Pillanatnyilag ugyan semmiféle fenyítés nem látszik örvendetesnek, hanem keservesnek, később azonban az igazság békességes gyümölcset hozza azoknak, akik megedződtek általa.« (Zsid 12,11)”
Interjú Frenyó V. László állatorvos-professzorral ▶ 13. oldal

„Nem találtam egyetlen mondatot sem a presbiterok katedrálisában, amelynek ma ne lenne hatványozott jelentősége.”
Rázzon fel bennünket... ▶ 13. oldal

Ég-e még a húsvéti gyertya? ▶ 2. oldal
Beszélgetés a szolidaritási törvényről ▶ 5. oldal
De Ruyter és a holland egyházak ▶ 10. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Aki ezt a győzelmet szívébe vési – máris üdvözült. Viszont akinek nincs nagypéntekje és húsvéja, egyáltalán nincs annak jó napja egész esztendőben. Sőt egyenesen vége van annak, aki nem hiszi, hogy Krisztus érte szenvedett s támadott fel. Hiszen keresztyének is azért vagyunk, mert Krisztusra nézhetünk, mondván: Édes Uram, bűnömöt magadra véve Mártonná, Péterré, Pállá lettél, s ezzel az én bűnömöt szétapodtad és elnyelted. Bűnöm tehát nem nálam, hanem nálad van: te mondd. Nagypénteken még minden bűnöm előtem kavargok, de húsvétkor új ember születik, akin nincs többé bűn. Mindezt a te ajándékok, ki legyőzted bűnömöt, halálokat, ördögömet.”

▶ Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

Köztéren elsőként Répcelakon: bronz Luther-szobor Vasban

▶ A Vasi Evangelikus Egyházmegyében hat esztendővel ezelőtt kezdődött az az immár hagyományosnak mondható rendezvénysorozat, amelyek keretében az egyházmegye gyülekezeteinek tagjai egy vasárnapot együtt töltenek. A német és osztrák mintára szervezett találkozót *Gusztáv Adolf vasi hálaadó nap*nak nevezték el, amelynek perselypénze az erejükön felül építkezni kívánó egyházközösségeket támogatja. A két évente megtartott találkozónak az elmúlt vasárnap a répcelaki gyülekezet adott otthont. A mintegy ezerháromszáz résztvevő az istentiszteleten kívül kulturális programokon, előadásokon is részt vehetett. Volt a napnak egy méltán nagy médiaérdekklődést kiváltó eseménye is: a templom mellett leleplezték *Luther Márton* első olyan magyarországi szobrát, amely közterületen áll. Répcelak első köztéri alkotását az egyházkerület püspöke, *Ittész János* áldotta meg. Az ünnepélyes szoboravatón köszöntőt mondott *Szászfalvi László*, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára is.

Az Új Magyarország fejlesztési terv nyugat-dunántúli operatív program „Városközpontok funkcióbővítő megújítása a nem megyei jogú városokban” pályázat keretében a Répcelak Város Önkormányzata által vezetett konzorcium több mint négyszáz-

újult az evangelikus templom környéke, és tervbe vették emlékhely kialakítását is egy frekvenciált helyen. Verasztó János állt elő azzal a javaslattal, hogy – közeledve a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójához – miért ne állhatna a templom

A vasi hálaadó nap a zsúfolásig megtelt templomban kezdődött úrvacsorai istentisztelettel, melyen a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke Jn 10,22–29 alapján hirdette az igét. Ittész János hangsúlyozta, hogy Isten gyűjtötte össze népét Répcelakra. Számunkra titok, hogy miért nincs itt mindenki, Jézus miért nem hívott el mindenkit. De nagyobb csoda, hogy mi, méltatlanok miért vagyunk elhívva. Erre kell rácsodálkozni – fogalmazott a kerület lelkesíti vezetője. (Az istentisztelettel párhuzamos gyermek-istentiszteleten mintegy százötven csemete volt együtt a kultúrházban.)

A templomi alkalom után a gyülekezet Isten háza elé vonult, ahol előbb *dr. Németh Kálmán* polgármester és *dr. Kiss Julianna* jegyző átvágta a nemzetiszínű szalagot, majd *Kovács Ferenc*, Vas Megye Közgyűlésének elnöke leleplezte, Ittész János püspök pedig megáldotta Magyarország első olyan Luther-szobrát, amely közterületen áll. A mészki talapzaton álló bronz mellszobor a reformátor portréját örökíti meg, háttérében magyarul és németül vésték egy mészkötblára Luther Márton 95 tételének pontjait.

Veres Gábor szobrászművész alkotásánál Szászfalvi László, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára mondott köszöntőt. Ünnepi beszédében – egyebek mellett – kijelentette: az evangelikuság ma is meghatározó a magyar nemzet intellektuális erőterében, legyennek tagjai akár magyarok, akár németek vagy éppen szlovák szármá-

zású, velünk élő evangelikusok. A reformáció megindulásának ötszázadik évfordulójához közeledve Luther tanácsai még aktuálisabbak és még fontosabbak, egyenként, de közösségként is szükségünk van a megújulásra – fogalmazott az egyházügyi államtitkár, hozzátéve: nem véletlen, hogy Magyarország új alaptörvényének egyik legfontosabb üzenete, hogy a gazdasági és társadalmi megújulás nem valósulhat meg lelki és szellemi megújulás nélkül.

Ebéd után különböző programokon vehettek részt a jelenlévők. A művelődési házban *Szakíts, ha tudsz!* címmel a Reményik Suliszínpad tartott előadást, az Ausztriai Evangelikus Egyház diakóniai munkájáról *Manfred Koch* szuperintendens beszélt, *Végh Szabolcs* intézményvezető pedig egyház és ökológia témacímmel szolt az érdeklődőkhöz. A nagy-

színpadon a répcelaki *Vekker+* és a szombathelyi *Ten Sing Savariae* zenekar, valamint *Lázár Attila* énekes szolgált. A polgármesteri hivatalban *Hutflész Mihály* pályázatiőr, cégvezető tartott előadást, és *Hegyeket mozgató szívek* címmel a büki gyülekezet bábelőadása volt látható. A nap Ittész János püspök úti áldásával zárult.

A tudósító szinte nem is tudja, hogy az elmúlt vasárnap Répcelakon történt eseményekből mit emeljen ki, hiszen még fontossági sorrendet is nehéz megállapítani. Az mindenestire tény, hogy a nap folyamán többször lehulló zápor sem tudta megzavarni a hálaadók örömméppét.

■ MENYES GYULA

Veres Gábor szobrászművészről és *Luther-szobráról* bővebben a 3. oldalon

A SZERZŐ FELVÉTELE

millió forint támogatást nyert a városközpont funkcióbővítő rehabilitációjára. E programnak köszönhetően új arculatot kapott a főté, meg-

mellett Luther-szobor. A városvezetőknél meghallgatásra talált a helyi evangelikus lelkész javaslata, amelyet a település katolikusai is támogattak.

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Atyánk, te azért küldted egyszülött Fiadat, hogy az elveszetteket megtalálja, hallgass meg most az elveszettek, de megtaláltak hálaadó imádságát.

[Lektor:] Urunk, te a megújítás és a találkozás Istene vagy. Kérünk, adj gyülekezeteinknek bátorságot az örömré, felszabadultságot a dicsőretre, kreativitást a játékra, hogy felfedezzük határokat átlépő szeretetedet a közösségeinkben. Add nekünk a meglepetés örömét, a dal erejét, a szó igazát, hogy hitelen és érthető hangon tudjunk megszólalni ott, ahová elküldtél minket. Együtt így magasztalunk téged:

[Gyülekezet:] *Örvendj, egész föld, az Istennek!*

[Lektor:] Atyánk, családi közösségekbe születt egyszülött Fiad. Könyörgünk most a családokért, amelyeket ma oly szorosan körülvesz a társadalom és a kultúra gyors változása. Könyörgünk, őrizd meg a családok megtartó, összetartó erejét, befogadókészségét. Könyörgünk a válófélben lévő szülőkért és gyermekeikért. Kérünk, gyógyítsd a megsebzett életeteket, hogy ne a harag, a düh vezérelje az egymástól elváló embereket, hanem a kölcsönös szeretet. Légy, Urunk, a házasságot kötőkkel, add, hogy az a boldogság és szeretet, amely a nagy napon betölti őket, izelítő legyen a te végtelen szeretetedből. Együtt így magasztalunk téged:

Örvendj, egész föld, az Istennek!

[Lektor:] Atyánk, könyörgünk az érettségiző diákokért. Kérünk, adj jó előmenetelt a becsüléssel készülőeknek, és adj bölcs szívet a vizsgáztató tanároknak. Urunk, a te szereteted és vigasztalásod legyen azokkal, akiknek nem sikerül az érettségi vizsga. Ne engedd, hogy a pillanatnyi kudarc a reménytelenség érzését és az életcél elvesztését adja a fiataloknak. Éreztesd meg velünk végtelen nagy szeretetteddel, hogy egyszer meg kell állnunk színed előtt, és számot kell adnunk hitünkről, életünkről és cselekedeteinkről. Együtt így magasztalunk téged:

Örvendj, egész föld, az Istennek!

[Lektor:] Atyánk, kérünk, ébressz felelősséget bennünk a teremtett világért. Add, hogy a családjainkban, a munkahelyeinken, az iskolákban úgy tudjunk élni, hogy minél kevésbé szennyezzük a környezetünket. Indítsd arra a szülőket, a pedagógusokat és a gyülekezeteinket, hogy a környezet tudatos gondolkodás hétköznapijaink szerves részévé válják. Adj, kérünk, gyermeki szívet, hogy mindennap rácsodálkozzunk lakóhelyünk természeti gazdagságára és szépségére, hogy éltél téged dicsérjünk, és együtt így magasztaljunk téged:

Örvendj, egész föld, az Istennek!

[Lektor:] Atyánk, indíts bennünket arra, hogy zsidó testvéreinkkel együtt tudjunk ünnepelni a Sínai-hegyi szövetség népeket, kultúrákat, vallásokat átívelő ígéretét. Add, hogy felfedezzük közös gyökereinket, valamint a *Tízparancsolat* összetartó gazdagságát, megtartó erejét. Kérünk, űzz el a szívünkben minden előítéletet, gyűlöletet. Add, hogy elfogadjuk a másságot, és minden emberben a te képmásodat tiszteljük és végtelen gazdagságot szemléljük.

[Lelkész:] Hallgass meg minket, Urunk! Add, hogy a húsvéti fény, öröm, helykeresés és küldetés töltse be életünket, egykor pedig részesüljünk örök békekedben szent Fiad, a mi Urunk által.

[Gyülekezet:] *Amen.*

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP (JUBILATE) – MT 18,11-14

Isten öröme

***

Az út nem az elveszett bárány és a jóságos pásztor idilli példázatával ér véget. Egy gyülekezeti fegyelmi eljárás részesei leszünk. Az út erre megy tovább. Itt is két oldalon állunk egyszerre. Egyik oldalon tudjuk, mi a jó és a rossz közötti különbség. A „hátvetkezik atyádfia...” töredék arra utal, hogy tudom, mikor vétkezik valaki a társaim közül. Ráadásul feljogosít, hogy intézkedjem: „...intsd meg négy szemközt!” Utána hadd bővídjön a kör: jöjjenek még ketten vagy hárman, aztán jöjjön a gyülekezet! Végül rekesszük ki! Gyomláljuk ki a konkolyt! Tisztítsuk meg a közösséget!

Másik oldalon én vagyok a konkoly. Ebben az eljárásban nem látszik a védekezés semmilyen lehetősége. Nem kérhetünk megértést, együttérzést. Csak egyet tehetünk: engedelmeskedünk az ítéletnek. Csak a bűnvallás és a bűnbánat elfogadható. A megalázódás az egyetlen út. A gyermeknél jól vállalható kicsinység kirekesztett alárendeltségbe torkollik. Nem védelem, hanem kitaszítottság vár az elesettre. Nem felsegítik, hanem átlépnek rajta.

***

A két jelenet – a kisgyermek közepre állítása és a gyülekezeti fegyelmi eljárás – közé helyezi Máté mai szakaszunkat, az idilli példázatot az elveszett bárányról és a jóságos pásztorról. Valójában ez a pásztor elég ostoba. Otthagya a kilencvenkilencet, hogy elmenjen az egy után. Beszéltem egyszer egy pásztorral, aki elmondta, hogy egy nagyobb hajtáskor akár két-három bárány is elpusztulhat. Ez a tűrhető veszteség. A példázatbeli pásztor viselkedésének csak egy oka lehet: szenvedélyes szeretete-

A VASÁRNAP IGÉJE

te a bárány iránt. Elindul, hogy megtalálja, és amikor megtalálja, nagyon örül.

Ezt a példázatot olvastuk már *Lukács evangéliumában* is. Ott az öröm felhőtlen. Isten annyira örül az elvesztett megtalálásának, mint a pásztor, aki végre megleli szeretett bárányát, vagy az asszony, aki – szintén elég érthetetlen módon – kész kitakarítani a házat egy értéktelen pénzdarabért, vagy az apa, akinek hazaérkezik elvesztett fia. Ott csak az öröm van. Nincs beleágyazva sem a gyerekről szóló tanításba, sem a gyülekezeti fegyelmezésbe. Csak az öröm marad. Lukács, ez a kedves orvos már csak ilyen. *Máté evangéliumában* a példázat egészen más jelentést kap.

Ha a gyerekek felől nézzük, akkor arról szól, hogy minden kicsire vigyázni kell, és senkit nem szabad megbotránkoztatnunk. Mindenki olyan fontos, mint a pásztornak a báránya.

Ha a gyülekezeti fegyelmezés felől nézzük, akkor a megtalálás kerül előtérbe, azaz a közösség minden egyes tagja fontos, menjünk el mindenki után. Így – szemben a lukácsi példázattal értelmével – mi válunk a pásztorral, a körülöttünk élők pedig a ránk bízott juhok. Követőivé tesz minket annak az Istennek, akiről Lukácsnál olvastunk.

Máténál a feszültség tagadhatatlan, és ő nem is akarja kikerülni ezt. Vegyék észre azokat, akik köztek alárendeltek, akár a kicsinységük, akár a bűnük miatt! Hirtelen nevek, arcok tűnnek fel vádlón, em-

berek, akik miattunk vesztek el. Gyakran szeretnénk megfedkezni róluk, de most újra élesen állnak szemünk előtt. Nem voltunk elég kicsinyek, nem voltunk elég jó pásztorok. Még rosszabb a helyzet: nem tudtunk olyanok lenni, mint Atyánk, aki jó pásztorként megkereste az elvesztettet.

***

Az örvendezés vasárnapján hadd kapjon újabb értelmezést ez a példázat. Lukácsnál – mint mondtuk – örvendező Isten látunk. Megtalálta azt, aki az övé. Teljes az öröme. Vajon ezután mi el tudunk-e bárkit is veszíteni Isten számára? Aligha. Ha valakit elveszejtenénk, csak a közösségünkben tudnánk elveszteni. Nem veszejtenénk el Isten szempontjából, de a miénkből igen. Ez persze elrontaná mindenki életét, és elrontaná Isten örömét.

Azért fontos Isten számára, hogy jó pásztorok legyünk, mert látja, hogy miként tesszük tönkre egymás életét, miközben ő már megtalált minket. Jubilate vasárnapja Isten örömről szól. Nem kell örömet szereznünk Istennek, elég, ha nem rontjuk el az örömét. Reméljük, végül nem rajtunk áll az, hogy ki marad meg – bár a vádló arcok és nevek nagyon is közel vannak –, mert Isten jobban ragaszkodik az övéhez, mint gondolnánk.

Végso bizalmunk pedig az, hogy ugyanígy ragaszkodik hozzánk is, rossz pásztoraihoz. Ez a tudat változtat minket jó pásztorokká. Érzékenységünk, beleérzésünk öt képviseli ebben a világban. Ő áll köztünk sebezhető gyermekként. Ő a társunk a közösségben. Ő az az arc és az a név, amely nem vádol, hanem megment.

■ KOCZOR TAMÁS

Ég-e még a húsvéti gyertya?

A gyertya ősi keresztény szimbólum. Minden kis hittanost megtanulja és tudja, hogy egyszerre Krisztust és a tanítványokat jelképezi. Ég, világít, meleget ad. Közben elfogy.

Nem csupán egy ősi világítóeszközről van szó, amelyet le lehet cserélni korszerűbbre. Pedig hányan és hányan gondolták így! Amikor feltalálták az elektromos izzót, sok gyertyatartót átalakítottak. A legelgondolkodtatóbb az volt, hogy úgy készítették el, *mintha* gyertya lenne. Gyertyaizzót tekertek bele, papírból, később műanyagból gyertyatörzset is formáztak, s hogy teljes legyen az illúzió, még néhány legördülő viasz-csepputánzatot is rátettek.

Mennyivel tisztább: nem folyik le, nem kormoz. Mennyivel erősebb, olvasni is jól lehet mellette... Csak épp a lelke veszett el. Egy gyönyörű jelképet praktikus eszközzé silányítottak. (Az élet fintora, hogy amikor később jó pár helyen némelyek megpróbálták újra használatba venni a gyertyát, a többség azt gondolta, ez visszatérés lenne a középkorba...) Minden utánzat idegen a templomtól és az istentisztelettel. A művirág is – műanyag, még ha kölnivel illatosítják is. A szintetizátor is, hiszen nem hangszer, csak hangszerutánzat – műanyag hanggal. Hála Istennek, az úrvacsorai kehely sem műanyagból van...

Ma újabb divathullám söpör végig egyházainkon. Egyre több helyen

látom a még tökéletesebb gyertya-utánzatot. A megtévesztésig hasonlít a gyertyára, pedig műanyagból van. Belül bizonyára kis tartály olajjal vagy valami éghető folyadékkal, amelybe belelóg a kanóc egyik vége. A másik végét, mint a gyertya kanócat, meggyújtják. Ég (ha éppen meg van töltve), de nem ég el. Gyertyának látszó tárgy. Világítani gyenge. De legalább nem fog el állandóan, nem kell cserélni, s messziről úgy látszik, mintha mindig új lenne.

Egy kicsit (?) becsapjuk magunkat meg a templomban lévőket. A látszat ugyanis csal. A kényelmünk kedvéért tesszük. Olyan ez, mint a látványosság. Jól néz ki, csak éppen egészségtelen, és a tápanyag hiányzik belőle. A kirakatban úgy tűnik, mintha, pedig áá, dehogya... Műgyertya. Az áruklódó jel, hogy nem fog el. Pedig a krisztusi lét, a keresztény élet titka ez lenne: miközben világít és melegít, elfogy. Feláldozza magát.

A keresztelés alkalmával – egyre gyakrabban találkozom ezzel a szép szokással – átadnak a családnak egy kis gyertyát. Önmagában jelentéktelen – egy kis viaszrúd. Sokat elárul az, ha az oltárról meggyújtva adják át. Az igazi az lenne, ha a keresztelés évfordulóján a családlátogató lelkipásztorral évről évre kigyúlna a keresztelési gyertya fénye. A nyiladozó értelmű gyertya fénye, mint többet elárulna, mint ügyleten, botladozó szavaink arról, hogy mit jelent: meg vagy kereszt-

telve. Nagyszerű gyülekezeti program lehet belekezdeni ebbe a hasznosan fárasztó sorba: évről évre gyertyagyújtásra meglátogatni a megkereszteltet és hozzátartozóikat.

Húsvét időszakát éljük. Húsvét üzenete és a gyertya szimbóluma elválaszthatatlan egymástól. Az ősi liturgia szerint amikor a pap elvégzi a tűzszentelés szolgálatát, és az új tűzről meggyújtja a húsvéti gyertyát, a templomban még sötét van. Húsvét éjszakáján vagyunk. A sötét még nagyszombat eseményére utal. A sír sötétjére. A sírúra, amely Krisztust is befogadta. De nem nyelte el! Ebben a sötétben a kapun át belép a lelkész a húsvéti gyertyával, és a templomba belekiáltja a húsvéti liturgia mindent meghatározó kezdőmondatát: „Krisztus világosságunk!” És Krisztus önmagát feláldozó fényességét szétosztja. Ki-ki meggyújtja saját gyertyáját a húsvéti gyertyáról, és lassan világosság árad szét a templomban. A világosság, amely legyőzte a sötétséget.

Egyre több helyen, evangélikus közösségekben is, együtt ünneplik a húsvéthajnal nagy eseményét. S a liturgia kezdetén ott a lucernárium, azaz a fénykerttartás. Egyre több helyen áll ott húsvétkor a hatalmas gyertya az oltár mellett – évszámmal, keresztel és Krisztus monogramjával megjelölve.

A nagyszerű szimbólumok nem önmagukban érdekesek, nem a gaz-

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

dag, netán pompás szertartásért vannak (bár a szépség is Isten ajándéka). Ezek a jelek prédikálnak. A maguk módján mind-mind a feltámadt Krisztust hirdetik. Húsvét csodálatos titkát adják tovább: meghalt, de feltámadt, legyőzte a halált, hogy nekünk is életünk legyen. Enélkül semmit sem ér a hitünk – valljuk Pál apostollal együtt. Az egyház a kereszt és a húsvéti vir evangéliumának letéteményese. A vasárnap pedig – az esztendő bármely szakaszában járunk is – húsvét jó hírét hordozza.

A kérdés már csupán ez: ég-e a húsvéti gyertya, hogy vasárnapról vasárnapra hirdesse Krisztus feltámadását? Vagy spórolunk vele? Jó lesz az jövőre is? Adventben előkerül a tavalyi koszorú, karácsonykor elővesszük a jászolbölcsőt meg a csillagot, nagyhétre pedig a húsvéti kelleket. Ám a gyertya nem dísz csupán – még akkor sem, ha ezt is, mint mindent a templomban, művészi igénnyel készítik. A gyertya igei hirdetés. A húsvéti gyertya pedig még határozottabb evangéliumhirdetés. Hadd égjen, hadd prédikáljon!

Létezik külső és belső fény. Tudjuk jól. A külső nagy segítség lehet, hogy a belsőről el ne feledkezzünk. Ég-e a húsvéti gyertya?

■ HAFENSCHER KÁROLY

Fő a bizalom!

Közyűlés az Északi Egyházkerületben

► **Imaháza felszentelésének egy-éves jubileumát sem ünnepelte még a gyöngyösi gyülekezet, máris az egyházkerület legfőbb döntéshozó testülete, a közgyűlés tavaszi ülésének adott otthont május 6-án. A gyülekezet felkésze, Fatalin Helga mindent megtett, hogy a mintegy negyven küldött és érdeklődő méltó módon, nyugalomban és jól előkészített körülmények között végezhesse munkáját. A négyórás ülésen vendégként Kákay István, az országos iroda igazgatója is részt vett, aki a kompetenciájába tartozó kérdésekről naprakész információkkal szolgált, különösképpen az oktatási intézmények át- vételével kapcsolatban, ami több jelen lévő lelkészt is érintett.**

2040-ig terjedő hosszú távú stratégiát. Ebben a folyamatban első helyen olyan tartalmi kérdések kell, hogy álljanak, mint a misszió, a tiszta tanítás, a családok védelme, az evangélikus identitás. Következmenként azonban megkerülhetetlenek lesznek a strukturális kérdések is.”

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Benczúr László egyházkerületi felügyelő tizenhárom, folyamatban lévő beruházási munkalatról számolt be, majd nyomatékosította: azok a gyülekezetek nem számíthatnak az országos iroda, illetve az országos presbitérium segítségére, amelyek nem a szabályrendelet szerint intézik a pályázatuk ügyét.

A felügyelő beszámolt az ózdi egyházközséget érintő átfogó vizsgálatról is, amelyre a gyülekezet komoly anyagi nehézségei miatt volt szükség. Kétségtelen, hogy az ország észak-keleti régióját különösen sújtó gazdasági válság fokozottan érinti az ottani gyülekezeteket is, ám a pontatlan adminisztráció és a céltudatos egyház- megyei segítség hiánya is hozzájárulhat a gondokhoz. Az egyházi vezetőség nem szeretné, hogy a lelkészek

anyagi okokra hivatkozva kényszerüljenek világi állást vállalni. A megyei elnökségekkel karöltve kell a bajba jutott vagy lélekszámban zsugorodó gyülekezetek hosszú távú stratégiáját átgondolni – beleértve a központi lelkészi fizetést és az egyházközségek közötti szolidaritás gyakorlatát is.

A kerület vezetősége két kérdésben is kérte a közgyűlés hozzájárulását, hogy azokkal kapcsolatban előkészítő munkát folytathasson az esperesi tanáccsal. Az egyik az idén meghirdetendő teológiai pályázat témájának kidolgozása. A másik a jelentések, statisztikák és zárszám- adások egyre gyakoribb késedelmes beküldésekor a gyülekezetekkel szemben alkalmazható szankciók meghatározása. A fegyelmetlenségek növekvő száma az egyházvezetés minden szintjén sok időt és energiát vesz el a fontosabb, lelki épülést szolgáló munkától.

A gyűlésen jelentést tett Blatniczky János Dániel kerületi missziói lelkész és Selmeczi Lajos, a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat kerületi felelőse is.

Dr. Cserháti Péter kerületi másod- felügyelő zárógondolataiban kiemelte az ország és az egyház megújulásáért mondott imádság fontosságát. Örömmel számolt be helyettes államtitkári feladatai során szerzett tapasztalatáról: a munkája során megismert keresztényekkel nagy áldás együtt dolgozni.

A következő, őszi kerületi közgyűlést 2011. november 11-ére tervezik.

■ HHÁ

Veres Gábor szobrászművész Luthere Répcelakon

Veres Gábor Békésről származik, a művészeti szakközépiskolát Szegeden végezte el. Ugyancsak Szegedre járt tanárképző főiskolára, ahol matematikát tanult, majd innen vezetett az útja Budapestre, a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Szabó Iván és Borsos Miklós tanítványa volt. Legmeghatározóbb fogadott mesterének, atyai jó barátjának a nemrég elhunyt Borbás Tibor szobrászművészt tartja, neki állít emléket a szobrain elhelyezett apró állatkákkal. 1993 óta a szombathelyi művészeti középiskola tanára.

Szobrait, köztéri alkotásait nagyon szeretik a szombathelyiek. Weöres Sándor-szobra immár legendás találkozóhely, Kálmán Imre-szobrát pedig, amely a Budapesti Operettszínház előtt áll, a világ jelentős részén ismerik – mindeütt, ahol az operettszerző műveit játsszák. Vesszőparipája a szobrok „használhatóvá” tétele, a mozgás beépítése, valamint az, hogy alkotásai kreatívak legyenek. Különleges érzéke van ahhoz, hogy elképzeljen, elhelyezzen egy tárgyat az adott térben, kitalálja, milyen anyag és megmunkálás ille- ne a témához.

Ezt a csodálatos képességét használta akkor, amikor megálmodta Répcel- lak első köztéri szobrát, Luther Márton portréját. 2009 végén kereste meg a város a pályázati lehetőséggel. Luther-szobra az első szakrális témájú alkotása. Mint minden munkája előtt, gondos tanulmányokba kezdett – ez- úttal Lutherről, a vallásmegújítóról és a kiváló emberről. Korabeli ábrázolásokra hagyatkozott – amelyekből sajnos kevés van –, ezek alapján formál- ta meg a bronz mellszobrot.

A kültéri szobroknál van egy szakmai fogás: nem életnagyságban, hanem annál egynegyeddel nagyobbra készítik őket. Erre azért van szükség, mert ha a mű szabadteren, egy karakteres, magas épület mellett áll, félő, hogy eltör- pül. Veres Gábor a mellszobrárt fehér mészkő talpazatra állította, a portré hát- terül pedig egy 240 centiméter magas mészkő táblát épített, amely Luther Márton életművének legfontosabb mozzanatait idézi fel. A kilencvenöt té- tel pontjai láthatók az egyik oldalon magyar, a másik oldalon német nyelven. A kilencvenöt tételre és az anyanyelvre fordított Bibliára utal az egymást fe- dő hátlapok formai játéka. A realiztikusan mintázott, cizellált bronzportré enyhén jobbra fordítja a fejét, a templom bejárata előtt közlekedők felé.

A teljes köfelület matt-csiszolt kivitelű. A posztamentesen lévő névfelirat 40 milliméteres negatívba vésett betűkkel, a kilencvenöt tétel 14 millimé- teres negatívba homokfújt betűkkel készült. A művész a szobor felállítását sze- mélyesen irányította.

Baranka György nagytracsa lelkész nyitóáhitata után dr. Székács György országos ügyész, a gyülekezet pres- bitere mutatta be a legtöbbet által- még nem ismert új imaházat, illetve a vendéglátó gyülekezetet és várost, továbbá – országos ügyészi minősé- gében – egyházunk közérdeklődésé- re számot tartó kérdéseket is érintett.

A bizalom fogalmát helyezte jelen- tése középpontjába dr. Fabiny Tamás püspök. Az Élő kövek egyháza straté- giával kapcsolatban megállapította: „Meg kell alkotnunk a 2017-ig terje- dő rövid távú, valamint a körülbelül

Volt egyszer, hol nem volt, az Óperen- ciás-tengeren is túl, még az Üveghe- gyen is túl, valahol Dániában, valahol Magyarországon vagy akár Erdély- ben, volt egyszer egy vándorcirkusz és annak egy nagyon híres bohóca.

Egy napon a cirkusz egy kis falu- ba érkezett. Forró nyár volt, a falusi- ak egész nap kinn dolgoztak a mezőn, s már előre örültek, hogy estére mi- csoda mókában, mulatságban lesz ré- szük. Eközben a cirkuszosok felver- ték a falu szélén a sátrat, és elkezd- tek próbálni, majd kiruccantak a közeli erdőbe. Egyedül a bohóc vigyá- zott a cirkuszra.

Közben, hogy, hogy nem, tűz ütött ki a faluban, a bohóc pedig igyekezett ki a mezőre, hogy riassza az embe- reket. A baj csak az volt, hogy be volt öltözve, ki volt festve. Krumpliorral, hegyes, bojtos sapkával, papagájszí- nű ruhában, bő, pöttyös nadrágban rohant a mezőre, s már útközben ordította: „Tűz van, tűz van!” Az embe- rek ezt látva nevetni kezdtek a furcsa figurán – milyen jó móka, gondolták. Minél jobban kiabált, ugrált, geszti- kulált kínos segíteni akarással, az em- berek annál jobban nevettek – és köz- ben leégett az egész falu.

Kierkegaard bohócának groteszk története jutott eszembe, amikor Fabiny Tamás püspöktársamnak a lelkészek, papok bizalomindexével kapcsolatos sorait olvastam e ro- vatban, az Evangelikus Élet március 13-i számában. A 14. helyen című írás arról szól, hogy a GfK elnevezésű pi- ackutató vállalat, amely a lakosság kö- rében rendszeresen felméri a kü- lönböző szakmában dolgozók bizal- mi indexét, most előrukkolt egy szá- munkra is érdekes adattal, mely szer- rint húsz hivatásból mi, papok, inde- xünk alapján az elegáns és biztató 14. helyre kerültünk. Legelől a tűzoltók, postások, leghátul a politikusok, újságírók, reklámszakemberek, mi pe- dig, „ha nem is kieső helyen, de az al- sós középmezőnyben” – ahogy Fabi-

ny Tamás fogalmaz – kaptuk meg társadalmilag indexelt helyünket.

„...engem nyomaszt ez a bizo- nyos 14. hely. Keresem benne a ma- gam felelősségét is, hogy püspökként nem veszítem-e el a hívek, beleért- ve a lelkészek bizalmát” – írja az Északi Egyházkerület lelkészi veze- tője. Megvallom őszintén, ez az álla- pot – még ha esetleg túlzónak vagy hibásnak véljük is a felmérést – en- gem is nyomaszt és aggaszt, teljesen együtt érzek és egyetértek püspök testvérem észrevételeivel.

Ami azonban ennél jobban meglep és megdöbbsent, hogy a Fabiny által el- várt „özönlő olvasói levelek” vala- hogy elmaradtak. Vártam, hogy ez a cikk nagy port fog kavarni, tele lesz ve- le az Evangelikus Élet, tele lesznek az egyház internetes felületei, jönnek- mennek a levelek – ehelyett azonban csend, nyugalom, mozdulatlanlanság!

Vajon miért? Mi az oka ennek? Munkatársaimtól hallott szavak kop- pannak emlékezetemben: „Nekem így jó, engem kitart! Áh, mit foglalko- zol vele? Hülyeség az egész! Mit érde- kel engem, hogy hóbörögnek itt meg ott! Én már ilyen vagyok, én nem fo- gok, nem akarok megváltozni. Ez van, ezt kell szeretni, nincs mit tenni!”

Megdöbbsent, hogy lelkészek, pa- pok, egyházi munkatársak, presbite- rek, egyházaink iránt elkötelezett emberek erre a sokatmondó, egyben furcsa adatra egyáltalán nem reagál- nak. Kicsit aggódva és bizonytalan- kodva teszem fel a kérdést önma- gunknak: talán jó ez az állapot, ké- nyelmes, megfelelő? Vagy egyszerű- en beletörődünk a nekünk kiosztott helybe, elintézhető az egész egy sa- jnálkozó vállrandítással? Igaz, annyi minden leköti az életünket, annyi az

Nekem így jó, engem még kitart

A 14. hely margójára

ÉGTÁJOLÓ

egyéb, hogy már nem jut erő, ener- gia a hiteles, lelkiismeretes mun- kálkodásra.

Milyen ez a 14. hely? Nézőpont kér- dése. Se nem jó, se nem rossz, mint a félig telt pohár. Ahhoz képest, hogy valamikor máglyán égtek a kereszté- nek... Ez a 14. hely olyan, amilyennek lennie kell: kényelmes, ártatlan, hatás- talan, se nem sok, se nem kevés, amolyan langyos. Olyan laodiceai. (Jel 3,15: „Tudok cselekedeteidről, hogy nem vagy sem hideg, sem forró. Bár- csak hideg volnál vagy forró! Így mi- vel langyos vagy, és sem forró, sem pe- dig hideg: kiköplek a számból.”)

Romániában akár nyugodt is lehet- nek, minthogy a népszerűségi lista vezetői egyértelműen az egyháziak. Nyilván kirakat ez az első hely, egy babonás hitvilág agyonkommetikázott adata. De az anyaországi 14.-nek nem tudok örvideni. Jézus mon- dja: gyümölcséről ismeritek meg a fát. Milyen minőségű hát a mi gyü- mölcünk?

Az utóbbi húsz évben a közélet- ben hangsúlyozottabban jelen volt az egyház, politikusaink is élnek – sok- szor visszaélnék – a papok szerepé- vel (kampányban mint bokréta a kalapon díszlegnek a papok). De va- jon az elfogadottság mértéke válto- zott-e ettől? Pezdült-e a gyülekezeti hitélet pusztán azért, hogy a rend- szerváltozás után nagyobb szere-

pet kaptunk a közéletben? És ott van az érem másik oldala. Jelen va- gyunk, de hogyan és milyen mérték- ben, milyen minőséggel?

A magyarországi közbeszédben a romániaihoz viszonyítva alig jelenik meg az egyház – amennyire ezt a mé- dián keresztül mi itt Erdélyben érzé- keljük. Egy nagyobb esemény, akár egy nemzeti ünnep alkalmával, mely széles társadalmi szerepvállalást igé- nyel, felsorakoznak a politikusok, a közéleti személyiségek, a civil szerve- zetek, de hol maradnak az egyházak? A közbeszédből szinte hiányoznak, kivétel, ha katasztrófhelyzetről van szó, vagy valami egyházi ingatlanl kapcsolatos pereskedésről.

Persze kereshetnének mentséget erre az állapotra: a negyvenévi kommunizmus egyházellenes politi- kájának következtében kialakult tár- sadalmi szocializáció, a média egy je- lentős részében folytatott, sziszte- matikus és jól átgondolt egyház- és vallásellenes propagandát, a hívó em- berek, lelkészek, papok mindennapos, izléstelen kigúnyolását.

Mentségek helyett hol van azon- ban a mea culpa? Hisz passzívan el- fogadtuk a nekünk kiosztott társadal- mi szerepet, és nem vettük figyelem- be evangéliumi hivatásunkat és kül- detésünket, hogy jelenítsük meg az élő és hiteles kereszténységet. Ne fe- leljünk el, nekünk nem a társadalom osztja ki a szerepet és a feladatot, ha- nem a minket elküldő Isten. Elsősor- ban őrá kell figyelni, hisz ez az el- sődleges, központi feladata az egy- háznak, mely Krisztust követi.

A 14. helyet tudomásul vesszük. A szándék a változtatásra megvan ben- nünk, de ehhez nem társul tett, ma- gatartásunknak, hozzáállásunknak

határozott megváltoztatása. A világ rendkívül jól ráérzett arra, hogy hi- teltelen az életünk, mert törés van a tettek és elvek, a gyakorlat és az el- mélet között. Ostorozzuk magunkat, csak hogy ott maradjunk a szándék szintjén. Nem indulunk el a változás útján, hogy megtegyük az első lépést.

„Keresztyén hegyek! Baj van a ke- resztyéniséggel!” – írta Søren Kierke- gaard az 1800-as évek közepén. „Nyárspolgárvá, természetessé, könnyűvé vált. Pedig keresztyénnek lenni nem könnyű, hanem nagyon is nehéz. Ti komolytanul veszitek, pedig Isten szigorú. Ti felületesen veszitek, pedig a keresztyénység mély. Kényelmesek vagytok, pedig a keresz- tyénység nagy erőfeszítéseket követel. Figyelmeztetek mindenkit: amit ál- talában keresztyénységnek tartanak, az csak kismértékben az, mert na- gyon nehéz keresztyénnek lenni...”

A hit egyedüli megtartónk, nélkü- le a szalmaszálaban is megbotlunk, ve- le hegyeket mozdíthatunk meg. Mer- jetek hinni: ez nem ismeret, hanem az a meggyőződés, hogy sem élet, sem halál nem választhat el Isten ve- zetetétől. Gyakoroljátok a keresz- tyén életet! Nem több ismeret, ha- nem több cselekedet változtatja meg életünket. Jakob levelét Luther mel- lékesnek tartotta, pedig milyen cse- lekvő keresztyén volt! Ma ő is hang- súlyozná: az igének ne csak hallgatói legyetek!... Krisztust nem bámulni kell, hanem követni... A szimpatizá- lás nem elég.”

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

Állami kitüntetés Pátkai Róbertnek

A Magyar Köztársaság londoni nagykövetségén a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje kitüntetését vehette át május 6-án Pátkai Róbert, az Egyesült Angol Nyelvű Evangélikus Egyház nyugalmazott püspöke.

A családi légkörű ünnepségen három olyan magyar származású személyiségnek nyújtották át a Schmitt Pál köztársasági elnök által adományozott állami kitüntéseket, akik jelentős mértékben járultak hozzá a magyarságtudat megőrzéséhez, illetve az anyaországgal való

kapcsolatok ápolásához. Dr. Lucas-Zolnai Edit jogász (a Londoni Magyar Iskola Plusz vezetője) és Daróczi Sarolta tanárnő mellett (képünkön középen) a legmagasabb elismerésben – a magyar nyelv és kultúra terjesztése érdekében végzett munkájáért, egyházi és közösségszervező tevékenységéért, életútja elismeréseként – a nyolcvanadik életévét nemrég betöltött Pátkai Róbert részesült, aki az elmúlt esztendőben – Budapesten – a Magyarországi Evangélikus Egyház Ordass Lajos-díját is átvehette.

FOTO: KOROS ILDIKÓ

A magyar nagykövetségen tartott kitüntetési ünnepségen Pátkai Róbert régi barátja, Sárközi Mátyás Londonban élő író (az Inforádió londoni tudósítója) – mintegy laudációképpen – a következőket mondotta el (élőszóban elhangzott gondolatait az Evangelikus Élet kérésére foglalta írásba):

2006-ban, amikor még a Brit–Magyar Baráti Társaság elnöke voltam, felvettem az egyesület választmányi ülésén, hogy élve a lehetőséggel, amit még John Major miniszterelnök vezetett be, miszerint bárki javasolhat királyi kitüntetésre arra érdemes személyeket, írjunk közös levelet Tony Blair kormányfői irodájának a Downing Street 10.-be, és terjesszük fel kitüntetésre társaságunk vezetőségi tagját, Pátkai Róbert evangélikus püspököt. A brit uralkodó évente kétszer oszt rangokat és kitüntetéseket: újévkor, valamint a születésnapján, túlnyomórészt a miniszterelnök javaslata alapján, tehát a legközelebbi listára juttassuk fel Róbertet, aki papi szolgálatán túlmenően oly sokat tesz az egyre idősödő, immár brit állampolgárságú angliai magyar közösség támogatására szoruló öregei, betegei, elesettei gyámoltása terén.

A felterjesztésben rámutattunk, hogy éppen fél évszázada, 1956 végén tízezer magyar menekültet fogadott be Nagy-Britannia, s ezek példásan megállták a helyüket, tudásukkal, szakmájukkal hasznos polgáraivá váltak a szigetországnak. Az angliai magyar szervezetek központi szervét Pátkai Róbert püspök vezeti, aki most lett hetvenöt éves. Szép gesztus lenne, ha elnyerné a Birodalmi Rend tiszti fokozatának a tagságát. A levelet a választmány minden tagja aláírta.

A miniszterelnökségtől gyorsan érkezett a válasz, miszerint a felterjesztéshez három, egymástól minél függetlenebb egyesület ajánlása szükséges.

Kapcsolatba léptünk tehát a nagy-britanniai evangélikus egyházzal, és az onnan már nyugalomba vonult Pátkai püspök utódja örömmel írta meg a saját ajánlását, kifejtve, hogy Róbert, mint a lutheránusok pásztorja, hosszú éveken át minden egyháztagnak legnagyobb meglepedésére vezette a nyáját, és jó kapcsolatot ápolott az anglikán testvérekkel is, olyannyira, hogy a canterburyi érsek magas anglikán egyházi kitüntetésben részesítette.

Harmadikként ahhoz a régi alapítású, exkluzív lovagrendhez fordultunk, amelynek védnöke a brit királyi ház egyik főhercege. Színes dombornyomású levélpapírjukon írta meg válaszként a rend egyik főemberre, hogy Pátkai Róbert, mint a Szent Lázár Rend lovagja, elől jár a jótékony célú és szociális munkában, érdemes az elismerésre.

Amikor a The Times napilap négy teljes oldalon közölte az újról kitüntetettek listáját, izgatottan lapoztunk a különböző kategóriák névsoraiban a P betűhöz. Hiába. Róbertet a brit kormányzat és az udvar minden igyekezet ellenére mellőzte. (Az 1956 óta brit állampolgárrá vált sok ezer magyar közül csak egy jeles orvosprofesszor érdemeit ismerték el királyi kitüntetéssel az évek folyamán.)

Azóta is bánt ez a dolog. S ezért vettem különös örömmel annak a hírt, hogy szülőházaja értékeli, megbecsüli és magas kitüntetésben részesíti immár nyolcvanadik évét is betöltött barátunkat, Pátkai Róbertet.

Csillog olyan szépen ez a kereszt, mint az angol Birodalmi Rend medálja!...

HIRDETÉS

Meghívó

Családi csendesület szervezünk a piliscsai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban június 27. és július 2. között. Téma: délelőtt a Krisztus-követés fontos kérdései, délután felekezeti értékeink (meghívott előadók). Az esti evangélikus sorozatot Balicza Iván tartja. Gyermeknek, fiataloknak külön programokat is biztosítunk. Szervező lelkészek: Horváth-Hegy Olivér és Hulej Enikő.

Részvételi díj 16 800 Ft (14 év alatt 8 400 Ft). Bővebb információ: <http://www.evangelikus.hu/Members/ehulej/csaladi-csendesulet-piliscsaban>. Jelentkezni június 10-ig lehet e-mailben (hulejeniko@yahoo.com), telefonon (20/824-3397) vagy levélben (6000 Kecskemét, Szabadság tér 3.). Szeretettel várjuk!

Új női koordinátor a régióban

A Lutheránus Világszövetség női munkáinak, a WICAS-nek (Women in Church and Society) az igazgatója, Elaine Neuenfeldt a vajdasági Kovačicába (Antalfalva) hívta össze a kelet-közép-európai régió képviselőit május 6–8-ára. A helyszín kiválasztása nem volt véletlen. Ebben a községben szolgál ugyanis Anna Petrak lelkész, aki szerbiai szlovák-ként három éven át mint kelet-európai koordinátor segítette a Genfben működő világiroda munkáját.

A hétvégén mód nyílt arra is, hogy a résztvevők bepillantassanak a többségében ma már szlovákok lakta köz-

ség életébe, amely különösen is híres népművészetéről.

Az evangélikus női találkozóknak egyik feladata volt, hogy felmérje, mennyiben változott meg a kelet-közép-európai régióban élők élete, milyen új kihívásokkal szembesülnek a térségünkben élő asszonyok. A két-napos tanácskozáson az elkövetkező három, illetve hét évre vonatkozóan készült el egy – a ma divatos kifejezéssel élve – „akcióterv”, amely irányt szab a WICAS régió belüli szolgálatainak.

Csak felsorolásszerűen azok a témák, amelyek a tanácskozáson előkerültek: a múlt feldolgozása – gyó-

gyító emlékezés; vezetőképzés; misszió és diakónia; nők és szegénység; a szelidség ereje.

Az akcióterv kidolgozására azért is volt szükség, hogy irányt adjon az újonnan választott női koordinátor szolgálatainak. Feladatuk volt ugyanis is a kovačicai találkozó résztvevőinek az is, hogy az elkövetkező három esztendőre megválasszák a régió új összekötőjét. A tisztséget a harmincnyolc éves lengyel teológusnő, Agnieszka Godfrejów-Tarnogórska tölti majd be, aki Krakóban él, ott vezeti egyháza diakóniai szolgálatát.

■ B. P. M.

„Én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!”

Erősödjenek fel az értékeket megjelenítő, jó szándékú egyházi és civil kezdeményezések, és ezek segítsék egymást az egész Kárpát-medencében – mondta Szászfalvi László, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára múlt csütörtökön Budapesten, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa által rendezett szakmai konferencián. A *De én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!* című, a családot a középpontba állító tanácskozáson a korábban református lelkészként szolgáló államtitkár rámutatott: tapasztalataik szerint sok a párhuzamosság a civil és az egyházi kezdeményezések között, és közülük sok hal el egy idő után.

A rendezvény Kalota József ortodox érseki vikárius nyitóáthítával kezdődött; a konferencián előadók képviselték magukat a református, az evangélikus, a baptista és a metodista egyház, valamint a Nagycsaládok Országos Egyesülete.

A konferencia főelőadójaként

Szászfalvi László hangsúlyozta: az egyházakat az állam stratégiai partnerként kezeli az élet számos területén, majd hozzátette, az új alaptörvény természetesnek tekinti az állam és az egyház szétválasztását, de a közösségi célok érdekében kijelenti, hogy a két fél együttműködik a közös, a társadalom felemelkedése, illetve a gazdasági és morális válság leküzdése érdekében.

Megemlítette, hogy tavalyhoz képest idén tízmilliárd forinttal jut több az egyházak támogatására. Az egyházi intézmények finanszírozása, eltérően az eddigi gyakorlattól, egyenrangú lett a többi intézményével – hívta fel a figyelmet. Utalt arra, hogy az állam „családbarát klímát” igyekszik teremteni, ám önmagában a kormány nem tudja a problémákat megoldani, ezért az egyházi és civil szervezetekkel való együttműködést szorgalmazzák. A családtámogatási rendszert „sarkalatos törvényben szeretnék bebetonozni”, mert eddig a különböző kormányok „ranciaáltak ezt a rendszert” – fogalmazott.

Az államtitkár megjegyezte: a családtámogatás és a segélyezés között éles határt húz a kormányzat, ami „megrázkódtatásokkal is jár”, ugyanakkor szeretnék elérni, hogy „a gyermekek vállalása ne jelentse egyúttal a szegénység vállalását”. Mint mondta: „aktív munkából élő családokat szeretnénk”, ezért „a gyermekekért élőknek és nem a gyermekekből élőknek” a támogatását szorgalmazzák, és a minél korábbi életkorban való gyermekvállalást ösztönzik.

A kormány munkájának eredményeként értékelte a kismamák foglalkoztatása után adott járulékkedvezmény és a családi típusú személyi jövedelemadó bevezetését.

Szászfalvi László szolt arról, hogy az új alaptörvény védi a tulajdont és az emberi méltóságot, valamint a magzat életét, amelyet a fogantatástól kell számítani. Az új alaptörvény védi ezenkívül a házasság intézményét mint „férfi és nő közötti, önkéntes elhatározás alapján létrejött közösséget”, a család pedig a nemzet fennmaradása alapjának tekinti – fűzte hozzá.

▶ MTI

Norvég és svéd konfirmáció Pápan

▶ **Norvég énekek dallamait kísérte az orgona a húsvét ünnepe utáni első vasárnap – azaz fehérvasárnap – hetében, múlt szombaton kora délután a pápai evangélikus templomban. Északi evangélikusok foglaltak helyet a padokban, két fiatal lány konfirmált az istentiszteleten. A vendégek egyike a norvég Lagset Frode evangélikus lelkész volt. Tábori lelkészként ő gondozza az Európa különböző országaiban – így hazánkban – állomásozó norvég, illetve svéd katonák családjait.**

A konfirmandusok az interneten tartották a kapcsolatot a lelkészükkel, és a kátét is így tanulták meg, az istentisztelet előtt egy órával azonban már közösen beszéltek meg a konfirmáció rendjét. Ekkor beszélgettem Lagset Frodéval.

– Mit jelent a norvég fiatalok számára a konfirmáció?

– Nagy ünnepi esemény ez a családokban, az istentisztelet után összejönnek a családtagok, mindenki ajándékokat kap, és – mondjuk így – partival is összekötik.

De persze sokkal lényegesebb az, hogy a konfirmandusoknak és a szülőknek egyaránt fontos. A gyermekek büszkék rá, bár ők félénkebben nyilatkoznak a konfirmációról, a szülők sokkal könnyebben nyilvánítanak véleményt e témában. Történetileg a felnőtte vállalással van kapcsolatban a konfirmáció aktuusa. Norvégia történelmében hagyománya volt annak, hogy a konfirmáció után a fiatalok el-

hagyták a családjukat, és munkába álltak. Természetesen ma már nincs meg ez a történelmi tradíció, tekin-

A svéd és a norvég konfirmandus Lagset Frode lelkéssel

tettel arra, hogy a fiatalok többnyire tovább tanulnak.

– Norvégiában hány éves korban konfirmálnak?

hez mehetnek. Spirituális értelemben ehhez kell felnőni. Valami ilyesmi történik a konfirmációban.

■ POLGÁRDI SÁNDOR

Az utolsó simításokat végzik a szolidaritási törvényen

► TavalY novemberben határozott egyházunk országos presbitériuma (OP): bizottságot hoz létre azzal a feladattal, hogy dolgozzon ki egy olyan modellt, amely hosszú távon tudja biztosítani a lelkészek nyugdíját. A bizottság elnökének Muntag Andrászt választották. A rendszer működését szabályozó törvény gyakorlatilag készen van, a jövő hét végén tartandó zsinati ülésen napirenden kívüli beszélgetésen foglalkoznak vele a küldöttek, végleges elfogadása őszre várható. A szolidaritási törvényről Muntag Andrásst, a zsinat nem lelkészi elnökével beszélgettünk.

– Mi tette szükségessé az egyházi nyugdíjrendszer átalakítását, illetve az új törvény megalkotását?

– Eddigi nyugdíjrendszerünknek két problémáját fedezte fel az egyház országos elnöksége. Az egyik az volt, hogy nincs leírva a nyugdíjalap működése: például ki mennyi nyugdíjat kap, és milyen határozat alapján. A másik gond pedig az volt, hogy a költségvetés bebizonyította: az a pénz, amelyet a gyülekezetek és az országos egyház együtt erre a célra felhasznál, kevés, a rendszert hosszú távon így működtetni kockázatos. Ezért kapott megbízást elsőként íj. Zászkaliczky Pál arra, hogy elemezze a rendelkezésre álló adatokat, és alkosson egy olyan modellt, amely önfenntartó, illetve képes hosszú távon biztosítani a nyugdíjakat a lelkészek számára. Ezen túl

azt az eljárásrendet is megfogalmazza az új törvény, amely a nyugdíjfizetést és az ehhez tartozó nyugdíjalapot kezeli.

– A törvény eredetileg már 2008-ban életbe lépett volna, de az utolsó pillanatban heves támadás indult ellene. Ellenzői arról beszéltek, hogy a bevezetése elviselhetetlen anyagi terhet jelentett volna sok gyülekezet számára. Jogos volt-e az aggodalom?

– Az aggodalom teljesen jogos volt. Megismerve az adatokat arról, hogy mekkora lesz az országos járulékot kiváltó nyugdíjjárulék, tudtuk, hogy ez sok gyülekezetet megroppantana anyagilag. Ám az eredeti elképzelés is tartalmazott szabályozást a rossz gazdasági helyzetben lévő gyülekezetek támogatásáról. Számítottam tehát a tiltakozásra, mert ismertem a számokat, de úgy képzeltem, hogy maga a gondolat minden résztvevő számára világos. A törvény bevezetése előtt egyébként egy év átmeneti időszakot biztosítottunk volna a gyülekezeteknek a felkészülésre.

Azért az természetes felvetődött, hogy a szereplők miért az utolsó pillanatban ébredtek fel, de úgy vélem, hogy az életünk annyira bonyolult, hogy egy-egy kérdésben akkor aktivizálódunk, amikor közeledik a határidő. Ezért magyarul tudom a helyzetet, de menteni nem.

– Kiküszöbölt-e ezeket az aggodalmakat az átdolgozott törvény?

– Meggyőződésem, hogy igen. Már a bizottság megalakulása és személyi összetétele garancia erre. Az öt tagból álló bizottságba Bak Péter,

a Dél-Pest Megyei Egyházmegeye felügyelője és az időközben püspökké választott Szemerei János kaposvári esperes-lelkész személyében tagot delegált az országos presbitérium; a

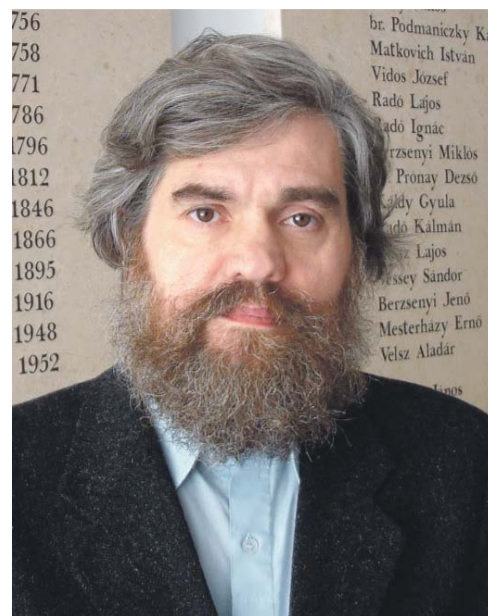

FOTO: BOLLÁ ZSUZSA

zsinatot Bárdossy Tamás és jómagam képviseljük, és részt vesz a bizottság munkájában Csorba Gábor, az országos iroda gazdasági osztályának vezetője. A grémium közös felhatalmazást kapott a zsinat elnökségétől és az országos presbitériumtól, hogy tekintse át a teendőket, és egy működőképes rendszert hozzon létre. Miután ez megtörtént, javaslatot teszünk majd arra, hogy mire milyen feladat hárul a rendszer működtetésében.

– Hogyan valósul meg az új rendszerben a törvény legfontosabb eleme, a szolidaritás?

– Kétféleképpen is. Én szolidari-

tásnak gondolom azt, amikor az egyház a saját lelkészeiről a minimál-nyugdíjon felül gondoskodik. A másik eleme a szolidaritásnak az, hogy a rászoruló gyülekezeteket támogatjuk. Ez egyrészt az országos egyház költségvetéséből történik oly módon, hogy ebből a forrásból első sorban a nagyobb gyülekezeteknek nyújtunk anyagi támogatást. Másrészt pedig megpróbáltunk olyan rendszert létrehozni, hogy az erősebb, tehetősebb gyülekezetek támogassák a gyengébbeket. Ezeknek a biztosítékoknak köszönhetően talán sikerül elfeledtetni a lelkészekkel és gyülekezetekkel azt a rossz képzetet, amely az utóbbi időben a szolidaritási törvényhez kapcsolódott.

– A tervek szerint a soron következő zsinaton fogadták volna el a törvényt. Azonban a hírek arról szólnak, hogy ez nem fog megtörténni. Nem borul-e fel a jogszabály elfogadásához szükséges menetrend a csúszás miatt?

– Remélhetőleg a gyülekezetek nem fogják megérezni ezt a határidőcsúszást. Eredetileg is 2012. január 1-jével lépne életbe az új rendszer. Csak a zsinati döntés toldódik egy kicsit későbbre, de összességében még mindig lesz elegendő idő arra, hogy az adminisztráció felkészüljön a törvény bevezetésére.

– Mi az oka ennek a csúszásnak?

– Az, hogy sokkal bonyolultabb helyzet előtt állunk, amikor tisztáz-

ni akarjuk ennek a kérdéskörnek minden részletét, mint eredetileg gondoltuk. Sok olyan következmény is van egy ilyen lépésnek, amely nem kötődik ugyan szorosan a szolidaritási alaphoz, mégis szükséges vele foglalkozni. Például az adatbázis eljárási rögzítése vagy az arról való gondolkodás, hogy miként tudjuk a lelkészek fizetésével kapcsolatos helyzetet megoldani. Egy durva költségvetést már készítettünk, amelyből nagyságrendileg látszanak a tendenciák, de a részletes számítások még hátravannak. Mindez még elég komoly feladatnak tűnik.

– A tavalyi évre vonatkozó adat-szolgáltatás már befejeződött. A lelkészeknek a zárszámadásokat és a népmozgalmi adatlapokat is továbbítaniuk kellett, így az adatok elvileg rendelkezésre állnak. Vagy mégsem?

– Az adatbázis elvileg fegyelem egyházunkban még nem tökéletes, ezért nem kevés olyan gyülekezet van, amelyről kevés az információnk. Ennek kapcsán egyébként van elgondolásunk, hogy mi legyen azokkal a gyülekezetekkel, amelyekről nincs adatunk.

– Ezek szerint akkor a szolidaritási törvény nem is kerül a zsinat napirendjére?

– Napirenden kívüli beszélgetést szeretnénk folytatni erről a kérdéskörrel a zsinati tagokkal, így az elhangzó véleményeket a bizottság tagjai még beépíthetik az őszi zsinati ülés elé kerülő törvény szövegébe.

– Lesz szolidaritási törvény 2012. január elsején?

– Igen, így tervezzük.

■ KISS MIKLÓS

HIRDETÉS

„Szabadságra vagytok elhíva” (Gal 5,13)

2011. május 28., szombat

Missziói nap a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerületben
Zalaegerszeg
Mindszenty József Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium [Zárda u. 21–23.]

9.00 Gyülekezés, énektanulás, köszöntő – Verasztó János kerületi missziói lelkész
9.30 Evangelizáció – Ittész János püspök
10.00 Előadás: SZABADSÁG, DE MIRE, KÖTÖTTÉS, DE KIHEZ? – Véghelyi Antal lelkész
11.00 Csoportos beszélgetés
12.30 Ebéd az iskola éttermében
14.15 A Canterina kamarakórus előadása
14.45 Előadás: MORÁLIS SZABADSÁG VAGY GENETIKAI RABSÁG? – ífj dr. Szezik Imre orvos-bioetikus
15.45 Záróáhitat – Szemerei János, az egyházkerület megválasztott új püspöke

Kérjük, jelentkezésüket május 23-ig adják le.
SZABÓ VILMOS ÉS SZABÓNÉ PIRI ZSUZSANNA LELKÉSZEK
8900 Zalaegerszeg, Zárda u. 1.
Mobil: 20 824 3134, 20 824 3135
E-mail: vilmos.szabo@lutheran.hu

A Luther Kiadó egész nap jelen lesz, és kedvezményesen kínálja kiadványait. A missziói nap résztvevői az egyházkerület vendégei lesznek ebédre. A nap offertóriumát a város mentőszolgálatával használt új lélegeztetőkészülékre szánjuk.

Missziói nap az Északi Evangélikus Egyházkerületben
Aszói Evangélikus Gimnázium
(Régész u. 34.)

9.00 Érkezés, közben térszene
9.30 Köszöntések – Fatalin Helga megyei missziói lelkész, dr. Roncz Béla gimnáziumi igazgató
10.00 Közös éneklés
10.15 Evangelizáció – Sztojanovics András lelkész, a Sarepta Budai Evangélikus Szeretothon igazgatója
11.00 Pódiumbeszélgetés – moderátor: Balicza Iván lelkész
Meghívott vendégek: dr. Balás István ügyvéd, főiskolai docens, dr. Zacher Gábor toxikológus főorvos, Ittész István nyugalmazott lelkész
12.30 Ebéd
13.45 Koncert – Szélrózsa Band
14.30 TEMATIKUS CSOPORTOK
Luther Márton: A keresztyén ember szabadságáról – dr. Fabiny Tibor világi teológus, egyetemi tanár
Szabadság és szabadság. East Balkán – egy tragédia margója – dr. Zacher Gábor toxikológus főorvos
Szabadulás a cigánymisszió segítségével – Györfi Mihály lelkész
Szabadság és keresztyénység megélése nemzeti kisebbségként (Magyarországon és határon túl) – Lajtos János nagybörzsényi lelkész, Tuhárszky Ilona, az ipolyszakallosi gyülekezet felügyelője
15.45 Záró istentisztelet – dr. Fabiny Tamás püspök
16.50 Zárzó – Benczúr László egyházkerületi felügyelő
Úti áldás – Blatniczky János Dániel kerületi missziói lelkész

Kérjük, a jelentkezést május 21-ig küldjék el a következő címre:
BLATNICZKY JÁNOS DÁNIEL
KERÜLETI MISSZIÓI LELKÉSZ
2699 Szügy, Mikszáth út 4/a
Mobil: 06 20 824 2856
E-mail: janos.blatniczky@lutheran.hu
Web: http://szugy.lutheran.hu/misszioinap

Külön szeretettel hívjuk az egyházmegegyék fiatalosságát és a kisgyermekes családokat is!
Gyermekmegőrzésről és gyermekprogramokról az egész nap folyamán gondoskodunk! A missziói nap offertóriumát egy, az ázsiai keresztyénülődés elől menekülő család magyarországi tartózkodásának támogatását szolgálja. A Luther Kiadó egész nap jelen lesz, és kedvezményesen kínálja kiadványait. A missziói nap résztvevői az egyházkerület vendégei lesznek ebédre. A nagy busszal érkező csoportok 50%-os támogatást igényelhetnek a kerülettől.

Missziói nap a Déli Evangélikus Egyházkerületben
Bonyhád
Atlétikai Centrum (a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium mögött)

9.00 Rézfúvós térszene – Kiskőrösi evangélikus fúvószenekar
9.15 Énektanulás, köszöntések
10.00 Igei alapozás: A GYERMEKEK SZABADOK – Szabóné Mátrai Marianna püspökhelyettes
10.45 MINT A MADÁR FENN AZ ÉGEN – sárszentlőrinci cigány gyerekek szolgálata
11.00 BESZÉLGETEK AZ ÚRRAL. Gyerekek között Isten gyermekeként – a Döbrentey Ildikó és Levente Péter művész házaspár beszélgetőtársa Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő
11.45 A kerületi díjak átadása
12.15 Ebéd
14.00 SZABADON...
... az istengyermekségre és gyermekáldásra – Balogh Márta (várandóshétvége)
... az elcsendesedésre – imádság missziói munkatársakkal
... a beszélgetésre – Döbrentey Ildikó (dedikálással)
... a közösség építésére – dr. Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora
... az anyagi felelősségvállalásra – dr. Frenyó V. László és dr. Súlyom Jenő professzorok
... az Isten dicsőítésére – a bonyhádi gyülekezeti ifjúság előadása
... a tanulásra – Ordass püspök rejtett titka: imádságos élete – id. dr. Hafenschner Károly
... a látásra – Szita István egyházművész-lelkész tárlata: 42 kép Máté evangéliumából
... a jókedvre – kacagókoncert Levente Péterrel gyerekeknek és szüleiknek
15.30 A SZABADSÁG ÍZE – újra együtt meglepetésekkel
15.45 FELSZABADÍTÓ ÁLDÁS – Gáncs Péter püspök

Egyéni és csoportos jelentkezés határideje: 2011. május 15.
Kérjük, a jelentkezéseket írásban juttassák el az egyházkerülethez:
DÉLI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET
1088 Budapest, Puskin u. 12.
Fax: +36 1 338 2302
E-mail: deli.kerulet@lutheran.hu

Gyermekprogramot egész nap biztosítunk. Szerény ebédre az egyházkerület gondoskodik. A nagy busszal érkező csoportok 50%-os támogatást igényelhetnek a kerülettől május 15-ig. Kollégiumi szállás igényelhető 27-én és 28-án éjszakára, ebből egy éjszakát a kerület fedez. A missziói nap offertóriumát az Evangélikus Vakmisszió énekeskönyv-kiadását támogatja.

Trilógia – prolongálva

A nagy érdeklődésre való tekintettel a Magyar Nemzeti Galériában meghosszabbítva látható *Munkácsy Krisztus-trilógiája*. A kiállítás nyitva tartásának első öt hónapja alatt több mint százhuszezer tekintette meg az eredetileg április végéig meghirdetett tárlatot, amelyet a kiállító intézmény és a Munkácsy Alapítvány augusztus 31-ig meghosszabbított.

A 19. századi magyar festőóriás,

Munkácsy Mihály *Krisztus-trilógiája* első alkalommal látható együtt 2010. november 23. óta Budapesten. A kiállítás különlegességét az adja, hogy a három óriási méretű festményt olyan, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött, saját kezű kisebb változatok, valamint más olaj- és grafikai vázlatok kísérik, amelyek eddig még soha nem szerepeltek a nyilvánosság előtt.

► *EvÉlet-infó*

Jókai Anna Munkácsy mesterművei előtt

► **„Atyám, bocsáss meg nekik...” – Jókai Anna Kossuth-díjas író nő Jézus utolsó szavainak aktualitásáról beszélt május 6-án az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a Magyar Nemzeti Galéria (MNG) rendezvényén. Az MNG Extra elnevezésű program történetesen az alapítvány 110. rendezvénye volt.**

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a Magyar Nemzeti Galéria közös programján – az alkalom szervezőjének, *Galambos Ádámnak* nagypéntekre írt gondolatait követően – Jókai Anna, a szókimondásáról is híres Kossuth-díjas író úgy fogalmazott, hogy manapság gyakran félreértelmezzük a jézusi intelmet: a császárnak igyekezzünk megadni, ami az Istené, és az Istennek, ami a császáré. Különös aktualitásuk a bevezetőben elhangzottaknak, hogy az

„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” Hogyan érvényesek ezek a szavak ma? Az előadó értelmezésében a kereszténység irgalom, de méltóság is. Bocsáss meg azoknak, akik valóban nem tudják, mit cselekszenek.

„Még ma velem leszel a paradicsomban.” Jézusnak a jobbán függő latorhoz szóló mondata a bűneiket végül őszintén megbánók mértéke lehet. De aki még ilyenkor sem hajlandó szembenézni tettei következményeivel, azon Krisztus sem segíthet.

„Asszony, íme a te fiad.” A szeretet immár túllépi a vérségi korlátokat.

„Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” Valóságos emberként Krisztus is átéli a mindnyájunk számára ismerős elhagyatottságot, amikor úgy tűnik, minden és mindenki hátat fordít nekünk.

„Szomjúhozom.” Érezünk már lelki szomjúságot? Csillapíthatatlan, állandó szomjúságot valami után, ami

A SZERZŐ FELVÉTELE

író nő az értékek felborulásáról épp *Munkácsy Krisztus-trilógiája* előtt beszélt.

Mindhárom képen szembe tűnő, hogy legnagyobb számban a bambán, kíváncsian bámészkodó tömeget lát-hatjuk, amelynek látványosság mások szenvedése, külső és belső tusakodása. Jókai Anna párhuzamot vont a mai, értékrend nélküli, Való Világ-néző generáció és a képen „Feszítsd meg!”-et kiáltó tömeg között. Persze nem csak ők szerepelnek a festményeken, ahogyan ma sem reménytelen a helyzet. Minden képen találunk olyanokat, akik átérzik a helyzet súlyát és tragédiáját.

Az író nő rövid filozófiatörténeti kitekintés után rávilágított, hogy a kereszténység azért különleges a többi valláshoz képest, mert azt vallja, hogy a teremtő Isten korlátozva magát, megmentő áldozatként érkezik a világba. Ez az oka, hogy a kétezer évvel ezelőtti események valódi fordulópontot jelentettek az emberi történelemben, hiszen a krisztusi áldozat mélypontja után felemelkedés következik.

valaha a miénk volt? Az szomjas igazán, aki kapott már valaha néhány csöppet. Ez az igazi elhagyatottság.

„Elvégeztetett.” Sokan félreértik ezt a mondatot! Ez nem a lemondás, feladás sóhaja, hanem az elvégzett munka után megnyugvó alkotó felkiáltása: amiért küldtél, megtettem.

„Atyám, a Te kezébe adom lelke-met!” Az elhagyatott visszanyeri bizalmát, tudva, hogy jó kezekben lesz. Hiszen: „A halál az élet végén nem pont, hanem kettőspont.”

Krisztus hét szava a keresztén végigvezet életünkön. *II. János Pál* pápa mondta: „Keresztényként nem az a dolgunk, hogy Krisztus keresztjéhez látványosan odaálljunk, hanem hogy a sajátunkkal a vállunkon kövessük őt!”

A kereszténység dolga, hogy megmutassa a dogmákon túli, élő Istent. A művészek felelőssége, hogy megmutassák a világosságot; ha nem ezt teszik, akkor nem végzik jól a dolgukat.

A legnagyobb reményesség az ígélet: „Veletek vagytok a világ végezetéig!”

■ KISS TAMÁS

Forrás: *evangelikus.hu*

42. MAGYAR FILMSZEMLE

A föld szeretője Pozsgai Zsolt „mozija” Zsolnay Vilmosról

Bohuniczky Szeffi a *Nyugat* 1927. évi egyik számában méltatja *Dénes Gizella Csodálatos fazekas* című regényét. Az írás summája: „Tipikusan benső asszonyírás ez; aki szereti a pécsi csészéket, a szép sötét tónusú ezint, annak kétszeresen kedves.”

A Pécssett született *Pozsgai Zsolt* drámaíró, rendező városának szeretete hajlította az „úrías provinciaváros” híressé vált fiának, *Zsolnay Vilmos* keramikumművésznek, nagyiparosnak az élethistóriája irányába. Mert a „benső asszonyírás” a reneszánsz lel-

újabb nemzedékek keresik helyüket a biedermeier világban.

A *föld szeretője* című film valójában nem a Zsolnay család életét követi nyomon történetűen, hanem egy tágabb világot igyekszik bemutatni: létezik öncélú és önépítő lázadás. Vilmos az utóbbit éli át; magánéleti, szülői és szakmai kudarcain átsegíti hite, egy szerencsétlen zuhanás miatti benuulásából misztikus módon kigyógyuló felesége a jellemét acélozza, megszálloottsága még ellenségeit is maga mellé állítja. Miköz-

megformált tükrei voltak. Talán ha a közelítések, a svenkek szaporábbak, a film képi hangulata még szuggesztívebb.

Pozsgai Zsolt filmje arra is jó példa, hogy színészválasztással is lehet csatát nyerni. E műben az apák és fiak küzdelmét nem a médiumok által elkoptatott arcok és figurák jelenítetik meg. *Őze Áron* Zsolnay Vilmosként nagyon meggyőző volt. Különösen apjához fűződő ellentmondásos kapcsolatát jelenítette meg érzékenyen, új színeket felmutatva. Az idő-sődő *Őze-Zsolnay* immár nemcsak megdöbentő módon hasonlított édesapjához, *Őze Lajoshoz*, hanem tökéletesen bizonyította: az alma nem esett messze a fájától. *Koncz Gábor* apaként a gyarapító kérlelhetetlenségét hangsúlyozta nagy tehetséggel, *Görög Tamás* a báty szerepében volt jó, míg *Lux Ádám* mint a „Zsolnay-idea” megteremtője és őrzője, a maga higgadt racionalizmusával az állandóságot testesítette meg. *Auksz Éva* üde, majd szenvedő, de mindig bizalmat árasztó arca a feleség szerepében imponáló volt; nagy kár, hogy a honi kamerák elkerülik szép arcát, természet és remek reagálóképességét. Jó volt ismét vásznon látni a tehetséges és még mindig dekoratív *Sunyovszky Szilviát*, *Teréz* édesanyjának szerepében. Érdemes külön is szólni *Kézdy György* Benedettőjáról, aki egyszerű volt bölcs, obskúr, varázsló és gyógyító.

kületű emberek örömet, bánatát olyan mély tartalmakkal tárta olvasói elé, hogy az ihletett íróember – *Dénes Gizella* regénye révén – filmjében fel tudta mutatni a családrégények gyarapító, megőrző és tékozló nemzedékeinek örökös küzdelmét.

Az apa és két fia, majd az unokák hajlamai kerülnek abba a cselekményvázba, amely egy virágzó boltból indul, ahonnan a gyerekek – kiki álma és vágya szerint – sodródnak vagy jutnak ide vagy oda. Tamás például edénygyárba, Vilmos előbb a festőállvány elé, végül az iparos-művészi laboratóriumba, ahol az öles kemencelángok „megfejtik” a mecseki anyaföld misztikus titkát. De az időgép fáradhatatlan; különböző állomásokra sodorja a család tagjait, a polgári ambíciók szokásrendje szerint. Vagyis: a festőművészalmokat dédelgető Zsolnay Vilmos egy különös öreg olasz, *Benedetto* segítségével a pécsi szőlőtőkék agyagában megleli a fényes zöld eozinmáz titkát, bátyja, Tamás a tengerentúl keresi boldogulását; közben szerelmek szövődnek, gyermekek születnek, és az

ben lánya és felesége parasztlányok színes népviseletéről gyűjt motívumokat, fia a tékozló nemzedékek sorába lép.

E cselekménytöredékekből is kiolvasható, hogy a precíz dokumentarizmust Pozsgai kerüli, helyette inkább a játékfilm műfaji szabályait követi, vagyis a klasszikus filmépítést favorizálja; a Zsolnay „család” históriája a magyar polgárság történetévé tágul.

A néző jó szívvel fogadta, hogy a film helyet kapott a május 5–9. között megrendezett 42. magyar filmszemle programjában, mint olyan alkotás, amelyben nem rendezői önkények és követhetetlen szeszélyek játszóak a főszerepet, hanem a klasszikus cselekményvezetés. (Bár zárójelben érdemes megjegyezni, hogy a misztikus vonalvezetés nem mindig simult bele a romantikus történetbe.)

Nádorfi Lajos operatőr gyönyörű színekkel és közeli plánokkal szolgált a rendező humánus mondanóját. A kemencejelenetek, a lángokban testet öltő alakok és formák egy-egy lelkiállapot képileg remekül

to arca a feleség szerepében imponáló volt; nagy kár, hogy a honi kamerák elkerülik szép arcát, természet és remek reagálóképességét. Jó volt ismét vásznon látni a tehetséges és még mindig dekoratív *Sunyovszky Szilviát*, *Teréz* édesanyjának szerepében. Érdemes külön is szólni *Kézdy György* Benedettőjáról, aki egyszerű volt bölcs, obskúr, varázsló és gyógyító.

Az átlagos mozilátogató is tudja, hogy a mai magyar filmek készítői szerény anyagi lehetőségekkel gazdálkodnak. Pozsgai Zsolt mindezek ellenére jelmezek, díszletek dolgában nagyon is adakozó volt; örömmel látuk a jól megkomponált nagypolgári enteriőröket, a kemencesorokat, a 19. század második felének színes, jó ízléssel megalkotott jelmezeit, Pécs korabeli, stílusos utcáit, a Zsolnay-kutakat és díszéptményeket.

■ PÁRKÁNY LÁSZLÓ

A Biblia másolásába kezd egy robot Trierben

A Biblia lemásolásába fogott egy robot a németországi Trierben: a múlt pénteken munkához látó robotnak tizenegy hónapra van szüksége, hogy szépiírással papírra vigye a kereken 3,5 millió betűt.

„Összesen kétezer oldalt fog teleírni emberi sebességgel, miközben egy liter tintát és egy kilométernyi papírt fogyaszt el” – mondta el *Matthias Gommel* médiaművész, aki kollégáival, *Martina Haitzcal* és *Jan Zapéval* programozta be a bibliarobotot.

Bárki éjjel-nappal figyelemmel kísérheti a trieri dóm előtti háromszor hatméteres konténerben dolgozó félkarú robotot munka közben. Az írást a bibliarobot éppen a Szent Kötös-zarándoklatra való előkészületi év

hivatalos kezdetekor látott neki az írásnak. „Szent feladatával” pedig éppen a vallási ünnepre készül el, amely a várakozások szerint egymillió zarándokot csalogat a legregibb német városba. 2012. április 13. és május 13. között lesz ugyanis látható ebben az évezredben először az a köntös, amelyet a hagyomány szerint Jézus a keresztre feszítés előtt viselt.

A Szent Kötöst *Szent Ilona* császárné hozta magával a Szentföldről, és küldte el Trierbe. Az öltözék általában nem látható, elzártan, a dóm egy klimatizált ereklyetartójában őrzik, szabálytalan időközönként pedig zarándoklatokat tartanak a megtekintésére. Legutóbb 1996-ban állították ki. A bibliarobotot először 2007-ben,

Karlsruhében mutatták be. Azóta Sevillában lemásolta a Biblia spanyol verzióját, Portugáliában pedig a portugál változatot, de „bevetették” már Svájcban és Ausztriában is. Összel a trieri robot egy másodpéldányát Londonba, a Westminster-apátságba viszik, hogy másolatot készítsen *Jakab* király Bibliájáról is.

A robot által eddig elkészített bibliariatokat telerakott formájában őrzik az archívumokban. A trieri irattal azonban más lesz a helyzet. „Ha elkészül, a telerakott Bibliát készítenek” – mondta *Micha Fleisch*, a trieri püspökség kulturális megbízottja. A kész, negyvenöt kilogrammos könyvet azután 2013-ban kiállítják a trieri dómmúzeumban. ► *MTI*

Költő a hargitai kőnél

Kányádi Sándor születésnapjára

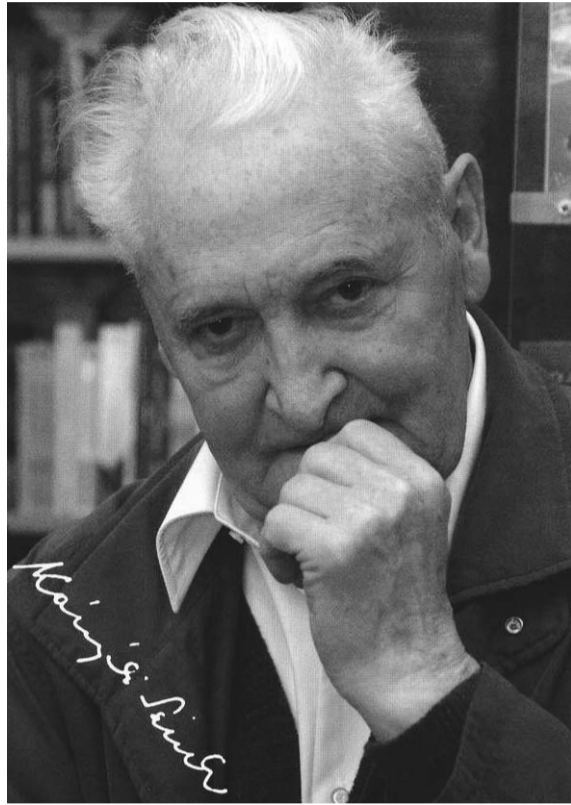
„Gyerekkorom óta a könyv a legértékesebb jószág. Az volt apám csekélyke gazdaságában is. Ha mi egy jó könyvbe fogtunk – én olvastam, ő hallgatta –, várhatták a bivalyok az itatást.” Kányádi Sándor írta ezt a kedves emlékezést, épp negyven évvel ezelőtt. Hozzátehetjük: milyen szerencse, hogy így történt, mert a lomha bivaly igénytelen, s így mindig maradt idő e nemes szenvedélyre.

Nekünk is ezt a fekete „sziklaállatot” kellene tartanunk, ha Kányádi-kötetet veszünk a kezünkbe. Akárhonnan lapozzuk föl, sorjázunk a fjó-szép versek: a nagygalambfalvi árvaságról, a kolozsvári tavaszról, a református kollégium diákveiről, első kötete, a *Virágzik a cseresznyefa* megjelenésének (1955) az örömeiről...

Keresem legkedvesebb versét egy régi válogatásban. Hová lett? Nincs benne? Itt van, csak nem gondoltam, hogy 1968-ban vetette papírra. *Kós Károly arcképe alá*: „Hajlékot Istennek, / hajlékot embernek / kőből, fából / házat, / raktál a léleknek / kőnél, cserefánál / erősebb igékből / várat. // Áldjon érte Isten, / áldjon érte ember; / Isten s ember / dolga. / Falak omolhatnak, / kövek is vashatnak, / magaslik, nem porlad / a megtartó példa. // Barázdált orcáról / az idő aláfoly, / mint az olvadó hó / a vén Maguráról.”

Áprily Lajos, Jékely Zoltán, Szilágyi Domokos, Lászlóffy Aladár, Sütő András, Székely János, Páskándi Géza, Beke György az erdélyiséget „vi-

lágfigyelő tetővé” emelték. A varázslatos tájat, archaikus és történelmi hagyományokat, gondokat, örömeiket vállalva építették életművük centrumába.

Kányádi Sándor méltó a nagy elődökhöz: az egész magyar nyelvterületen a legszeretettebb és -féltettebb alakja irodalmunknak! Vallomásos sorsköltészete szinte belénk égeti a kisebbségi lét fájdalmát. És reménytelen reményét is. Krónikás, zsoldá-

ros ének ez, egy szál furulya törékeny hangjának kíséretével.

A Küküllő, a Nyikó, az Olt, a Maros, a Hargita övezte gyönyörű táj tündököl ebben a versházában. Falvak és a paraszti világ nehéz és tiszta élete. És újabban Budapest emberdzsungele. A Várnegyed ódon-szép házai, a Döbrentei tér, ahol annyi utánjárás után végre áll a hatalmas hargitai szikladarab, amelyet a Székelyföldről szállítottak ide, a költő régi kedves álma. A kút hús vize úgy oltja a vándor szomját, ahogy névadójának, *Benedek Eleknek* örök meséi.

Bizony repül az idő. Két éve, hogy nyolcvanodik születésnapján egy nemzet köszöntötte. Író-társak, barátok, gyerekeiért rajongó kicsinyek. Nem tudom: maradt-e az ünnepi vörösborból? Sül-e friss pogácsa? Mi viszünk a legjobbközből, hogy köszöntsük egyik legnagyobb költőnket: Isten éltesse a nyolcvankét éves, örökifjú Kányádi Sándort!

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Énekelve hálát adni

► Születésnap tortá, új, kék színű egyenruha, jubileumi koncert, fotókiállítás, de leginkább az együttlét és a közös éneklés – kiragadott momentumok a nagy-tarcsai Jubilate gyülekezeti énekkar megalakulásának harmadik évfordulóját ünneplő naphól. A május 8-ai vasárnap jó alkalmat teremtett a három évtized örömeinek felidézésére és – az átélt nehézségek ellenére is – a hálaadásra.

A délelőtti istentiszteleten Gáncs Péter elnök-püspök szolgált igehirdetéssel. A jó pásztorról szóló prédikációja során nem kis derűtséget és meghatottságot okozott az a kaszanyélből faragott pásztorbot, amelyet még egykori gyülekezetétől kapott püspökiiktatása alkalmával. A szószék felvitt „szerszám” nemcsak a tarcsai szolgálati évekre emlékeztette a Déli Egyházkerület lelkész vezetőjét, de felidézte a Jubilate megalakulását is. A kórus ugyanis Gáncs Péter harminc évvel ezelőtti lelkésziktatására alakult.

A közösen elfogasztott ebédet délután jubileumi koncert követte. A zenés áhítaton az utóbbi években összetételében és nevében is megváltozott ünneplő énekkar szolgált. Bár

a péceli gyülekezeti kamarakórusral egyesült kar immár a *Nagytarcsa-péceli kórus*, rövidítve *NaP kórus* nevet viseli, jelszavuk, a *Jubilate!*, azaz *Örvendjétek!* megmaradt. A másfél órás koncerten *Bálint Ágnes* karvezetésével régi és új darabok egyaránt terítékre kerültek. Az egybegyűltek örömeire – egy zeneszám erejéig – a kórusalapító és évtizedekig kórusvezető *Bálint Józsefis* fellépett a karvezetői dobogóra.

A koncert második felében *Baranka György* helyi lelkész igei köszöntője után a templompadok jócskán kiürültek – a kék egyenruhás énekkar ugyanis kiegészült azokkal az egykori kórustagokkal, akik jelen voltak

a jubileumi napon. A közösen elénekelt két zeneszám méltó hálaadás volt a három évtizedért.

■ BODAZS –

A kórusalapító *Bálint Józseffel* és családjával készült interjúnk az *Evangélikus Élet* május 1-jei lapszámában olvasható.

A függőségtől az intimitásig

Szinte hallom *Pál Feri* atyát, ahogy ott áll a pódiumon (vagy a vasárnapi misén a szószéken). Hangjában egyszerre bujkál mosoly és komolyság, ahogy egyre jobban elmélyül, még „rózsaszínűbb” lehet!

Mégis: a jól felépített kötetben az óbudai Kövi Szűz Mária-templom plébánosa – egyben a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetének munkatársa – az evidenciákat újszerű megvilágításba helyezi, és magyarázatait sajátos, az élőbeszédet idéző köntösbe burkolja. Közben jócskán merít lelkgondozói tapasztalataiból, illetve a gyermek- és felnőttmiskén szerzett élményeiből is – és önmagát sem fél „kitergetni”.

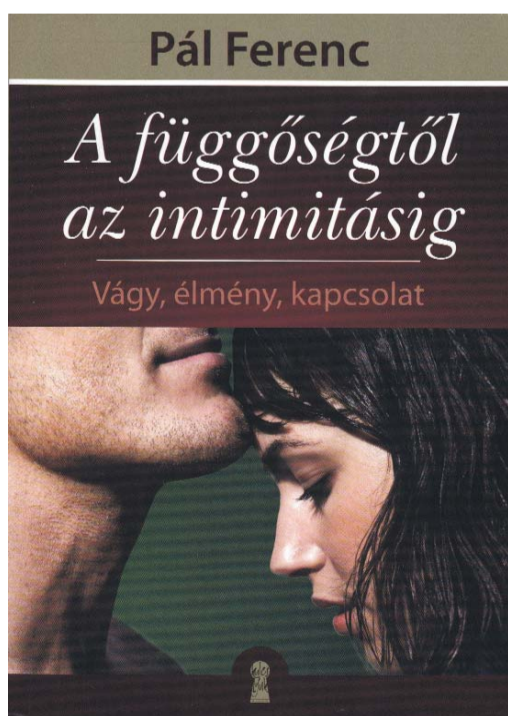
S hogy a majd háromszáz oldalon pontosan milyen kérdésekre is kaphat választ az olvasó? Ízelítőül álljon itt néhány sor a könyv hátsó borítójáról: „Mitől válik egy találkozás megihitté és egy kapcsolat bensőséges? Miben különbözik egy megihitt kapcsolat a társ-

függőségtől? Tényleg igaz, hogy az intimitásból valakinek több kell, másnak kevesebb is elég belőle? Hogy lehetséges az, hogy egyszerre vágyhatunk utána, és félhetünk is tőle? A meghittség egy varázslat, amivel néha megajándékoz az élet, vagy tehetünk is azért, hogy az intimitás magával ragadó élményeiben gazdag, tartós, bensőséges kapcsolatunk legyen?”

■ – VITÁLIS –

■ – VITÁLIS –

Pál Ferenc: A függőségtől az intimitásig – Vágy, élmény, kapcsolat. Kulcslyuk Kiadó, Budapest, 2010. Ára 3150 forint.

A teljes élet

Lev Tolsztojra emlékezve

Kései levelében aggályoskodik a nagy író: „Nem tudom, hogy olvassa-e majd a műveimet valaki száz év múlva, vagy már száz nap múlva elfelejtik őket.” A felmérések szerint ma is az egyik legnépszerűbb író *Lev Tolsztoj* (1828. szeptember 9. – 1910. november 20.).

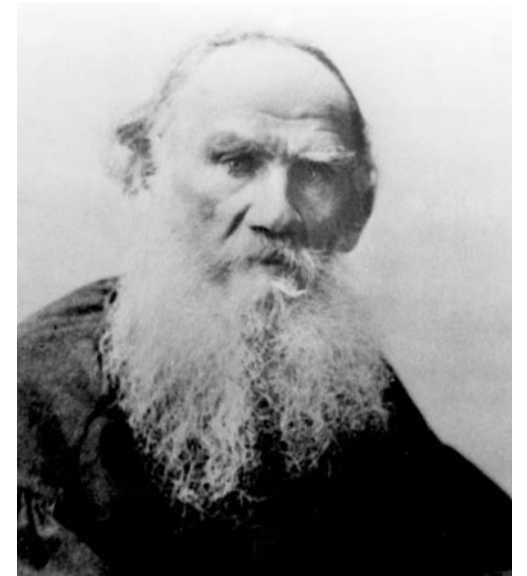
Sírján Jasznaja Poljanában mindig van friss virág. Tolsztoj zöld pázsittal borított halma, amely kis tisztás közepén domborodik, és szinte kettéhajlik a közeli két magas fa, a világ egyik leggyönyörűbb sírja. Névtelensége miatt. A közelben szedett vadvirág minden márványnál és bronznál ékeesebb bizonyíték a nem feledett nagyságra! Fenséges némaság ez: a nagy halott hallgatja az erdei szél zúgását, és üzen mély csendjével az élőknek.

Tolsztoj hosszú életében azon fáradozott, hogy közelebb hozza egymáshoz az embereket. Hatalmas életművét ez hatotta át: az emberiség boldogításának vágya. Ma, egy évszázadnál is több idő elteltével, kicsit naivnak tűnik ez, de hitt ebben, és ami még fontosabb, szüntelenül tett is érte. Az ifjú gróft 1856-ban a poljanai jobbágyok felszabadításának terve foglalkoztatta. Iskolát alapított, a parasztyereket tanította. Tanulmányozta a népoktást; megjelentette ábécéskönyvét. Részt vett a rjazanyi kormányzóság éhezőinek a megsegítésében...

Persze ezek a „kiseb” dolgok, az igazi tetet megiscsak az írói művek jelentik. A *Háború és béke* (1867), az *Anna Karenina* (1878), az *Ivan Iljics halála* (1886), a *Feltámadás* (1899). (Honoráriumát a Kanadába települt üldözött duhoboroknak ajánlotta föl.) Egy-egy dátum, de a nagyregények mögött négyöt éves megfeszített munka áll. A reggel első fényeinél már dolgozott, késő délutánig, azután pihenésképpen az anyaggyűjtésen fáradozott. Ha kellett, a borogynói csataterre utazott, hosszú, fárasztó utakon.

A *Háború és béke* volt életem legnagyobb olvasmányom. Minden benne van. Tolsztoj nagyságának titka. Nála a hősök sorsát erkölcsi mivoltuk minősége szabja meg.

Tolsztoj hatalmas elméje nem tudott megbirkózni korának aljasságaival. Ezért menekült el otthonról (1910. október 28-án). A hamis és álszent tanítványok elől, a farizeusok miatt, akik

kíméletlenül fejére olvasták tanait és azok tarthatatlanságát.

Magam elé képzelem az írot: a megenyhült rossz időben, a havas latyakban fölkel és elindul. Csizma és kopottas nagykabát rajta, ezüst szakállát lobogtatja a hajnali szél. Az egész világ figyel, de ő rendíthetetlen. Bármilyen öreg is, nem lesz áruló. A nyolcvankét éves aggasztán „futás” közben, a huzatos vonaton tüdőgyulladást kapott. A riadt állomásfőnök egy szobát adott neki, ott feküdt, haldoklott egy héten át. Dolgozott az utolsó pillanatig. Naplóját írta és javította, szálkás betűkkel jegyezte föl: „Váljék minden a mások hasznára!”

Íme Lev Tolsztoj, a világirodalom egyik legnagyobbja. Legteljesebb írója. Csizmás, mindig figyelő parasztember, aki tekintetével fölszárítja az erdei tisztást, nagy akolt képzel a közepébe, hogy beterelje és erős karjaival vigyázza az emberiséget.

■ F. F. L.

Új hajtások a szarvasi Ótemplom

Bővülő ellátások az Európai Unió és a magyar állam támogatásával

► A szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában működő szociális intézmény, amelynek ellátásai folyamatosan és egymásra épülve bővültek ki az elmúlt tizenkilenc év tapasztalatai nyomán. A szolgálat ötéves, időseket ellátó szeretetotthonként indult el, mára pedig integrált szociális intézménnyé nőtt – akár egy facsetete az évek során, úgy terebélyesedett lombos fává. Nincsen azonban megállás, ahogyan egy fa növekedésében sem – idén új ellátási területekkel gyarapodik a szolgálat. Az alábbiakban ezeket tárjuk olvasóink elé.

Az intézmény 1992-ben kezdte meg működését ötfős szeretetotthon beindításával, majd ehhez 1993-ban átvették a Vajda Péter utcai idősek klubját. 1994-ben alakult meg a furugyi idősek klubja, és megindult az otthoni szakápolás is.

1995-ben a szeretetotthon harmincfősre bővült.

2004-ben megépült a negyven fő étkeztetésére alkalmas ebédlő, a tálalómelegítő konyha is, 2005-ben pedig a szeretetotthon férőhelyeinek számát – belügyminisztériumi pályázatból, fenntartói támogatással – 49 főre bővítették, és megkezdte működését a támogató szolgáltatás. 2006-ban vezették be az étkeztetést és a házi segítségnyújtást, egy évvel később pedig beindították a szenvedélybetegek közösségi ellátását.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium 2008. július 1-jétől az intézményt szociális módszertani intézménnyé nyilvánította. 2008 végén a középhalmi tanyai lakosság kezdeményezésére idősek nappali ellátása és tanyagondnoki szolgálat indult. 2010-től folyik a szenvedélybetegek nappali ellátása. Jelenleg az intézménynek a fenti szolgáltatások mindegyikére van működési engedélye. A kiválóan képzett alkalmazottak létszáma meghaladja a 70 főt.

Idén új ellátásokkal gyarapodott az intézmény. Az egyszerű, vissza nem térítendő támogatásban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, valamint a Magyar Kormány 2008. évi költségvetéséről szóló 2007. évi CLXIX. törvény XIX., *Unió fejlesztések fejezet Dél-alföldi operatív program (DAOP) jogcímcsoport Új Magyarország Fejlesztési terv* előirányzatából részesülünk. A 2010. március 23-án kelt támogató levél szerint az elnyert támogatás összege 94 849 698 forint, amelynek köszönhetően 2011-ben új szociális ellátásokat indít a szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat.

A DAOP-2008-4.1.3.C.D. számú pályázat révén nyílt lehetőség négy új szolgáltatás bevezetésére és a hozzájuk tartozó tárgyi feltételek megteremtésére. Az új szolgáltatások közül a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásra már megkaptuk a működési engedélyt is, a szolgálat 2010. január 1-jén indult el.

A fogyatékkal élők nappali ellátása, a demens személyek nappali ellátása és az utcai szociális munka tekintetében a működési engedély kiállítása folyamatban van, az ellátások megindításának előkészületei jelenleg is folynak.

Az alábbiakban ezt a négy új szolgáltatást – amellyel remények szerint az Ótemplomi Szeretetszolgálat hozzájárul a térség szociális problémáinak csökkentéséhez – mutatjuk be olvasóinknak.

1. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a szociális alapellátás keretében a területi ellátáshoz tartozó szolgáltatás, amely az Ótemplomi Szeretetszolgálat illetékességi területén saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai bete-

gek részére önálló életvitelük fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítására nyújtott ellátás.

Mindazok számára, akik a lakásukat nem képesek tartósan elhagyni, vagy nélkülözik a családi gondoskodást, a természetes biztonsági támasztórendszerük mellett lép be a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás. Elősegíti, illetve lehetővé teszi az akut problémák azonnali vagy rövid időn belüli megoldását, az elmagányosodott ellátottak közvetlen kapcsolattartását az ellátó intézménnyel. Az ellátottak a segélyhívóval vagy akár a pánikgombbal jelezhetnek rosszullét, lakáson belüli baleset vagy betörés esetén. A rendszer bevezetése jelentősen növeli az ellátottak bizton-

ságérzetét, a gyors felismerés csökkenti az egészségi ártalmakat, hozzájárul a jobb életminőséghez.

2. Fogyatékosok nappali klubja

A fogyatékos személyek nappali ellátásának célja hétfőtől péntekig napi nyolc órában állandó gondozói felügyeletet, személyre szabott gondozást, foglalkoztatást, fejlesztést, étkezési lehetőséget nyújtani a szolgáltatást igénybe vevőknek. A mi közösségünkben a fogyatékkal élők megtapasztalhatják a valahova tartozás élményét, és a testre szabott segítség által a nálunk töltött időt hasznosnak és tartalmasnak élik majd meg. A klub az új épület emeleti részében van, lifttel is megközelíthető. A környezet fokozottan biztonságos és akadálymentes. Igényes, szép csoportszoba és jól képzett szakembereink várja a jelentkezéseket.

Elsősorban otthonukban élő, 18. életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, felügyeletre szoruló fogyatékos személyeket várunk. Klubunk hétköznapokon reggel 7 és délután 17 óra között áll nyitva.

3. Demens személyek nappali ellátása

Szinte mindannyiunk családjában vagy szűkebb-tágabb ismeretségi körében vannak idős emberek. Sokuk régebbi ismerjük, és a mindennapi rohanásban, amely az összes energiánkat felemészti, észre sem vesszük, hogy lassan „megváltoztak”. Gondolkodásuk lelassult, feledékenyek, nem olvasnak, nem főznek, mert „nincs kedvük”, „rossz a szemük”, nem mozdulnak ki otthonról, és ha hirtelen támadt lelkiismeret-furdalástól indíttatva próbálunk valamit változtatni életükön, kedves, de határozott szelidséggel hárítanak el, mondván: „Jó ez nekem így is, fiam.”

A demencia a szellemi képességek hanyatlásának tünetcsoportja. Tünetcsoport tehát, amely mindig valamilyen betegség következménye. Kóros mértékű feledékenység, a gondolkodás – főként az ítéletalkotás – zavar, később a beszéd, írás, számolás károsodása, majd ha olyan betegség okozza, mely maga is folyamatosan súlyosbodik, sok egyéb tünet is megjelenhet.

Az Ótemplomi Szeretetszolgálat célja, hogy hétköznap napi 8 órában állandó gondozói felügyeletet, személyre szabott gondozást, foglalkoztatást, étkezési lehetőséget nyújtson az igénybevevőknek.

Nemcsak térségünkben, de sajnos országosan is nagyon kevés a demens személyeket ellátó nappali intézmény. Ez a betegség pedig egyre több idős embert érint, a kórképre jellemző tünetek hol hirtelen, hol fokozatosan alakulnak ki. Az a tapasztalat, hogy ez a betegség súlyos terhet ró az érintett családokra. Látva a szeretett hozzátartozót, sok családot utolért már a tehetetlenség, a kilátástalanság érzése. Talán a legrosszabb mégis azzal szembesülni, hogy ebben az állapotban javulás nemigen várható.

4. Utcái szociális munka

Korábban főleg nagyobb városokban volt tapasztalható, hogy szeméttárolóban kutató hajléktalanokba botlik a hétköznapi ember. Sajnálatos módon azonban már falusi és kisvárosi környezetben is jelentkezik ez a fajta szociális probléma, és további csoportok – például akik fizetésképtelenné válnak – vannak kitéve a hajléktalanná válás közvetlen veszélyének. (A hajléktalanság kialakulásainak okait számtalan szakmai tanulmányban olvashatjuk a rendszerváltozástól kezdődően a mai gazdasági válság begyűrűzéséig.)

Fontos, hogy a fent nevezett településeken észleljük, szervezeten segítsük az utcán életvitelszerűen tartózkodó hajléktalanokat, valamint azokat az egyéneket, akik a hajléktalanná válás veszélyének kitéve élnek.

***

Megalakulása óta az intézmény legfőbb célja, hogy a bajba jutott emberek segítsen. Mára elértük, hogy a szociális szolgáltatások szinte teljes palettáját tudjuk felajánlani a hozzánk fordulóknak. Nagyon jó érzés, hogy sokaknak segíthetünk, időseknek, fogyatékosoknak, csalá-

A szeretetszolgálat új, „ótemplomsárga” épülete

Az Ótemplomi Szeretetszolgálat fontosnak tartja, hogy foglalkozzon a társadalom periferiájára szorult testvéreinkkel. Ne felejtjük el, hasonló velünk is bármikor megtörténhet!

Az utcai szociális munka célja az ellátatlan, de az intézményes ellátással szemben bizalmatlan, az utcán életvitelszerűen tartózkodó egyének, csoportok szociális és mentális segítése, elsősorban életmentés, megelőzés, integrálás céljából.

Az utcai szociális munka elindításának jelentőségét támasztja alá az a tény, hogy jelenleg sem Szarvas város, valamint a Körös-szögi Kistérség Többcélú Társulásának egyéb települései (Békésszentandrás, Csabacsüd, Kardos, Kondoros, Gyomendrőd, Örménykút, Hunya), sem Nagyszénás nem rendelkezik működési engedéllyel erre a szolgáltatásra. Célunk egy kistérségi utcai szociális munka mintaprogram megvalósítása és fenntartása.

dosoknak és egyedül élőknek, szenvedélybetegeknek és mostantól a hajléktalanoknak is. Mindenkinek meg tudjuk adni azt a segítséget, amellyel teljesebb emberként élhetik az életüket.

Az évek alatt fokozatosan alakult ki az Ótemplomi Szeretetszolgálat jelenlegi szerkezete. A magvetés tizenkilenc évvel ezelőtt történt, azóta folyamatosan növekedett az intézmény, bővültek a szolgálatok, egyre több és egyre képzetesebb munkatárs kapcsolódott be a feladatok ellátásába. Ahogy a facsetete lombos fává terebélyesedett, úgy nőtt az Ótemplomi Szeretetszolgálat is. Az új hajtásokat nagy örömmel fogadjuk, de a régebbi ágakról sem feledkezünk meg. Sokan segítettek a szeretetszolgálat fejlődését, sokan küzdöttek érte. De a legfontosabbról most sem feledkezhetünk meg: „...a növekedést az Isten adta.” (1Kor 3,6)

A pályázattal kapcsolatban bővebb felvilágosítás kérhető az alábbi munkatársaktól:

- Lázár Zsolt projektmenedzser: 20/824-4211, lazar@szarvas.hu
- Tóthné Tötka Edit szakmai menedzser: 20/824-4232, totkaedit@cit-romail.hu
- Csik Attila pénzügyi menedzser: 20/824-9404, csik.attila@tessedik.hu

A pályázat azonosító száma: DAOP-4.1.3/D-2f-2009-0011
Közreműködő szervezet: VÁTI Regionális és Urbanisztikai Nonprofit Kft., Szegedi Területi Iroda, 6722 Szeged, Gogol u. 3. Telefon: 62/549-371, internet: www.vati.hu.

A projektek az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósulnak meg.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZAG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚJ SZÉCHENYI TERV

i Szeretetszolgálat fáján

A mellékletet szerkesztette: LÁZÁR ZSOLT igazgató lelkész, CSÍK ATTILA gazdasági igazgató, TÓTHNÉ TÓTKA EDIT otthonvezető, KIS GABRIELLA klubvezető, GALÓ TAMÁS és MOLNÁRNÉ JUHÁSZ ELEONÓRA szociális munkások

Személyes vallomások a szeretetszolgálatról

Prifer János

– *Prifer Jani bácsi mióta áll kapcsolatban az Ótemplomi Szeretetszolgálattal?*

– Miután özvegy maradtam, először az étkeztetést vettem igénybe, mivel a családtól távol, kint élek a tanyán egyedül, így elég körülményes lett volna megoldanom, hogy rendszeresen főtt ételhez jussak. Aztán szükségem lett a házi segítségnyújtásra is, mivel megromlott az egészségi állapotom. Nagy segítséget jelent, hogy ha szükségem van valamire a városból, vagy el kell valamit intéznie, segítséget kaphatok a gondozóktól. Napi kapcsolatban vagyok velük. Egészségi állapotomat is nyomon követik. A tanyagondnoki szolgálat munkatársa is rendelkezésre áll szükség esetén.

Ez év január 1-jétől a megromlott egészségi állapotom miatt csatlakoztam a jelzőrendszeres házi segítségnyújtó

szolgálatához is. Gyakran rosszul érzem magam, és biztonságérzetet nyújt, hogy állandó kapcsolatban vagyok segítőimmel.

Rendszeresen meghívást kapok a szeretetszolgálat rendezvényeire és a szervezett programokra, és szívesen élek is velük. Ilyenkor feltöltök, és hitemben megerősödve térek haza.

– *Érez-e valami pluszt, hogy egyházi intézmény nyújtja Ön számára az igényelt segítséget?*

– Igen, mert úgy érzem, hogy tartozom egy közösséghez, ahol számon tartanak. Az intézmény nevéhez méltóan szeretetet és keresztény értékrend szerinti ellátást kapok. Ezáltal az Isten közelségét nap mint nap átélhetem. *János evangéliumában ezt olvashatjuk: „Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.” (Jn 13,35)* Ezt itt valóban meg is tapasztalhatjuk.

Gyekiczki Mihályné

– Régóta járok a klubba. Nagyon aranyosak a nővérek,

mindig segítenek mindenben. Itt megtalálom mindent, amire nekem szükségem van. Jó programok vannak, vidáman telnek el a napok, nem otthon, magányosan a négy fal között.

Kelemen Józsefné

– Nagyon szeretem ezt a szeretotthonot. Örömmel tölt el, hogy ennél még szépült ez a hely. Már alig várom az áhítatokat, ahol a klubtagok és az otthonlakók végre együtt lehetnek.

Kepenyés Mihály

– Nagyon szeretek itt lenni. Kedvesek, készségesek a nővérek. Jó a társaság, figyelnek ránk, és nem vagyok egyedül. Unokáim gyakran meglátogatnak, munka után bejön-

nek hoztam, és akkor az élményeim mindig megoszthatom velük.

Besenczi Istvánné

– Jó, hogy jöhetnek minden nap, elbeszélgetünk itt az asszonyokkal, vannak jó programok, és mindennap áhítat, ahol erőt kaphatunk.

Tóth Józsefné

– Nagyon örülök, hogy ebbe az intézménybe kezdtem el járni, mert itt mindig történik valami, amiért érdemes reggel felkelni. Hétfőnként már alig várom, hogy újra találkozzak a klubtagokkal, gondozókkal.

Ótemplomi majális

Nagy szeretettel meghívjuk Önt és családját a szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat és a Szarvas-Ótemplomi Evangélikus Egyházközség majálisára, amelyet az új Szociális Alapszolgáltató Központ átadása alkalmából rendezünk május 22-én, vasárnap.

PROGRAMOK

- 9.15: Tézene az Ótemplom mellett
- 10.00: Hálaadó istentisztelet az evangélikus Ótemplomban. Igét hirdet: *Gáncs Péter* elnök-püspök
- 10.50: A Szarvas-Ótemplomi Evangélikus Egyházközség ünnepi közgyűlése. Az új Szociális Alapszolgáltató Központ megvalósulását ismerteti *Lázár Zsolt* igazgató lelkész, projektvezető. Ünnepi köszöntőt mond *dr. Lezsák Sándor*, a Magyar Országgyűlés alelnöke, *Erdős Norbert* kormány megbízott, országgyűlési képviselő, *Koszorús Oszkár* egyházmegyei felügyelő, igazgatótanács tag, *Dankó Béla* országgyűlési képviselő, *Babák Mihály* polgármester és országgyűlési képviselő
- 11.30: Épületszentelés
- 12.00: A Szociális Alapszolgáltató Központ megtekintése
- 12.30: Szeretevendégség
- Délutáni programok 14 órától a Vajda Péter utcán: „Benkás Mazsolák” mazsorettcsoport, néptánc, Lendület Sport- és Szabadidő Club (Szarvas), Blue Gym Aerobik Egyesület, Vackor csoport, generációk tánca, palacsintásítás, ugrálóvár, NACSE-játsház, kézműves-foglalkozások, mézeskalács-készítés, kirakodóvásár.

Fel a fejjel? Felnőtt fejjel!

Folyamatos a munka és a képzés az Ótemplomi Evangélikus Egyházközség Felnőttképzési Központjában. Az Új Magyarország Fejlesztési terv keretében az Európai Unió támogatásával az *Európai Szociális Alap* mint közreműködő, illetve a *Nemzeti Fejlesztési Ügynökség* mint támogató szervezet segítségével.

Az egyházközség a támogatási szerződésben és a pályázatában fog-

lyázat biztosítja. Mint az elnevezéséből is kiderül, a korábbi években szerzett tapasztalatokat felhasználva újabb lehetőségekkel bővíti a magyarországi felnőttképzési palettát: „Az Ótemplomi Evangélikus Egyházközség foglalkoztatást elősegítő innovatív felnőttképzési módszereinek disszeminációja az EQUAL program tapasztalatai alapján” (TÁMOP-1.4.3-08/2-2009-0025).

nek az önismeretre, az önfejlesztésre, hiszen a Felnőttképzési Központ egyik meghatározó célja, hogy a leendő trénernek személyiségüket és tudásukat tekintve is képesek legyenek megfelelni a velük szemben támasztott magas elvárásoknak.

2011. február 18. és március 6. között szerveztük meg a *felnőttképzési programok megvalósítója képzést* Budapesten 12 fő számára, melyben a felnőttképzési programok tervezésének, szervezésének, megvalósításának lépéseit sajátították el a résztvevők. Ezt a képzést egyszerűsített programakkreditációra átadtuk a Magyarországi Evangélikus Egyháznak is, segítve ezzel a felnőttképzés lehetőségének megteremtését az egyházon belül, országos szinten is.

2011. április 1. és május 7. között zajlott párhuzamosan a *szakmai-lelki erősítő módszer (SZLEM) képzési moduljainak* oktatása Budapesten, a Magyarországi Református Egyház Felnőttképzési Központjával együttműködve. A *felnőttképzési programok megvalósítója képzés* pedig szintén 12 fő részére Szarvason, hogy a térségben is egyre nagyobb hangsúlyt kapjon a felnőttek oktatása. A két képzés nagy sikerrel zárult, összesen 18 fő ért el *kiválóan megfelelt*, 6 fő pedig *megfelelt* eredményt.

Az elmúlt héten adtuk be a 48 fő részére tervezett *módszertani képzés akkreditációs kérelmét*. A képzés budapesti és szarvasi helyszínen is zajlik majd, mindkét helyszínről folyamatosan várjuk a jelentkezőket. Célunk olyan kezdő szakemberek alapszintű képzése, akik munkájuk során az általunk kiválasztott hat munkaerő-piaci kulcskompetencia területén (kommunikáció, állampolgári ismeretek, tanulástechnika, kulturális kompetencia, matematika, informatika) képesek

lesznek a munkaerőpiacon hátrányban lévő, onnan kiszoruló vagy kiszorult munkavállalók fejlesztési szükségleteit meghatározni, valamint az elvárt mértékű fejlesztést végrehajtani, mindezt a munkaerőpiac, az egyén, valamint a csoport igényeinek, lehetőségeinek, adottságainak figyelembevételével. A képzés szerves részét képezi a közel 500 oldalas, DVD-mellékletet is tartalmazó kézikönyv is, melynek elkészítése szintén folyamatban van. A DVD elkészítésében önkéntesek vesznek részt. A 21. században nagy jelentősége van a kompetenciafejlesztésnek, hiszen életünk egyre több területén ütközünk olyan akadályokba, melyek gyakorlati ismeretekkel leküzdhetők lennének, illetve az elhelyezkedést és a munkahelymegtartást is nagyban elősegíthetik.

Az előttünk álló négy hónap során szervezzük meg a köztes és a záró konferenciát is, melyre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Mindnyájunknak szükségünk van

arra, hogy folyamatosan nyitottak legyünk az új információkra, hogy képesek legyünk változni és fejlődni. A Felnőttképzési Központ, valamint a projekt célja, hogy ebben a fejlődésben segítse a tanulni, önmagukat fejleszteni vágyókat egy sikeres, az EQUAL közösségi kezdeményezésben kipróbált módszer segítségével.

„A változás nem jó vagy rossz, hanem szükséges. Azért rettegünk a változástól, mert a biztonságérzetünk alapja általában az állandóság. Pedig a biztonságérzet, pláne az igazi biztonság alapja nemcsak az állandóság lehet, hanem az önbizalom és a másik emberbe vetett bizalom. Ha kompetens vagyok a saját életemben, rendelkezem azokkal az adottságokkal, amelyek segítségével a változások közepette is alkalmas vagyok az élethelyzeteim megoldására, és ha még azt is hozzáteszem, hogy az Isten segítségével, akkor működöm valóban hatékonyan. Azt élhetem át, hogy biztonságban vagyok.” (*Virginia Satir*)

láltak szerint az Európai Szociális Alapból, valamint a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény alapján a XIX. *Unió fejlesztések* fejezet 3. és 8. jogcímcsoport *Társadalmi megújulás operatív program* előirányzatból egyszeri, vissza nem térítendő támogatásban részesült.

A 2010. március 1-je óta folyó projekt 39 998 480 forintos anyagi háttérrel a *Társadalmi megújulás operatív program* 1. 4. 3-08/1 „Innovatív, kísérleti foglalkoztatási kezdeményezések – B komponens” tárgyú, 2009. július 7-én elnyert sikeres pá-

Száz munkaerő-piaci, illetve szociális területen tevékenykedő munkavállaló képzését vállalta az egyházközség. A képzési programok sokféle lehetőséget kínálnak a tanulni vágyó felnőtteknek.

2010 júniusában indult és jelenleg is zajlik a 320 órás *szociáliskompetencia-fejlesztő tréner képzés*, melynek keretében 16 résztvevő sajátítja el azokat a kompetenciákat, amelyekkel szociális és munkaerő-piaci területen sikeresebben tudnak helytállni, és hatékonyabban tudnak segíteni a rászorulóknak. A képzések során a trénernek, oktatóknak nagy súlyt fektet-

Ótemplomi Evangélikus Egyházközség, 5540 Szarvas, Vasút utca 10. Telefon: 66/216-006, 20/824-9521. E-mail: info@tessedik.hu. Internet: www.tessedik.hu.

Közreműködő szervezetünk: ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Székhely: 1134 Budapest, Váci út 45., „C” épület. Telefon: 30/968-5526. Fax: 1/273-2580. E-mail: eutamogatas@esza.hu. Internet: www.esza.hu.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszachenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

ÚJ SZÉCHENYI TERV

Civilek és egyházunk együtt az egy százalékokért

Három civil szervezet és egy egyház fogott össze azért április 20-án, hogy az 1 + 1%-os adományok jelentőségét tudatosítsák az adófizetőkben.

A Kézénfogva Alapítvány, a Magyar Vöröskereszt, a Rex Kutyaotthon Alapítvány és a Magyarországi Evangélikus Egyház együtt hívja fel a lakosság figyelmét az 1 + 1%-os adófelajánlással kapcsolatos múltbéli hiányosságokra. Céljuk az, hogy növekedjen az 1 + 1%-os felajánlások teljes összege, hozzájárulva az egyházi és civil szervezetek fenntarthatóságához.

Az együttműködésben részt vevő szervezetek elsősorban on-line felületeiket felhasználva, összehangoltan közvetítenek majd olyan üzeneteket, melyekkel remélhetőleg elérik, hogy ebben az évben nem csupán az adózók 45%-a nyilatkozik adójának 1 + 1%-áról.

HIRDETÉS

Könyvvásár

A Luther Kiadó minden érdeklődőt szeretettel vár könyves pavilonjánál a XIX. Szent István könyvhéten (Budapest V., Ferenciek tere) május 16–21-ig 10 és 18 óra között. Saját kiadványainkra 15% kedvezményt biztosítunk. Konkrét megrendeléseket, melyeket a helyszínre szállítunk, május 13-án 10 óráig fogadunk.

HIRDETÉS

A Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola felvesz 1 fő tanítót határozott időre. Jelentkezni június 10-ig szakmai önéletrajz és oklevélmásolat benyújtásával. Érdeklődni a 20/824-6993-as telefonszámon vagy személyesen a 9400 Sopron, Hunyadi János u. 8–10. címen lehet.

HIRDETÉS

A Bibliai Házasság gondozó Szolgálat csendeshetet szervez házaspároknak július 11–17. között Felsőtárkányban. A hét vezetője: dr. Pálhegyi Ferenc. Információ: www.bhsz.hu, info@bhsz.hu vagy 20/417-4871 (Nemeskériné Tóth Éva).

HIRDETÉS

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Püspöki Hivatala értesíti a hatéves képzésben részesült, 2009 szeptembere előtt ordinált beosztott lelkészeket, hogy a 2011. szeptember 12-re tervezett parókusi alkalmassági vizsgálatra 2011. június 3-ig kell írásban jelentkezni a püspöki hivatalban (9001 Győr, Pf. 1639). A hivatal a jelentkezések beérkezése után küldi ki az írásbeli feladatok és szóbeli tételek anyagát.

HIRDETÉS

A Lőrinci Érdeklődők Teaháza (LÉT) szeretettel hív mindenkit következő beszélgetésére május 16-án, hétfőn 18 órára. Vendég: Csath Magdolna professzor, közgazdász. Téma: *Gazdaságról ma – emberi szavakkal*. Helyszín: a pestszentlőrinci evangélikus gyülekezet (1183 Budapest, Kossuth tér 3.).

HIRDETÉS

„Boldog latorként a paradicsomban...” címmel *Útitársak* missziói biblióra lesz május 19-én, csütörtökön 18 órakor az országos iroda utcáról nyíló termében (1085 Budapest, Üllői út 24.). Házigazda: *Szeverényi János*.

HIRDETÉS

A következő evangélikus külmisziói est keretében *Endreffy Géza* evangélikus lelkész tart beszámolót az Izraelben, a keresztény missziói gyülekezetben töltött három hónapjáról és az ottani missziói tapasztalatairól. Időpont: május 16., hétfő 18 óra. Helyszín: 1085 Budapest, Üllői út 24., az utcáról nyíló előadóterem. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület vezetősége

HIRDETÉS

Meghívó

Ezúton értesítjük, hogy az Evangélikus Külmisziói Egyesület *nyári konferenciáját* július 7. és 10. között rendezi a Béthel Missziói Otthonban (2081 Piliscsaba, Széchenyi u. 8–12.). A konferencia július 7., csütörtök 15 órától július 10., vasárnap 14 óráig tart. Téma: *Kik az én testvéreim...?*

A konferencián vendégként vállalt *Gáncs Péter*; a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke; *Mwamba Sumaili*, a Kongói Evangélikus Egyház elnök-püspöke; *Vető István* evangélikus lelkész; *dr. Korányi András* egyetemi docens, evangélikus lelkész; *Lehel László*, a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat igazgató lelkésze; *dr. Birkás Antal* egyházi koordinációs referens; *Pintér Mihály* evangélikus lelkész; a római katolikus és a református egyház segélyszervezeteinek képviselői.

A felnőttprogramokkal párhuzamosan idén is megrendezzük a külmisziói ifjúsági- és gyermektábort július 3., vasárnaptól július 10., vasárnapig.

Részvételi díj: felnőttek részére július 7–10-ig: 10 000 Ft/fő; ifjúsági tábor július 3–10-ig: 20 000 Ft/fő. (A támogatásra szorulókat bátorítjuk, hogy jelentkezéskor jelezzék, ha hozzájárulást kérnek.)

Jelentkezési határidő: június 20.

Jelentkezés postai úton, telefonon vagy e-mailben: Evangélikus Külmisziói Egyesület, 1085 Budapest, Üllői út 24., *Szirmai Zoltánné* szervező titkár: 20/620-2789 vagy 20/824-2790; e-mail: margit.szirmai@lutheran.hu.

A magyar gályarab prédikátorok holland szabadítójára emlékeztek

► A Magyar Protestáns Egyháztörténeti és Egyházművészeti Társaság – a Debrecen–Nyíregyházi Római Katolikus Egyházmegyei Gyűjtőmennyel közösen – koszorúzással egybekötött megemlékezést tartott április 29-én este Debrecenben, a gályarab prédikátorok református Nagytemplom mögötti emlékoszlopánál, a 335. éve elhunyt hős admirális, *Michiel de Ruyter* (Vlissingen, 1607. március 24. – Siracusai-öböl, 1676. április 29.) emlékére.

Az 1670-es évek a protestáns egyházak életében a próbatétel éveit voltak. A magyarországi ellenreformáció idején 1674. március 5-én több mint hétszáz protestáns hitvallót idéztek a Pozsonyban felállított különbíróóság elé. Mintegy háromszáz lelkész és tanító jelent meg a tárgyaláson.

A beidézett prédikátorok közül a legállhatatosabbakat – akik semmifajta megalkuvásra nem voltak készek – kisebb csoportokban várbörtönökbe vitették, majd több mint negyven lelkészt Nápolyba hurcoltak. Közülük harminckettő maradt életben – őket eladták gályarabnak.

A negyven prédikátor sorsa nagy visszhangot keltett Európa protestáns országaiban.

Gyűjtés indult kiszabadításuk érdekében, és ez – többszöri kísérlet után – végül a holland Michiel de Ruyter admirálisnak sikerült 1676. február 11-én.

„Sok győzelmet vívtam életemnek minden rendiben ellenségeim felett, de az én legfényesebb diadalom, mellyel Krisztusnak ártatlan szolgáit az elviselhetetlen terhek alól kiszabadítottam” – ezekkel a híressé vált szavakkal fogadta hajóján a holland tengernagy a huszonhat megmentett prédikátort.

■ MILLISITS MÁTÉ

De Ruyter admirális és a holland egyházak

► Február 11-én volt pontosan 335 éve, hogy a nápolyi spanyol alkirály, *de Los Vélez* márki huszonhat magyar protestáns – református és evangélikus – prédikátort szabadon engedett, miután azok kilenc hónapot gályarabként szolgáltak. Szabadon engedésük – a holland kormány megbízásából – *Michiel Adriaenszoon de Ruyter* sürgetésére következett be, aki korábban a spanyolok segítségére volt a Franciaország elleni háborúban. Ez év februárjában az admirális lezármasztottai a magyar és a holland református egyházak képviselőivel közösen emlékeztek meg de Ruyter sírjánál erről a jeles eseményről, amely bizonyára az *Evangélikus Élet* hasábjain is vissza-visszatérő téma.

■ JAN MAARTEN VAN FAASSEN

A holland–magyar kapcsolatok nem a prédikátorok szabadon engedésével kezdődtek. Már a 16. században sok magyar diák tanult Hollandiában, elsősorban a franekeri egyetemen. Ez is közrejátszott abban, hogy a holland kormány megbízást adott a magyar prédikátorok kiszabadítására. Amivel természetesen nem is értek véget a holland–magyar kapcsolatok: a kötelék a két ország között mind a mai napig rendkívül erős. E kötelékben de Ruyter admirális szerepe a magyarok szemszögéből egyértelmű, de vajon mi az ő jelentősége – a fennálló kapcsolat szempontjából – a holland egyházak számára?

De Ruyter az egyik legnagyobb név a németalföldi ország történelmében. És nemcsak a magyar prédikátorok kiszabadítása miatt, hanem a 17. század úgynevezett „holland aranykorában” kivívott hadi sikerei okán is. Elsősorban a spanyolok, majd az angolok elleni háborúban játszott szerepéért emlegetik mind a mai napig úgy, mint talán a legnagyobb admirálist, akit Hollandia valaha ismert: gyarmatait neki köszönhetően tudta világszerte megtartani és kiterjeszteni. De Ruyter sikerrel védett meglévő kereskedelmi útvonalakat, és szabadított fel helyet újaknak. Hívó emberként viszonyult a feladatokhoz – saját szavaival élve – „Is-ten és a kormány szolgálatában”.

A protestáns hollandok számára nem volt közömbös a reformáció eu-

rópai térnyerésének, avagy visszaszorulásának a kérdése, így – a már meglévő magyar kapcsolatokkal együtt – elégséges indítékuk volt ahhoz, hogy a gályarabságban sínylődő magyar prédikátorok érdekében fellépjenek.

1676. február 11. óta sok minden történt a holland–magyar kapcsolatok terén. A református egyházkrónikák például számon tartják, hogy a múlt század húszas éveiben – egy egyházi bizottság révén – a hollandok jelentős segítséget nyújtottak a szükségben szenvedő Magyarországnak. 1927-ben a zsinat létrehozott egy bizottságot, amelynek arról kellett gondoskodnia, hogy a magyar diákok továbbra

Michiel Adriaenszoon de Ruyter a hollandok egyik legnagyobb történelmi személyisége, akit ehhez méltóan is tisztelnek, miként azt az amszterdami Nieuwe Kerkben található pompás síremléke is bizonyítja. A magyarok számára az admirális a Magyarország és Hollandia közötti évszázados kapcsolat jelképe. Hogy ez a kapcsolat a hollandok számára is nagy jelentőséggel bír, azt kifejezte az a – különböző holland egyházak lelkészeiből „verbuválódott” – delegáció is, amely megjelent a február 14-i amszterdami megemlékezésen.

Az 1676. február 11-re való emlékezések egyfelől tehát jelzik, hogy a

FERDINAND BOL-FESTIMÉNYE

is Hollandiában tanulhassanak. Amikor pedig 1956-ban Magyarországon kitört a forradalom, ugyanez a bizottság nagyszabású gyűjtést hirdetett. Az ennek eredményeként összegyűlt igen jelentős (mintegy 400 ezer gulden) pénzüsszemből a holland református egyházak egészen 1978-ig támogatták Magyarországot, illetve a magyar menekülteket.

A hollandiai egyházak 1978-tól csatlakoztak a *Tüski István* által alapított *Admiraal de Ruyterfondshoz* (az admirálisról elnevezett pénzalaphoz), melynek révén a különböző egyházak együtt segítik a Kárpát-medence protestánsait. De Ruyter admirális neve így tűnik föl ismét a holland–magyar egyházi kapcsolatokban...

magyarok milyen sokra becsülik az évszázadokon átívelő köteléket Hollandiával, másrészt azt is, hogy ez a megbecsülés holland részről is örömteli fogadtatásban részesül.

A két ország közötti kapcsolat azonban természetesen nem merül ki csupán emlékezésekben: ez év áprilisában *Schmitt Pál* köztársasági elnök több holland egyházi személyiséget is kitüntetett a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjével.

(Fordította: Becse Orsolya)

A szerző teológus, hitoktató, a zuidhorni Vrijgemaakte református gyülekezet ifjúsági referense

Reformátorunk bátorító, útravaló tanácsai megkonfirmált, fiatal keresztényeknek

► **Így szól az Úr: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy!” (Ézs 43,1) Istené vagyok! Luther Márton szótára szerint: „Mikor Isten megigazított, akkor a Krisztus vérével mint váltságdíjjal a bűn hatalmából tulajdonává vásárolt meg. Istené vagyok, más szóval »szent« vagyok. Nem vagyok többé a bűné, de magamé sem. Ez ellen »természetem«, »testem« tiltakozik. Velük Isten harcba állít. Istené vagyok, aszerint kell élnem. Krisztus a királyom, csak neki engedelmessé lehetem. Erre erőt a Szentlélek ad nekem. Azért ő a »megszentelő«.”**

„Aki keresztyén, az Krisztussal minden ő javában közösségre lép. Mivel pedig Krisztus szent, néki is szentnek kell lennie, vagy pedig tagadnia kell, hogy Krisztus szent. Ha meg vagy keresztyén, szent ruhát öltöztél fel, amely a Krisztus – mint Pál apostol mondja. A »szent« szó azt jelenti, ami az Isten tulajdona, ami egyedül őt illeti – neki szenteltetett. Ezért tanácsolja Péter is: Akik Isten tulajdona-

ul adtátok magatokat, rajta legyetek, hogy ne sodródjatok megint világi kívánságokba; hanem az Isten uralkodjék, éljen s hasson bennetek. Akkor szentek vagytok, mint ahogy ő szent.”

„Szentnek kell lenned; csak azt ne gondold, hogy magadtól, saját érdemből vagy szent, hanem mert tiéd az Isten igéje, s a Krisztus igazított, szentelt meg, s adta neked a mennyet. Erről kell hitet tenned, ha keresztyén akarsz lenni. Mert Krisztus nevének leggyalázatosabb káromlása volna, ha tagadnánk, hogy az ő vére mossa el bűnünket, és tesz szentté. Hinned és vallanod kell tehát, hogy szent vagy, de nem a saját kegyességeddel, hanem a Krisztus vérével. Erre a hitre tedd fel az életedet, mindenedet, s bármilyen, vállalod érte.”

„Ezért az újjászületett hívő egész élete abból áll, hogy a szív fohászkozásával, a cselekedet kiáltásával, a test fáradásával mindig csak azt az egyet követeli, sóvárogja és esdeklí: mindhalál napról napra lehessen megigazult, soha meg ne állapodjék, tényleges célhozérkezést soha se ismerhessen, hanem mindig csak várja a megigazítást, mintha az halála órájáig birtokán kívül volna, mivel ő maga még mindig bűnben él és vesztegel.”

„Aki erős hittel és szilárd reménységgel hiszi, hogy Isten gyermeke, az valóban az is, mert ilyent senki sem hihet Szentlélek nélkül.

Ha hiszed, hogy bűneidért csak Krisztus fizethet meg – jól teszed. De emellett hidd azt is – magad soha, csak a Lélek ébreszthet benned ily hitet –, hogy bűneid Krisztusért valóban meg vannak bocsátva. Ez az a bizonyosság, melyet a Szentlélek ad a mi lelkünknek: bűneid meg vannak bocsátva. Így lesz az ember – mondja az apostol – hite által igazzá. Teljes erővel kell hinned, hogy Krisztus nemcsak a kiválasztottakért halt meg és tett eleget, hanem érted is.

Az örök élettel sincs különben. Nem elég hinned, hogy Isten neked kegyelemből örök életet akar ajándékozni. Hanem bírnod kell a Szentlélek bizonygatótételét, hogy az örök élet Isten kegyelméből valósággal is a tiéd lesz.”

„Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk!” (Confirma; EÉ 39)

■ VÁLOGATTA: G. A.

Forrás: Jer, örvendjünk, keresztyének – Luther írásából mindennapi áhítatra (436., 273., 276., 277., 279. o.)

Hogyan gyakoroljuk a munkahelyi nagylelkűséget?

Egy barátom – nevezzük Joe-nak – a közösségében nagylelkűségéről volt ismert, sőt még olyanokkal is így viselkedett, akikkel ugyan alig volt kapcsolatban, de tudta róluk, hogy éppen nagy szükségük van valamire. Joe egyszerűen csak örömmel tette mindezt. Boldog volt, amikor másokon segíthetett.

Egy nap mégis – egy váratlan esemény hatására – be kellett ismernie, hogy miközben a munkahelyén kívül kedves az emberekkel, saját beosztottjairól megelégedik. Ő és felesége egyszer észrevették, hogy az egyik alkalmazottnak nagy szüksége lenne valamire, ami némi munkával és néhány alapanyag beszerzésével viszonylag könnyen elkészíthető. Barátom hamarosan magához ragadta a kezdeményezést, beszerezte az alapanyagokat, és mozgósította a többi alkalmazottat, hogy közösen oldják meg a problémát. Mivel együtt dolgoztak, senkinek sem kellett nagy áldozatot hoznia, viszont könnyedén igazolták a szöveget: „Sok kéz hamar kész.”

Joe még ma is rendkívül nagylelkűen bánik az idejével és energiájával, sőt még az anyagi forrásaival is, de arra is odafigyel, hogy a cégén belül jelentkező szükségletekről is tudjon, mert a cég valójában olyan, mintha az otthona lenne. Magán is mosolyogva emlékszik vissza azokra az időkre, mikor még hanyagul kezelte a munkakörnyezetében felmerült problémákat, pedig ezek az orra előtt voltak.

Világos, hogy Joe nem szándékosan nem vette észre ezeket az egyértelmű igényeket. Könnyen mesélik, hogy néha nem figyelünk föl arra, mire van szükségünk a közelünkben lévőknél – akár a munkahelyünkön,

akár otthon –, miközben távolabbra koncentrálunk, hogy észrevegyük a bajban, szükségben lévőket. Időnként távollátóvá válunk, amikor jó lenne rövidlátónak lennünk.

Példát vehetünk a közel-keleti pásztorokról, akiknek vigyázniuk kell a bárányaikra, folyamatosan figyelve az egészségükre és a biztonságukra. Ezek a pásztorok folyton figyelik a nyájuk környezetét, nehogy ragadozók közelítsenek, de

produktívan és hatékonyan végezzék a munkájukat, ők hasonlóképpen joggal várják el, hogy szükség esetén segítséget nyújtsunk számukra. A segítség lehet személyes tanácsadás; szabadság, ha az jelenti a megoldást; olyan képzett szakmabeliekkel való kapcsolatfelvétel, akik bizonyos szakkérdésekben támogatást tudnak adni; családi problémák megoldásában való közreműködés; szükség esetén akár pénzügyi segítség is.

minden egyes bárányt is külön megvizsgálunk, hogy észrevegyék és mihamarabb gyógyítani tudják a betegségeiket, sérüléseiket, vagy egyszerűen csak ellenőrizzék, hogy az állatok nem esznek semmi ártalmat.

Alkalmazzuk ezt az analógiát a saját vezetői szerepünkre: mintha „pásztorok” lennénk a piacon, az alkalmazottainkat a családunkhoz hasonlóan kell tekinteni. Foglalkoztatjuk őket, és míg joggal várjuk el, hogy

A Biblia Újtestamentumában így szól 1Tim 5. részének 8. verse: „Ha pedig valaki övéiről és főként háza népéről nem gondoskodik, az megtagadja a hitet, és rosszabb a hitelennél.” Milyen súlyos állítás is ez!

Az alkalmazottaink nem családtagok, mégis, ha vezetők vagyunk, a nagylelkűségnek érződnie kell a munkahelyünkön is – és ehhez nekünk kell megtennünk az első lépést!

■ RICK BOXX

Forrás: Monday Manna

Szolgálat-kész lelkészjelöltek

Célegyenesbe érkeztek a 2010/2011-es tanév hatodéves teológusai. A május 2. és 4. között az Evangelikus Hittudományi Egyetemen lezajlott utolsó konzultáción a szolgálatba állás kérdései foglalkoztatták a hallgatókat. Az előadások és beszélgetés-

Talán leginkább a Luther-kabát-hoz való méretvétel során került kezzelfogható közelségbe a néhány hónapra belül elkezdődő új szolgálat, amely némi szorongást és lelkesedést egyaránt ébresztett a lelkészjelöltekben.

sek során a gyülekezetépítés gyakorlati feladatai kerültek elő: a hivatalvezetés, a pénzügyek kezelése, a diakóniai és iskolai lelkészi tennivalók, a lelkigondozás kihívásai.

Az együtt gondolkodásban nagy segítséget jelentettek a meghívott szakemberek, többek között Paavo Kettunen gyakorlati teológiai professzor a joensuu egyetemről, aki a finn evangelikus egyházban jelenleg zajló strukturális változások háttérrel is megismertette a résztvevőket.

A mentorok közül Szemerei János adta át nekik a lelki útravalót ApCsel 20,24 alapján tartott reggeli áhítatában. Azokkal szemben, akiknek a küldetés teljesítéséért az életük sem drága, a világ tehetetlen – fogalmazott. Ha ilyen mértékű odaszánás áll a jövőd lelkészek munkája mögött, akkor meglesz bennük az a hitelesség, amely minden egyházi szolgálat alapja, amely nélkül nem ér semmit a legjobb gyülekezetépítési stratégia sem.

■ – MADAMI –

HETI ÚTRAVALÓ

„Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre.” (2Kor 5,17)

Húsvét ünnepe után a harmadik héten az Útmutató reggeli és heti igéi hirdetik: Jézus a feltámadásával örökévaló örömet szerzett népének, s minket is részesít győzelmében! Ezért ti is ujjongjatok: Jubilate Deo! „Örvendeztetek Istennek, minden földet!” (GyLK 718); „mert az Úr előtt való öröm erőt ad nektek” (Neh 8,10)! Az ujjongó gyülekezet válasza: „Áldott az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki megáldott minket minden lelki áldással a Krisztusban.” (Ef 1,3; LK) A Szentlélekben való öröm titka Luther szerint: „Szívünk pedig örvend, mikor feltámadását magunkra vesszük, s látjuk, hogyan győzte le javunkra a bűnt, halált és ördögöt, hogy általa mi is örökké éljünk. Ez az igaz, örökre megmaradó öröm, melyet soha senki nem vehet el tőlünk.” Krisztusban lenni s maradni: ez a keresztyének életcélja. Maga az igazi szőlőtő kéri hatszor (!) a szőlővesszősorsú tanítványoktól: „Maradjatok énbennem!” (Jn 15,1–8) Ez a gyümölcsstermés és az imádságmeghallgatás előfeltétele is, és így dicsőíthetjük mennyei Atyánkat, aki szent igéje és Szentlelke által újjászült minket, hogy így új teremtéssé legyünk! „Mert minden, ami Istentől született, legyőzi a világot, és az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hitünk.” (1Jn 5,4) Isten gyermekei hit által befogadták a test-tét lett Igét, öbenne élnek (lásd Jn 1,12 és Gal 2,20)! Ám Isten haragja van a hitetlen, gonosz embereken, mert „megismerték Istent, mégsem dicsőítették vagy áldották Istent, hanem a teremtényt imádták és szolgálták a Teremtő helyett, aki áldott mindörökké” (Róm 1,21a.25b). Az ős/főbűn tehát a hitetlenség Isten iránt s a bálványimádás: „...olyanok lesztek, mint az Isten...” (1Móz 3,5) De miért szorongatja Pált az Úr Krisztus szeretete? Azért, „hogy akik élnek, többé ne önmaguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt.” Mert Isten „megbékéltetett minket önmagával Krisztus által, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát” (2Kor 5,15.18). Jézus neve is üzeni: az Úr megszabadít, megvált a bűntől és következményétől! S a benne hívőknek, mindenkor tanítványainak ígéri: „Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek.” (Jn 8,36) Pál is örömmel írja, hogy akik Krisztusban vannak, azok Lélek szerint élnek, járnak-kelnek e világban. S mert az Atya-Fiú Lelke lakik bennetek, ezért az Isten, „aki feltámasztotta a Krisztus Jézust a halottak közül, életre kelti halandó testeteket is a bennetek lakó Lelke által” (Róm 8,11). Ám előzőleg Pilátus kiszolgáltatta a zsidók királyát: „Ecce homo” – „Íme, az ember!” Halálának oka: istenkáromlás (lásd 3Móz 24,16); „a törvény szerint meg kell halnia, mert Isten Fiává tette magát” (Jn 19,5 s 7). De a megdicsőült Isten Fia győzelméből részesíti azokat, akik e földön hisznek benne, és megváltottai vele élnek majd Isten új világában. „...szolgái imádják őt, és látni fogják az ő arcát, (...) és uralkodnak örökkön-örökké.” (Jel 22,3–5) „...a mennyekben / Vár öröm végtelen. (...) / Zeng, ujjong szüntelen. (...) / És ékességben látja fenn / Ég és föld Istenét.” (EÉ 527,1)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

A múltat végképp eltörölni...

...nem lehet – hiába énekeltük olyan sokat gyermekkoromban. Néhány évvel ezelőtt még persze nem volt ez ennyire nyilvánvaló előttem. Mostanában, ahogy érek, ahogy „szaporodik fogamban az idegen anyag”, kezdem csak meglátni: az igazán nagy kihívás nem az, hogy egészen új megoldást találjak a régi problémákra, hogy ifjú titánként megmutassam, hogy mit tudok én, amit mások, az előttem járók nem tudtak.

Sokkal kíméletlenebb, alázatra intő és az egy szeri nekifutás helyett napi rendszeres munkára hívó, ugyanakkor mindezért sokkal többet érő az, hogy a régi értéket megőrizzem. Azt ne akarjam megváltoztatni, mégis őszintén és örömmel birtokoljam. Ez pedig csak akkor megy, ha helyet találok neki az életemben. Ha megértem létrejötte okát, és meglátom a szépségét: a kidolgozottságát és megalapozottságát.

Eppen ezért szeretem a régi fabútorokat. A csapolással egyben tartott szekrényeket, a nem billegő ebédlőszékeket. Biztonságot sugallnak, bizalmat keltenek. Persze a legizgalmasabb az, ha mindez keveredik valami egészen modernnel, talán valami üvegfelülettel – és mégis megmarad benne minden. A régi biztonsága, letisztultsága, valóságos és az új frissessége, lendülete, innovatív ereje egyszerűen van jelen.

Amit csinállok, ezért csinálom. Egy tradicionális gyülekezetet vezetni hasonló kihívásokat jelent. Hiszen például egy legalább nyolcvan éves liturgiájú istentisztelet lassúságába, négyszáz évvel ezelőtt írt énekek ijesztő távolsága ellenére, életet lehet lehelni. Ha mindenki érti – és mindenkit érdekel –, hogy mit miért teszünk. Hogy miért forog a lelkész az ol-tártérben, hogy miért állunk, és miért ülünk, hogy miért pont *a szerint a rend szerint* élünk végig mindent, minden vasárnap hasonló módon. És ha mindenki nyitott arra, hogy a liturgia élővé váljon: hogy akár változzon is, ha valamire új megoldásunk van.

Valaki azt mondta nekem néhány napja: ahogy egyre több filozófiát tanul, kezd rájönni, hogy a kereszténység halott! Én csak ültem mellette, és azt éreztem, hogy az ifjú (talán nem is tudatos) beképzeltsége szól belőle. Amikor kidobunk egy régi bútort, mert kopott és törött – az új pedig olyan szép.

Én azt gondolom, nem halott a kereszténység, talán csak nem találja a válaszadás formáit. Mert válaszai vannak, ez jól látszik – például – az elmúlt évszázadok hitvallásaiban, énekeiben. Talán csak új köntösré, új ruhára van szükségük ezeknek a gondolatoknak.

Sokszor elképzelem, mi lenne, ha istentiszteleteinket tréningekként hirdetnék meg: önfejlesztő, önismereti, csapatépítő tréningek heti egy, néhol heti két vagy három alkalommal. Lehetőség a nyugodt gondolkodás kialakítására, amelynek során felfrissülhet megfáradt lelkesedésed, megkopott kreativitásod. Vajon hányan kapnák fel a fejüket, és kezdenék el keresni a kurzus árát?

■ BUDAY BARNABÁS

Névjegy:

Buday Barnabás

36 éves vagyok. Drága feleségem, *Adri* és kislányaim, *Boti* (5 éves) és *Benedek* (9 hónapos) teszik színessé a napjaim, amelyeket az arnóti evangélikus gyülekezetben és a miskolci ökumenikus egyetemi lelkeségen mint lelkész, Budapesten és szerte az országban pedig mint a Magyar Cserkészszövetség elnöke töltök. Még mindig tanulok. Idén például a templom renoválása során három hete újra megtalált arnóti templomajátok tanítanak hűségre és kitartásra – melyeken nem fognak az évszázadok vagy bármiféle gazdasági helyzet.

im, amelyeket az arnóti evangélikus gyülekezetben és a miskolci ökumenikus egyetemi lelkeségen mint lelkész, Budapesten és szerte az országban pedig mint a Magyar Cserkészszövetség elnöke töltök. Még mindig tanulok. Idén például a templom renoválása során három hete újra megtalált arnóti templomajátok tanítanak hűségre és kitartásra – melyeken nem fognak az évszázadok vagy bármiféle gazdasági helyzet.

OSZTOZÓ

Zene, könyv, szobor – a szabadban

Május közepén egy szabadtéri programot, egy könyvet és egy internetes oldalt ajánlunk figyelmébe azzal, hogy ha teheted, ülj ki a kertetekbe vagy egy parkba, és egy árnyas fa alatt vedd a kezébe a könyvet vagy a számítógépet!

Biztosan ismered *Pintér Béla* dalait. A *Homokba írva* vagy a *Hús-vér templom* című szerzeményeit egyre több evangélikus ifiben, iskolában és templomban éneklék a fiatalok, de *Pintér Bélával* személyesen is találkozhattál azon az estén, amikor a községi Szélerőzsa kitelepült a határszéli város főterére. A helyi evangélikus gyülekezet szervezésében május 21-

Pintér Béla

én délután 4-től koncertezik az énekes az orosházi Árpád-kertben, a helyi művelődési központ oldalában. A szabadtéri evangélikus koncertről bővebb információkat a következő hetekben *Deák László* evangélikus lelkész blogján, a <http://laci73.blog.hu> címen találasz, míg az énekes saját ol-

dalát a www.pinterbela.hu címen érheted el.

Ha van olvasmány, amely alkalmas arra, hogy elriassza a fiatalokat a könyvtárhoz, az *Tolsztoj* többkötetes műve, a *Háború és béke*. Persze akik olvasták az orosz mesélő történelmi regényét, már tudják, hogy a világirodalom egyik legjobb történetét tartották a kezükben. Mi most – biztos, ami biztos – nem a több ezer oldalas *Tolsztoj*-műre, hanem egy másik regényére szeretnénk rábeszélni.

A *Feltámadás* című történet izgalmas találkozásal indul: *Nyehljudov* herceg esz küdtéknél veszt részt egy büntetőbírói tárgyaláson. Hamar rá-

döbben arra, hogy a vádlott nem más, mint az a lány, akit évekkor korábban ő csábított el, és indított el az erkölcsi romlás útján. A herceg biztos abban, hogy a lány ártatlan, ám képtelen megakadályozni az ítéletet, és a lányt négyévi szibériai kényszermunkára ítélik. *Nyehljudov*ban felbred a bűn-

dat, és úgy dönt, próbálja megkönnyíteni a lány helyzetét. A herceg utazásai során nemcsak a korabeli orosz társadalom számos kulcsfigurájával, hanem magával Istennel is találkozik.

Ha pedig *Tolsztoj* könyvét a szabadban olvasod, nézz fel néha, és készíts leltárt környezeted szobrairól. Ha le is fényképezd a köztéri műalkotásokat, töltsd fel a www.szoborlap.hu oldalra. A közösségi alapon szerveződő portálon több ezer magyarországi szobor, térplasztika és dombormű fotóját találsz. Kereshetsz alkotóra, műcímre és településre is, és térkép segítségével lehelhetsz rá a környezetében lévő kincsekre. Gondoltad volna például, hogy *Luther Márton* szobrát nemcsak Budapesten, hanem Békéscsabán, sőt múlt vasárnap óta Répcelakon is megtalálod, domborművet pedig a fővárosban, Szegeden és Nyíregyházán is mintáztak reformátorunkról?

A tanév végi osztálykirándulásokon, nyári barangolásaidon járj tehát te is nyitott szemmel, és oszd meg másokkal felfedezéseidet!

■ JENŐ

AZ ÖNKÉNTESSEG EURÓPAI ÉVE 2011

„Útkereső” szolgálat

► Súlyosan szellemi fogyatékos emberek között töltötte németországi önkéntes évét 2008 augusztusától *Magyar Csaba*, és hazatérte után sem szakadt el az önkénteskedéstől: polgári foglalkozása és felsőfokú tanulmányai mellett a Magyarországi Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) külföldi önkénteseit is ő koordinálja.

– A soproni evangélikus líceum végzős diákjaként a teológia és az államigazgatás is érdekelt. Közlekedett a felsőoktatási jelentkezési lap beadásának határideje, és én még mindig nem tudtam, a kettő közül alapvetően melyik irányba is induljak. Ekkor hallottam az önkéntes diakóniai év elnevezésű programról *Tölle Balázs* igazgató úrtól. Gondoltam, ha élek ezzel a lehetőséggel, akkor nemcsak azt lesz szeretőm kezdeni az életemmel, de emellett még hasznosan is töltöm el ezt az időt, segítsek másoknak, jobban megismerem magam, sőt egy kicsit világot is látok.

– Voltak konkrét elképzeléseid, hogy mégis milyen területen szeretnél önkéntes munkát végezni?

– Az elején természetesen jeleztem az igényeimet a református szeretetszolgálatnak, a program hazai koordinátorának. Több kívánságom is volt. Mivel már akkor is tagja voltam a KIE-nek, azt gondoltam, jó tapasztalat lehet, ha kint gyerekek közé kerülök. Kértem azt is, hogy nagyvárosban élhessek, mégpedig lehetőleg olyan helyen, ahol nem tájszó-lásban beszélnek. Féltem ugyanis attól, hogy az akkori nyelvtudásommal nem boldogulok, sőt akár meg is futogodom, ha dialektusban beszélnek körülöttem. Mind-ezek ellenére súlyosan szellemi fogyatékos felnőttek mellett kerültem, ráadásul egy kis faluba, Stuttgarttól tizenöt kilométerre. Persze nem is értettem a schwäbischből szinte semmit, de nagyon kedvesek és türelmesek voltak a kollégáim, és volt nyelvkurzus is.

– Mit jelent az, hogy súlyosan szellemi fogyatékos emberekkel foglalkoztál?

– A szolgálati helyemen lakócsoportokban éltek a sérültek. Az én csoportomban heten voltak: négyen autizmussal, ketten epilepsziával, egy ember pedig Down-szindrómával. Bár mozgásukban nem voltak korlátozottak, önálló életet mégsem tudtak élni. Szinte minden területen segítségre szorultak, a nap huszonegy órájában.

Az önkéntes évem előtt mindössze egyszer találkoztam sérült emberekkel, de nem gondoltam, hogy valaha is szorosabb kapcsolatba kerülök velük. A közöttük töltött idő alatt rájöttem, hogy ők is ugyanolyan emberek, mint mi, csak egy kicsit több támo-

gatásra van szükségük. Számomra a legnehezebb talán az epilepsziás rohamok kezelése volt. Természetesen kaptunk arra vonatkozóan útmutatásokat, hogy ilyen esetekben mi a teendőnk, ezek a percek mégis mindig nagyon nehezek voltak.

– Huszonnégy óras felügyeletet említettél.

– Reggel fél hétkor kezdődött a nap a lakók fürdetésével, majd a közös reggelivel. Az intézmény az evangélikus egyház fenntartásában működik, így minden reggel volt közös áhítat is. A lakók közül néhányan ezután „dolgozni” mentek. Ez általában csavarválogatást vagy hasonló munkát jelentett. Délután játszottunk, vagy elementünk a közelbe kirándulni. Természetesen a délutáni Kaffee und Kuchen, azaz kávé és sütemény sem maradhatott el. Egy kis séta után előkészítettük a vacsorát, általában közösen a lakókkal. Szolgálatunk este nyolc óráig tartott, ekkor adtuk át a stafétát az éjszakai kollégáknak. Mi, önkéntesek nem végeztünk éjszakai szolgálatot.

Rajtam kívül körülbelül harminc önkéntes dolgozott meg az otthonban; mindannyian más-más csoporthoz voltunk beosztva. Voltak önkéntesek Erdélyből és Ukrajnából is, és természetesen voltak német fiatalok is. A gondozottak és a főállású munkatársak egyaránt jól fogadtak bennünket. Nem jelentett újdonságot nekik az ottlétünk, hiszen a nyugati országokban már-már természetes, hogy az érettségi után egy évig önkéntes szolgálatot látnak el a fiatalok.

– Egy ilyen intenzív év után milyen volt újra Magyarországra?

– Mielőtt kiutaztam volna, beszéltek nekünk a kultúrszokról, de nem hittem, hogy ez engem is érinthet. Amikor megérkeztem Németországba, nem is volt semmi problémám, semmi ilyesmit nem éreztem, amikor azonban egy év után hazajöttem, nagyon nehezen találtam meg a helyem. Körülbelül két hét kellett ahhoz, hogy feldolgozzam a történeteket.

– Aztán szép lassan minden a helyére került. Előbb Szélerőzsa-titkárként vetted ki a részesed a tavalyi nyári, szarvasi 8. országos evangélikus ifjúsági

találkozó szervezéséből, jelenleg pedig főállásban a Magyar Autóklubnál dolgozol, és levelezőn végzed a Corvinus Egyetem igazgatáásszervező – államigazgatás – szakát. Emellett a KIE-n belül az önkéntesek koordinátoraként is tevékenykedsz.

– Ez utóbbi feladattal a Németországban töltött idő alatt kerestek meg. Örömmel ígért mondtam a felkérésre, és azóta is szívvel-lélekkel végzem az ezzel kapcsolatos tennivalókat. Fogadom a jelentkezéseket, majd telefonbeszélgetés és személyes találkozás útján interjúzatom az érdeklődőket, aztán a külföldi partnerekkel egyeztetve próbálom kiválasztani számukra a megfelelő szolgálati helyeket. Ha az önkéntesjelöltnek is tetszik a hely, beadjuk a hivatalos pályázatot. Sikeres pályázat esetén július–augusztusban képzést tartunk az önkénteseknek, ahol többek között szituációs játékokkal próbáljuk felkészíteni őket a külföldi életre. Kinttartózkodásuk alatt is folyamatosan tartom velük kapcsolatot.

– Hova, milyen területekre küldtök önkénteseket?

– Kizárólag KIE-csoportokhoz, elsősorban Németországba és Angliába, ahol a fiatalok aktívan bekapcsolódhatnak a helyi egyesület mindennapi életébe. Ellátják a rájuk bízott feladatokat, részt vesznek a programok szervezésében. Aki a későbbiekben ifjúsági munkával szeretne foglalkozni, annak ez kiváló gyakorlati lehetőség. Fontos, hogy a jelentkezőktől – tizenéves és harminc év közöttiek lehetnek – minden esetben kérünk lelkészi ajánlást is, hiszen az önkéntes egy keresztény közösségbe kerül, ezért fontos, hogy ne legyen idegen neki ez a léggör.

Jelenleg két önkéntesünk van, szeptembertől pedig öt lesz Németországban, ahova inkább hosszabb időszakra, tíz-tizenkét hónapra van lehetőség kiutazni. Angliába már két-három hónapos időszakra is lehet jelentkezni, így ott öt-hat fiatal is megfordulhat egy évben.

– 2011 az önkéntesség európai éve. Szerinted változik valami ez alatt az időszak alatt?

– Tapasztalom, hogy nagy súlyt fektetnek mostanában erre, sok helyen szó esik róla. Remélem, ez a fokozott figyelem segít abban, hogy minél többen megismerjék az önkéntesség különböző formáit, és megtalálják a számukra megfelelőt. De aki a KIE-ben dolgozik, annak ez nem újdonság, hiszen itt szinte mindenki önkéntes alapon végzi a feladatát.

■ V. J.

Érdekelnek a KIE által kínált külföldi önkéntes lehetőségek? Kattints a <http://www.kie.hu> oldalon a Külföldi kapcsolatok menüpontra, vagy írd levelet a magyarszoba@kie.hu e-mail címre!

PRESBITERPORTRÉ

Ne pazaroljunk haragra ATP-molekulát!

Beszélgetés Frenyó V. László állatorvos-professzorral

► „Sokkal inkább azt mondhatom, hogy lázadásaim, vargabetűim, csapongásaim ellenére mindvégig megsegített engem az Úr, kizárólag az ő irgalmas, kegyelmes elgondolása és nem az én cselekedeteim miatt” – vallja a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kar Élettani és Biokémiai Tanszékének vezetője. Az intézmény korábbi rektora, a Szent-Györgyi Albert-díjjal és a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjével kitüntetett Frenyó V. László egyetemi tanár számos szakmai szervezet elnöki tisztsége mellett a pestújhelyi evangélikus gyülekezet presbitere is.

lalása ellen sem lázadtunk, még akkor sem, ha az a továbbtanulásunkat is befolyásolta.
– *Professzor úrét hogyan?*
– A tanulmányaim során és az országos versenyeken elért eredményeim ellenére sem vettek fel éveken át a hön vágyott állatorvosi egyetemre. Viszont ez idő alatt hihetetlenül sokat gazdagodtam életpaszlatokban. Állandó rikkancskodásom mellett voltam közegészségügyi ellenőr,

A SZERZŐ FELVÉTELE

– *Professzor úr családjában meghatározó volt a vallás és az Istennel való személyes kapcsolat. A gyerekkori élmények e téren milyen útravalót adtak Önnek?*

– Hívó családba születtem. Szüleim az ébredés időszakában lettek mélyen Isten-keresők, majd egy szűkebb közösség hívó törekvései szerint éltek – természetesen nem feladva az evangélikus egyházhoz való tartozásukat. Édesapám Pestről Orosházára került, és az ottani evangélikus gimnázium alapítói közé tartozott. Szüleim a Biblia tanítását a hétköznapi életükre nézve is mindenben irányadónak tartották, s ez nem kevés konfliktushoz vezetett az időközben sorra változó politikai hullámok áradatában.

– *Jól tudom, hogy még az állásukat is elvesztették emiatt?*

– Így van. A városban édesapám és édesanyám is köztisztviselőként álló tanárember volt, ám az ötvenes évek „Viharsarkában” ez nem minden esetben volt elegendő. Egy nap az orosházi tanácsháza bejáratánál óriási plakát fogadta a belépőket, rajta egy síró kisfiú. Alatta a szöveg: „Mért sír Frenyó Sanyika? Mert a szülei nem engedik úttörőnek.” Az ábrázolt kisfiú a legidősebb bátyám volt, aki persze nem sírt a szülői döntés miatt, mert elfogadta az érvelésüket. Hitük szerint ugyanis az említett ifjúsági szervezet ideológiája ellenkezett a Biblia tanításával, ezért nem voltunk mi, gyerekek sem kisdobosok, sem úttörők, sem KISZ-tagok. Még akkor sem, ha ez azzal járt, hogy a plakát megjelenése utáni napokban szüleim mindketten elvesztették az állásukat.

– *Gondolom, ez után nehezebb szakasz következett a család életében. Emlékszik arra, hogy kisgyerekként ezt hogyan élték meg?*

– Számomra a legfontosabb az, hogy ennek ellenére nem tanítottak senkivel szemben haragra, gyűlöltre, de még csak azt sem táplálták belénk, hogy ettől az eltéríthetetlen, következetes döntéstől mi különbek lettünk volna másoknál. Hiszen nyilvánvaló volt, hogy az embereket számos indok, életösztrón és pragmatikus megfontolás vezette egy-egy döntésnél – élniük, túlélniük kellett, és sokan közülük kiváló, rendes, nem kevesen hívó emberek voltak. A mi neveltetésünk egyik alapja Róm 14,23b igereve alapján így hangzott: „...minden, ami nem hitből származik, az bűn.” Így a szüleink val-

kórházi mütös, vágóhídi húsvizsgáló. Persze szó sincs arról, hogy akkor – a jövőendő tanulmányi esélyeimet illető meglehetősen reménytelenségben – nagy örömezzel vettem volna a próbákat. De egy igevers volt a kapaszokdóm: „Pillanatnyilag ugyan semmiféle fenyítés nem látszik örvedetesnek, hanem keservesnek, később azonban az igazság békességes gyümölcsét hozza azoknak, akik meg-edződtek általa.” (Zsid 12,11)

– *Ez a gyümölcs végül valóban megtermett: 1978-ban kezébe vehette az állatorvos-tudományi diplomát. Az élet pedig a neuro-immunendokrinológia világához, a szervezet védekező mechanizmusainak szabályozásához, az azokban részt vevő sejtek és molekulák egymáshoz való viszonyának kutatásához vezette. Hívó emberként másképp vizsgálja egy kutatóorvos az Isten titkait?*

– Nagybőb segítséget jelent a természet-tudomány világában, ha valakinek előzetesen már volt kapcsolata a hittel. Természetesen fordított helyzet is előfordul: egy teljesen hitetlen miliőből induló kutatót talán épp a munkáján keresztül szólít meg a Teremtő. Akkor ráébred a csodára, és attól kezdve másképp látja a világot; én magam is találkoztam már ilyen emberrel.

Hívóként én úgy élem meg az egyes kutatási eredményeket, mint amikor a gyerekek az adventi kalendarium ablakait nyitogatják. Mindig egy picivel több tárul fel Isten mérhetetlen világából, és valósággá válik a Zsidókhöz írt levél egyik mondata: „A hit pedig a reménylett dolgoknak valósága és a nem látott dolgokról való meggyőződés.”

– *Azonban jól sejtem, hogy egy-egy kutatási eredmény az ember önbizalmát is növeli?*

– Nagybátyám, Frenyó Vilmos jut az eszembe, aki a növényélettan nemzetközi híró professzora volt. Mélyen gondolkodó tudós tisztelhetünk benne, aki semmi mellett nem ment el érdektelenül, mindenben a lényegyet kereste. Emellett szilárdan állt a hit talaján, és a tudományos kutatásai során nyert ismereteit mindig

igyekezett beilleszteni az Istennel való bensőséges kapcsolatába. Bár nagyon sokat tanultam tőle, és nagy hatással volt rám, kutatásaim elején, bevallom, nem követtem az ő tudomány iránti alázatos hozzáállását. Emiatt aztán nemegyszer részesültem az életben olyan leckékben, amelyek a túlzott magabiztosságomat illő alázzattá zsugorították.

– *Felsorolni is nehéz volna, Ön hányféle neves – hazai és külföldi – tisztséget töltött már és tölt be ma is. A rendszerváltás idején, harmincnégy évesen lett az akkor Állatorvos-tudományi Egyetem nevet viselő intézmény rektora, s e tisztséget hét éven keresztül látta el. Szokatlanul fiatal korához társult az a bátorság is, amellyel – többdemagával – az egyetemi struktúra megújítását is végrehajtotta...*

– Már 1989-ben, a korszakos változások küszöbén magam és néhány közvetlen munkatársam, barátom úgy gondoltuk, eljött az idő, hogy megkíséreljünk valami igazi, érdemi változást elérni az egyetemi világban. A törvényes keretek adta lehetőségeket a végsőig kihasználva megindítottunk egy olyan reformfolyamatot, amely az országban elsőként vezetett az egyetemi struktúra megújításához. Hihetetlen nagy dolog volt, hogy az egyetemi polgárok – oktatók, kutatók, asszisztensek, fizikai dolgozók – az érthető félelmüket keservesen leküzdve részt mertek venni egy szabad egyetemi fórumon – amelyre évtizedek óta nem volt példa –, és hogy akkor sikerült egy teljes váltást végrehajtanunk.

Ennek során rettenetes bizonytalanságban voltam a próbálkozás lehetséges kimenetelét illetően. Szó sem volt részéről nagy kurázsiról, éppenséggel nagy félelmek közepette igyekeztem irányítani a folyamatokat, tudva, hogy bármelyik pillanatban beláthatatlan negatív következményei lehetnek a próbálkozásnak. Amikor mégis – már szinte a reményesség ellenére – sikerrel zárult az akció, akkor semmi mást nem éreztem, mint azt, hogy „mindeddig megsegített minket az Úr!” – ahogyan Samuel első könyvének 7. fejezetében olvassuk az Eben-Háézerrel, a segítség kövével kapcsolatban.

– *A Déli Egyházkerület felügyelői számára tartott márciusi konferencián Önt is előadásra kérték Miben segít a hitem a hétköznapi életben? címmel. Ott elhangzott egy, az ATP-molekulára vonatkozó érdekes mondata, amelyre a hallgatóságban sokan felkapták a fejüket.*

– Élettudománnyal foglalkozó emberként mindig azt vallottam, hogy egyetlen ATP-t – vagyis energiaszolgáltató molekulát – sem engedek haragra fordítani, bármilyen konfliktushelyzetbe kerüljek is. Gyermekkoromból származó, kulcsfontosságú életszabály volt mindig számomra, hogy haragnak, gyűlölködésnek, a kellemetlenség, a rossz hasonlóval való viszonyzásának semmi esélyt ne adjak. Akkor sem, ha nyilvánvalóan méltatlan támadás ért. Őszintén törekedtem arra, amit az Írás ajánl: „a nap le ne menjen a ti haragotokon”. Ez a szabály már eddigi életemben is rengeteg fölösleges és káros lépéstől óvott meg – igyekszem ezek után is e szerint élni.

■ BODA ZSUZSA

Rázzon fel bennünket kárhuzatos közömbösségünkől az Isten Szentlelke!

► Az *EvÉlet* legutóbbi számában többször is végigolvastam a dr. Kiss Bélának, a barcasági Csernátfalu néhai lelkészének „presbiteri kiskatéját” ismertető írást. Élvezettel olvastam a közel száz esztendővel ezelőtt papírra vetett, *Az evangélikus presbiter kötelességei* című füzetből idézett sorokat, és valahányszor az írást lezáró kérdéshez értem – „Írhatta volna ma is?” –, mindig megállapítottam, hogy bizony írhatta volna, sőt ma még keményebben is fogalmazhatna a tiszteletré méltó szerző...

Mert mi is a kérdés? Mi a feladata a presbiternek? Milyen feladatokkal kell megküzdenie annak, aki gyülekezetében presbiteri feladatot vállal? Vajon a presbiterré válás csupán megtiszteltetés, avagy feladat és kötelezettség is? Vajon valóban azért tartotta meg az egyház a presbiteri tisztséget, hogy a presbiterek a gyülekezet lelkészével karöltve intézzék a gyülekezet ügyeit, hogy „Isten országa munkájuk révén hatalmasan növekedjen a gyülekezetben”? Nincs más válasz, mint az igen.

Közös munkálkodásra, a gyülekezet feladatainak lelkiismeretes kezelésére azok a választott képviselők, presbiterek alkalmasak, akik gyülekezetük előtt példaként járnak, mind hitük gyakorlása, mind példás családi életük, mind pedig az általuk nevelt gyermekek tekintetében.

Hamarosan ismét választások lesznek gyülekezeteinkben. Reményeink szerint minden gyülekezetben megújul a „vének tanácsa”. Komoly feladat jelölni azokat a gyülekezeti tagokat, akik méltóak és alkalmasak is a megnövekedett feladatok ellátására. Nehéz ez azért is, mert gyülekezeteinkben bizony nyomot hagyott a rendszerváltás előtti negyven év, és nyomot hagyott a rendszerváltás utáni húsz év is. Ügyelni kell a helyes egyensúlyra, hogy a presbitérium tagjai között se a konzervatív, se a liberális gondolkodás ne kerüljön túlsúlyba.

„Isten országa fontosabb a mindennapi kenyérnél is” – olvasható a presbiterek katechéjának „Hogyan nevelj gyerekeiket?” fejezetében. Vajon ez a mondat a mai presbiteres esetében csak a gyermeknevelésre vonatkozik? Vajon azok, akik vállalják a presbiteri feladatokat, mennyire veszik komolyan ezt a mondatot? El tudják-e érni, hogy az ünnepnapot családtagjaik körében igehallgatással szenteljék meg? Fel tudják-e vállalni a mindennapi életben is hitüket és gyülekezetük szolgálatát, avagy a világi életben szégyenlősen lehajtvá fejüket

kisebbiteni igyekeznek annak jelentőségét?

Van-e bátorsága a ma presbitereinek komolyan részt venni a tanácskozásokon, keményen kiállni – gyülekezetének érdekeit szem előtt tartva – a véleménye mellett, ugyanakkor a mások véleményét is tiszteletben tartva, sértések és személyeskedések nélkül vitatkozni? A személyes érdekeket a közösség, a gyülekezet érdeke mögé helyezni?...

„A gyűlésen véleményét őszintén megmondja. Nem fordulhat elő az az eset, hogy bent kétszínűsködjön, helyesel, a kapu előtt meg a kocsmában ő a leghangosabb ellenzék!” – áll a presbiteres katechéjában. Bizony ez a viselkedésforma is jelentkezik a ma presbiterei között, és az is előfordul, hogy kényes kérdések tárgyalása esetén a választott presbiter távol marad a gyűléstől.

Nagyon fontos, hogy „a presbiter a lelképásztor munkatársa”. És itt a munkatárs szón van a hangsúly. És az is nagyon fontos, hogy a „Szent Írás ismerete nélkül senki nem lehet presbiter”.

Többszöri átolvasás után sem találtam egyetlen mondatot sem a presbiteres katechéjában, amelynek ma ne lenne hatványozott jelentősége.

A magam részére útmutatásul jegyzem meg Mátyás Béla szavait a katechéjában: „Közömbösen nézik, hogy hullanak a téglák, vesznek a lelkek, üresedik, omlik a templom és iskola, kivesz a lelkekből az istenfélelem és felebaráti szeretet. Talán nem tudják ezek a presbiteresek, hogy mi a kötelességük? Akkor tanulják meg a fentvezetett katechéjából.”

Tisztelt presbiter testvéreim! Fogadjuk meg a jó tanácsot! Tanulmányozzuk és gyakoroljuk a katechéjában feltehető kötelezettségeinket! Kívánom, hogy mindannyiunkat rázzon fel kárhuzatos közömbösségünkől az Isten Szentlelke!

Úgy legyen.
■ SINKÓ VILMOSNÉ,
a váci evangélikus gyülekezet felügyelője

„Mentő-akció”?

Rédly Elemér győri plébános az államadósság elleni harc jegyében egymillió forintot ajánlott fel – a saját pénzét!

Az *Evangélikus Élet* 2011. május 8-i számában olvasható a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériumának nyilatkozata két mentőautó felajánlásáról ötvenmillió forint értékben. A nyilatkozat alatt Gáncs Péter elnök-püspök írja: „Egyházunk országos presbitériuma... egyetlen ellenszavazat mellett, meghozta a fenti nyilatkozatban olvasható felelős, jó lelkiismerettel vállalható döntését. (...) Nem az államtól törvényesen kapott vagy igényelhető támogatást utalunk vissza. Nem az egyház különben is szűkös központi költségvetéséből vonunk el pénzt. Reményességünk, hogy ezúttal is sikerül egyházunk népének... felelős, áldozatkész hazaszeretetét mozgósítani.”

Én, Rados Péterné Lengyel Anna vagyok az egy ellenszavazat. Kijelentem, hogy felelősen gondolkodom, szeretem hazámat, egyházamat, adófizető vagyok, és rendszeresen fizetek egyházfenn tartói járulékat.

„...a meghirdetett célt – döntő módon – egyéni, illetve gyülekezetileg szervezett adakozásból kívánjuk elérni” – folytatja az elnök-püspök úr. Nos, ez ellen szavaztam!

Az országos presbitérium nem hivatott felajánlást tenni senki nevében. Természetesen jónak, példamutatónak, tiszteletré méltónak tartom, ha valaki a sajátjából hozzájárul az államadósság csökkentéséhez.

■ RADOSNÉ LENGYEL ANNA
országos felügyelő-helyettes

KIRÁNDULÓ GYŰLEKEZETEK FIGYELMÉBE

Látogatás a hajósi érseki kastélyban

A gödöllői királyi kastély hazánk soros európai uniós elnökségével kapcsolatban sokat szerepel a hírekben. Ugyanakkor szomorú, hogy húsz esztendővel a rendszerváltozás és a felújítás kezdete után sem történt meg a teljes épületkomplexum rekonstrukciója. Sőt idővel a kezdet kezdetén felújított részek újbóli tatarozására lesz szükség...

Éppen ezért örömteli, ha gyorsan

tal alapított gyermekotthon 1907-ben költözött ide. (Közvetveleg érdemes megemlíteni: Haynald érdekes személyiség, a természettudományok elkötelezett híve volt. A botanika kiváló tudoraként tartják számon, a Természettudományi Múzeum gyűjteményében fellelhetünk róla elnevezett növényt. Egyben műkedvelő csillagász, saját távcsövét vizsgálta az eget, és ő alapította a később róla elnevezett

kalocsai csillag-dát, a Haynald Observatóriumot.) Az árvaház a rendszer-változást követően vette fel ismét Haynald nevét, és 1998-ig működött az épület falai között.

A kastély állandó és időszaki kiállításokkal várja látogatóit. Az állandó tárlaton résztvevői lehetünk egy hajósi szentbúcsúnak, megismerkedhetünk a Homokhátság szőlő- és borkultúrájával, és vadászatra indulhatunk az Alföldön. Elképzelhetjük, ahogy az érseki lakostályi dolgozószobájában a csillagászat újdonságairól értekezünk a tudós bíborossal, az ebédlemben fenséges étkeket fogyasztunk estebédre, és az érseki magánkáporna csendes belső szobájában Istenhez fordulunk.

A pazar épület hétfő kivételével 10 és 17 óra között látogatható a Jókai utca 2. szám alatt, a település központjában. Főbejárata díszkúttal, szőlőlugassal, oszlopcsarnokkal ékesített parkból nyílik.

További információért a www.hajosikastely.hu internetes portált kereshetjük fel, érdeklődhetünk az info@hajosikastely.hu elektronikus levélcímen, vagy hívhatjuk a 78/504-006-os telefonszámot.

■ REZSABEK NÁNDOR

A SZERZŐ FELVÉTELE

lezajló kastélyrekonstrukcióról hall az ember. Olyanról, amilyen a Bács-Kiskun megyei egykori sváb mezővárosban, Hajóson történt. Ahol töretlen a fejlődés: ezt mutatja a nagyközségi városra válás három esztendővel ezelőtt és a hajósi érseki kastély tavalyi példaszere megújulása.

A kivitelezés mindössze egy esztendőt (!) vett igénybe: 2009 szeptembere és 2010 júliusa között zajlott, európai uniós pályázati támogatás segítségével, 563 millió forintot összköltségvetéssel. A felújított épület a nagyközségi számára 2010. szeptembertől vált látogathatóvá, az építkezési munkálatok utolsó szakasza tavaly novemberben zárult.

A hajósi kastélyt 1740-ben gróf Patachich Gábor kalocsai érsek emeltette. 1766-ban Gödöllő ura, gróf Grassalkovich Antal – Batthyány József érsek megbízásából – szerződött az ugyancsak gödöllői Gföller Jakab építőmesterrel a kastély átépítésére.

A Haynald Lajos bíboros érsek ál-

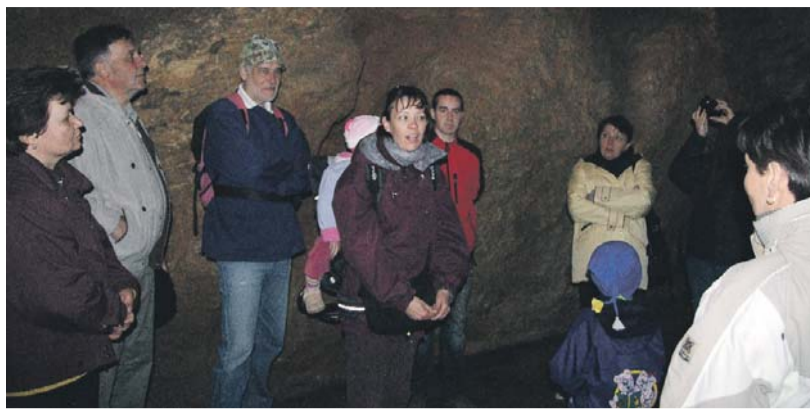
Istentiszteleti rend • 2011. május 15.

Húsvét ünnepe után 3. vasárnap (Jubilate). Liturgikus szín: fehér.
Lekció: 1Pt 2,11–20; 1Móz 1,1–4,26–31,2,1–4a. Alapige: Mt 18,11–14.
Énekek: 364., 48.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; II., Húsvétvárosi út 193., Félé de. 10. (úrv.) Herzog Csaba; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztójanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv., liturgikus istentisztelet) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. (úrv., ifjúsági) Smidélusz Gábor; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan; IX., Gát u. 2. (katolikus templom) de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) Koczor Tamás, liturgia: Muntag Lőrinc; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. Benkőczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. Horváth-Hegyí Áron; de. fél 11. Horváth-Hegyí Áron; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; XI., Németvárosi út 138. de. 9. (családbarát istentisztelet) dr. Blázy Árpádné; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Grendorf Péter; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Laszli Beáta; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Laszli Beáta; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Régi Főti út. 73. (nagytemplom) de. 10. Ponicás Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Kovács Áron; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Kovács Áron; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. Deák László; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Deák László; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza; Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szítás u. 112. du. 2. Győri János Sámuelné; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Kirándulás a fraternitás jegyében

A Győr-Mosoni Egyházmegye lelkesei és családtagjai ebben az esztendőben a Kis-Kárpátokban tettek kirándulást. A múlt szombati, egynapos közösségépítő túrán felkeresték a Driny-cseppkőbarlangot (képünkön) és a reneszánsz palotává épített Červený Kameňt, Vöröskő várát, hazafelé pedig rövid pihenőt tartottak a Pozsony közelében fekvő Dévény váránál, amelyből gyönyörű kilátás nyílik a Duna és a Morva találkozására.

■ MENYES GYULA felvétele

Bonyhádi hírhármas

Tehetségsegítő tanács Tolnában

A Tolna megyei Tehetségpontok soros találkozójának adott otthont május 12-én a bonyhádi gimnázium. Hogyan lehet a legszélesebb szakmai és társadalmi összefogással segíteni a tehetségek fejlesztését és a szükséges erőforrások bővítését – ez a kérdés állt a rendezvény középpontjában.

A meghívott előadó, *Kormos Dénes* kutató-fejlesztő szakpedagógus a *Génius program*ban a tehetségsegítő tanácsok megalakítását koordinálja – nem véletlenül, ugyanis a találkozó másik célja a Tolna Megyei Tehetségsegítő Tanács létrehozása volt.

A tehetségsegítő tanács olyan helyi vagy térségi kezdeményezésre létrejött szerveződés, amely a lehető legszélesebb szakmai és társadalmi összefogással segíti a tehetségek felkutatását, fejlesztését, produktumaik hasznosulását, és keresi a tehetséggondozásra fordítható források bővítésének lehetőségeit. Tevékenységével hozzájárul a tehetségbárát társadalom kialakításához.

A Bonyhádon megalakult Tolna Megyei Tehetségsegítő Tanács ötleteket is ad a talentumoknak, hogy hol tudnak bekapcsolódni szakmai műhelymunkába, hisz ennek kidol-

gozzák az adatbázisát. A bonyhádi gimnáziumban például hosszú évek óta működik megyei matematika-szakkör, és egy évvel ezelőtt a megyei kémiaszakkört is beindították.

Diplomás olvasókká válhatnak

Új kezdeményezés segíti a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban a diákok irodalmi műveltségének szélesítését, az olvasási kultúra fejlesztését.

Néhány évvel ezelőtt az országos *Nagy könyv* felmérés és program-sorozat keretében megszületett a „top száz” olvasmány listája. A bonyhádi középiskolások most erről a listáról válogathatnak – a cél, hogy augusztus 30-ig legalább húsz könyvet elolvassanak, plusz egy olyan regényt, amely nem szerepel a listán. Az úgynevezett *Téka diploma* projektben a jelenleg 9–11. évfolyamon tanulók vehetnek részt. Több mint harminc diák csatlakozott a kezdeményezéshez, és vállalta, hogy ötkönyvenként – adott kérdések alapján – beszámol olvasmányélményeiről. A legtöbb kötetet elolvasó fiatalok a népmese napján Téka diplomát és értékes könyvcsomagot vehetnek át. A Magyar Olvasástársaságnak is

megtetszett a bonyhádi kezdeményezés, ezért felkarolják, és ajánlják más oktatási intézményeknek is.

Rekordmértű periódusos rendszer

A bonyhádi gimnázium több programmal is csatlakozik a *kémia nemzetközi évéhez*. Januárban a víz és a tűz témakörben mutattak be kísérleteket a diákok, és egész évben népszerűsítik a periódusos rendszert.

Nagy István kémiantanártól megtudtam, hogy ennek érdekében hente két-három alkalommal összefoglalják egy-egy elem történetét, felfedezését, felhasználását, és ezt írásban is megkapják a fiatalok. Ezenkívül egy saját periódusos rendszert is kiraknak a kémia-előadásban.

A legnagyobb „durranás” a május 20-i *Mozgás-művészet-majális* program keretében lesz: kirakják a legnagyobb periódusos rendszert, és ezzel remélhetőleg bekerülnek a *Rekordok könyvébe*. A rekordkísérletben 246 tanuló vesz részt: a diákok pólóján egy-egy elem neve szerepel majd, ezenkívül megjelenítik az évszámot, a csoportot és a periódusokat is. A rekord hitelesítésére Budapestről érkezik bizottság az iskolába.

■ MÁTÉ RÉKA

Búcsú Keszthelyiné Lándori (Sztehlo) Sárátólól

A kiterjedt *Sztehlo* család generációkon keresztül kiváló embereket adott az országnak. Sokan közülük papként szolgáltak az evangélikus egyházat, mások jogászok lettek. *Sztehlo Ottó* jeles építész-restaurátorként működött, *Sztehlo Gábor* nem kell bemutatni e lap olvasóinak. *Sára* Stehlo Ottó fiának, a Stehlo névtől családi okokból megvált *Lándori Nándor* békéscsabai tanárembernek és *Dvorzacsek Ilona* tanítónőnek a gyermekeként látta meg a napvilágot 1927 őszén.

Gyermekkorát és iskolaéveit Békéscsabán töltötte, majd tizenkilenc évesen felkerült Budapestre, és beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetemre (ma Eötvös Loránd Tudományegyetem). Tanulmányait – matematika és fizika szakos tanári oklevelének megszerzését követően – 1950-ben fejezte be, az egyetemtől azonban nem szakadt el: kilenc éven keresztül vezette a Természettudományi Kar Fizikai Intézetének szakkönyvtárát, és részt vett az oktatásban is. Már ekkor feltűnt fáradhatatlan munkabírása, lelkes feladatvállalása, amely egész életében jellemezte.

Egyetemi munkái mellett ellátta az Eötvös Loránd Fizikai Társulatnak mint szakmai társadalmi szervezetnek a titkári feladatkörét is.

Ebben az időszakban ment férjhez *Keszthelyi Lajos* fizikushoz; házassága életre szóló boldogságot és biztonságot nyújtott számára. 1959-ben, vélhetőleg politikai okokból, az egyetemet elhagyni kényszerült. Ekkor került a Gamma Művekhez, ahol az akkor létesített nukleárisműszer-gyártó részleg munkatársa lett. A nukleárisdetektor-fejlesztés területén országos ismertségre tett szert, különösen sokat foglalkozott a nukleáris medicina által igényelt mérőeszközök kifejlesztésével. Ezen a területen dolgozott nyugdíjba vonulásáig, 1992-ig. Szakmai tudását azonban ezt követően is még évekig kamatoztatta a Mediso Kft. tanácsadójaként.

Privát életében elkötelezett híve volt a komolyzenének, maga is szívesen énekelt kórusban. Hitélete a Bécsi kapu téri evangélikus templomhoz kötötte, ahol szintén nagy hasznát vették fáradhatatlan és lelkes tenni akarásának.

Tanult szakmája mellett ő is a segítség elkötelezettje lett. Amikor *Sztehlo Gábor*, „Gábor bácsi” neveltjei, „gyermekei” ismét kezdtek magukra és egymásra találni, rögtön a kezdeteknél ott találjuk *Lándori Sárát* a találkozó fáradhatatlan szervezői között, a *Koren* házaspár oldalán. Rövidesen a *Sztehlo Gábor Alapít-*

vány alapítóinak egyike lett. Az alapítók közül egy volt a hétből, de a működtetők között ő volt a legaktívabb, a legszorgalmasabb, a munka motorja, a tevékenység szíve-lelke. Szenvedett, ha egy kérelmezőt el kellett utasítani. Az alapítvány minden ügyét kézben tartotta és szíven viselte. Hiányát már akkor fájdalmasan éreztük, amikor betegsége lassítást parancsolt számára. Megviselt bennünket, hogy csak igen kevésbé tudtuk viszonzni az ő örökké gyakorolt segíteni akarását.

Utolsó éveit az evangélikus egyház békéscsabai Gaudiopolis szeretetotthonában töltötte szeretős és gondoskodó férje társaságában. Mindig segíteni akaró életével méltó bizonyítékát adta, hogy nem csak rokoni szálak kötötték *Sztehlo Gábor*hoz.

Április 14-én hosszas betegség után távozott az élők sorából. Elmentével fájdalmasan szegényebbek lettünk. Munkáját nehezen, de valahogy pótolni fogjuk – neki magának, szíve melegeként a hiányát nehéz tudomásul vennünk. Hamvait május 4-én a Farkasréti temetőben a családi sírban helyezték örök nyugalomra.

Igaz ember volt, nyugodjék békében.

■ ANDRÁSI ÁNDOR – FÜZÉKI BÁLINT

Éjszakai fülemülekoncert

► Már megint a madarak! – jeyezheti meg az olvasó, s valóban, talán kissé „túl vannak reprezentálva” ebben a rovatban. De talán éppen azért, mert velük találkozunk a legtöbbször, hiszen ők mindig ott vannak a közvetlen környezetünkben. A róluk szóló hírek bennünket is érintenek valamilyen módon, leginkább érzelmi, mert sokan szeretik ezeket a kedves kis lényeket. Természetesen igyekszünk sok másféle hírt és információt is megosztani az érdeklődőkkel, akiket biztatunk is arra, hogy bátran írják meg nekünk, ha van valamilyen, a természetvédelemmel kapcsolatos hírük, megfigyelésük a saját környezetükből. – S. A.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

golya fejébe. A tetem közelében levő fészekben most is költ egy madár, és ha az ő párja pusztult el, akkor a költés is tönkremegy.

A lelőtt madár eszmei értéke száz-ezer forint, de a kár ennél jóval nagyobb. Milyen szörnyű és értelmetlen pusztítás ez! Megtalálják-e valaha a tettest? És ha igen, vajon mit mond, miért tette? Zavarta a kelepelés? Mert ilyen is van. Sok helyen, ahová évről évre megérkezik a golyapár, néhány hét múlva eltűnnek, mert elzavarják őket a környéken lakók.

***

Fülemülék éjszakája

A madarak és fák napjának rendezvényét a világon először a párizsi európai madárvédelmi egyezmény alapján Chernel István ornitológus szervezte meg Magyarországon 1902-ben. 1906-ban az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter, gróf Apponyi Albert rendeletben írta elő, hogy minden iskola köteles megtartani a madarak és fák napját. Ez azóta is a legszélesebb körben megtartott természetvédelmi rendezvény, amely jelentősen hozzájárul a gyermekek tudatos környezeti neveléséhez.

A Magyar Madártani Egyesület különleges programsorozatot szervezett a madarak és fák napja (május 10.) apropóján: a fülemülék éjszakáját, amelyre az ország számos pontján várják az érdeklődőket (az időpontok és a helyszínek megtalálhatók a www.mme.hu honlapon). És hogy miért éppen a fülemüle? Talán mert a világ egyik legszebb énekhan-

gú madara. Mivel a fülemüle a városokban is meglepés, nagyon sokan találkozhatnak vele (Budapesten például a Margitszigeten lehet élvezni a fülemülekoncertet), de leginkább a hangjával. Ugyanis ez az olajbar-na színű, vöröses farkú, rejtőzködő életmódot folytató madár ritkán kerül a szemünk elé.

Hosszú távú vonuló, a telet Afrika trópusi tájain tölti. A tavaszi vonulási csúcs április végére, május elejére esik. Megérkezésük a hímek azonnal énekelni kezdenek. Nem csak napközben, de a költési időszak első felében egész éjszaka fúj-ják a nótájukat. Amint a szürkület teljes sötétségbe fordul, a többi madár elhallgat, és rázendítenek a fülemülék. Nem szégyenlősek, így az érdeklődők akár két-három méterről hallhatják az elképesztő hangerejű és változatosságú éneklést. Este kilenc-tíz óra körül elhallgatnak, pihennek egy kicsit, majd éjféltől hajnalig dár-díroznak tovább.

Az MME rendezvénysorozatának fő attrakciója a fülemülék koncertje, de számos más madárfaj énekét is meg lehet figyelni egy ilyen májusi estén: a rigók, a vörösbegy, a poszták jeles képviselői is hozzájárulnak az ünnepi hangkavalkádhoz. Mivel ilyenkor már számos madárfajnak vannak fiókái, a nappali világosság utolsó percéig meg lehet figyelni, a szülők hogyan etetik kicsinyeiket. Persze, nem csak szervezetten lehet hallgatni a madarak énekét. A kertekben, parkokban bármikor élvezhetjük „hangoskodásukat”.

■ L. T.

Az előző rejtély megfejtése: Ararát Munkacsoport. Nyertesünk Mészáros Enikő Budapestről. Gratulálunk!

E heti kérdésünk: Melyik költőnk melyik versében mennek perre a szereplők a fülemüle éneke miatt? A megfejtéseket a 20/824-8100 telefonszámra vagy az aniko.santa@lutheran.hu e-mail címre várjuk.

Golyahalál

Lelöttek egy golyát a Baranya megyei Pellérdén – olvasom a hírt, és érzem, hogy önt el az indulat. Minden évben már tél végén eszembe jutnak költöző madaraink: vajon mikor és hányan jönnek vissza, milyen viszontagságok között teszik meg a hazavezető utat? Végtelen szomorúsággal tölt el, amikor például üres golyafészket látok, és még május elején is reménykedem, hogy ha talán késve is, de megérkeznek. Idén leginkább a fecskékért aggódtam. Nagyon kevésnek találtam az április végén a levegőben cikázó madarakat. A kutatók által közölt tények immár mindenki által megtapasztalhatók: évről évre egyre kevesebb példányuk érkezik haza.

Nehéz elképzelni, hogy vannak, nem is kevesen, akiket nem érdekel a madarak sorsa. Ám ennél sokkal szörnyűbb, hogy vannak olyanok, akik képesek lelőni egy golyát, pedig ez sajnos minden évben megtörténik. Most Pellérdén volt valaki, aki – ki tudja miért, talán heccből, unalom-ból, gonoszságból – sörétet lőtt egy

Öt templom fesztivál hatodszor

Koncertek, istentiszteletek, színházi előadások szerepelnek a május 12-én, csütörtökön kezdődött Öt templom fesztivál programján; a helyszín öt európai vallás egy-egy temploma Győr egyik városrészében, Újvárosban.

„Öt nap, öt templom, öt vallás, egy kultúra” a mottója az Európában is egyedülálló ökumenikus fesztiválnak, amelyet immár hatodik alkalommal rendez meg a Karzat Kultúrközpont Alapítvány az egyházak közreműködésével – mondta el Borsa Kata kuratóriumi elnök a Magyar Távirati Irodának.

A fesztivál nyitónapján, csütörtökön Fehérváry Lilla és Kátai Zoltán ad Mária-énekekből és pünkösdi imádságokból összeállított alkalmi koncertet a görög katolikus templomban. Pénteken a Szent Efrém férfiakar Liszt Ferencnek és kortársainak a műveivel lép fel a Kossuth utcai katolikus templomban. Szombaton a Custos Viol Consort és a Régizene együttes először ad közös koncertet. Műsorukon barokk zenét szólaltatnak meg az evangélikus Öregtemplomban.

A hétvégén Matija Solce, a prágai művészeti egyetem, a DAMU tanára érkezik nemzetközi kurzusának növendékeivel, akik két színházi produkciót mutatnak be a görög katoli-

kus templom udvarán. Vasárnap a zsinagógában lesz a premierje az *En nem tudom, mit hoz a holnap...* című színházi produkciónak, amelyet a Budapest Bár és Sebestyén Bálint, a Győri Balett magántáncosa ad elő. Ugyanaznap Ferenczi György és a Rackajam koncertezik a református templomban. Hétfőn ugyanott a

nyos konferenciát is tartanak. A május 12–13-i tanácskozáson vallástörténészek, teológusok és filozófiatörténészek arra keresik a választ, hogy mit tanítanak az angyalokról az ókori Mediterráneum világának spirituális szövegei, elsősorban a zsidók és a keresztények szent könyvei – mondta Borsa Kata.

fesztivál zárásaként Kányádi Sándor költővel találkozhatnak az érdeklődők a Kaláka együttes koncertjén.

A fesztiválon kétnapos tudomá-

Az Öt templom fesztivált a Nemzeti Kulturális Alapprogram hárommillió forinttal támogatja.

► MTI

EVÉL & LEVÉL

Tűnődések

Olvasom az *Evangelikus Élet* múlt heti számában *Az év igehirdetése díj* pályázati felhívását, és tűnődöm... A kiírás okát értem: igehirdetéseink körül bajok vannak. A cél pedig mindnyájunk szívügye: egyházunk igehirdetése legyen biblikus és korszerű, álljon erős teológiai alapokon, s tegyen bizonyosságot Jézus Krisztusról. Legyen olyan, amely megállítja igehallgató népünk fogyását, sőt meg is fordítja az aggasztó folyamatot. Mindezzel egyet is érthetnék, mégis tűnődöm.

Tűnődöm a zsűri összetételén. A bírálóbizottság tagjai az egyházkerület vezetői és a teológia professorai. Ez nem egyoldalú? Nem túlzottan „akadémikus”? Mintha egy iparcikket pusztán a gyári mérnökök és a gazdasági szakemberek bírálhatnának, illetve a tömegközlekedést a MÁV vezetői és a menetrendek készítői. Ugye, meg szokták kérdezni a fogyasztókat, illetve az utasokat? Nem hiányzik a bírálóbizottságból egy-egy gyakorló lelkész, néhán igehallgató Budapestről, valamelyik vidéki gyülekezetből, sőt talán még szórványból is? Olyanok, akiknek prédikálnuk?

A nagyobb gondom azonban maga a pályázat. Áldom az Istent, hogy gimnazista- és teológuséveim során sokszor hallhattam egyházunk nagyszzerű igehirdetőit. Különböző teológiai irányhoz tartoztak, tradicionális kegyes-séget hirdető és erőteljes hitébresztők egyaránt voltak közöttük. *Ordass, Túróczy és Szabó József* püspökök, *Scholz László és Balikó Zoltán*, édesapám és *Józsa Márton, Sréter Ferenc, Keken András, Csepregi Béla és Káldy Zoltán*... Szószékük alatt ülve mindig épültem, s közben maga a szolgálat Ura állított elem egy alig megközelíthető szakmai szintet. Tűnődöm és kérdezem: a felsoroltak közül melyikük jelentkezett volna egy ilyen pályázatra? S a maiak közül biztosan „a legjobbak” fognak pályázni?

Olvasom számos leírt igehirdetést, olyat is, amelyet elhangzásakor hallottam. A nyomtatott szövegből kaphat áldást az olvasó, de abból már hiányzik az istentisztelet áhitata, az élőszóval hirdetett evangélium ereje, a Szentléleknek a hallgatóságból gyülekezetet formáló jelenléte... A bírálóbizottság tagjai eldönthetik a beküldött igehirdetéseket sorrendjéig bibliai, dogmatikai és homiletikai szempontok szerint, ám miként ítélik meg, hogy az igehirdető maga meghallotta-e Isten neki szóló szavát, a mondanivalót átszűrte-e saját lényén, meggyőződésévé lett-e mindaz, amit hirdet, ha nem hallották szószékről, sőt az igehirdető személyét is zárt boríték őrzi? S hogyan tudják megállapítani, hogy a kiírás fontos szempontjain túl – „in statu nascendi” – az élő szó születésének pillanatában jelen volt-e, munkálkodott-e a hitre és szolgálata hívó Urunk, a teremtő Szentlélek? Hiszen az evangélium hirdetése által ő teremti hitet, ahol és amikor neki tetszik...

Sokunk imádságának tárgya egyházunk, papjaink igehirdetési szolgálata. Javasolom, hogy igehirdetéseik pályázatát helyett – akár például szombat esti időponthoz kötve – egyházunk mozgósítsa imádkozásra az igehallgatókat. A magyar nyelvű *Útmutató* közli a prédikációk alapigéjét. Tegye meg minden templomba készülő evangélikus, hogy akár egy rögzített időpontban, akár az indulás előtt olvassa el a kijelölt textust, elmélkedjen rajta, és könyörögjön az ige hirdetőjéért! Könyörögjünk együtt igehirdetésünk megújulásáért!

ID. ZÁSZKALICZKY PÁL *nyugalmozott lelkész* (Fót)

Kösziklára épült ház – hálaadó istentisztelet Mágocson

A felsőszeli harangok a Baranya megyei Mágocson csak magnóóról hallatszanak ugyan, mégis könnyekre indítják azokat, akik hallják. Május 7-én szépen megtelt az imaterem: hálaadásra jöttünk össze, mert volt rá okunk bőven. *Szabó Vilmos Béla* esperes a *Hegyi beszéd* végét választotta igehirdetési alapként, majd megáldotta az épületet, és áldást kívánt a benne folyó munkára. Buzdított, hogy vegyük komolyan Jézus szavait. Ő a köszikla, ő az alap, akire építhetjük egész életünket.

Az elmúlt években szó szerint jöttek a viharok, a szél, az eső, a beázások,

és megtépázták a gyülekezeti házat. De az élő Jézus nevében bízó gyülekezet élni akarásáról tett tanúbizonyságot. Ami saját erőből nem ment, ahhoz kaptunk anyagi segítséget az egyházmegegyétől. Ezt köszöntük meg a Tolna-Baranyai Egyházmegye vezetőségének. *Andorka Árpád* egyházmegyei felügyelő a számokon túl a napi igékkel is megerősített bennünket. *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő elismerését fejezte ki a gyönyörű környezetért, a gyülekezet szeretetéről.

Marx Józsefné gondnok beszámolt az elvégzett munkákról, amiből kitűnhetett, hogy valóban van miért hálát adnunk Istennek és a szorgalmas emberi kezeknek. Kialakítottunk egy kis imatermet, ahol a bibliaórákat tartjuk, bevezettük az egész lakásba a gázt, átrakattuk és kijavítottuk az egész tetőszerkezetet, új oltárterítőket csináltattunk. *Hála legyen Istennek mindennek!* Éreztük, hogy ő maga is építette a házat, nem csak mi fáradoztunk. *Kiss László* komló református lelkész Fil 4,6–7 igével köszöntötte a gyülekezetet, és megáldotta a jelenlévőket. *Györffy István* kántor szolgálatával elénekelte a *Himnusz*t, majd kezdetét vette a szeretetvendégség.

Asszonyaink finom süteményein kívül hidegtalat, salátákat és a *Babirád Baromfi-feldolgozó Kft.* termékeit kóstolhattuk meg a Budapestről, Paksról, Szekszárdról, Dombóvárról, Komlóról és Egyházaskozárról érkezett vendégek.

Nagy öröm volt számunkra az is, hogy éppen ezen a napon ünnepelte a *Taksonyi* házaspár az ötvenedik házassági évfordulóját. A katolikus templomban ökumenikus szertartással áldottuk meg őket, a család, a rokonok és az evangélikus testvérek részvételével. Hálát adunk Istennek, hogy az a gyülekezeti munka, amely megalapozta a felsőszeliek és kajaliak hitét, ma itt közöttünk termi jó gyümölcsseit.

KOSKAI ERZSÉBET *lelkész*

FOTÓ: RÓZSAI GYÖRGY

HÍREK, HIRDETÉSEK

MAGYAR BIBLIATÁRSULAT ALAPÍTVÁNY

Köszönet mondunk mindazoknak, akik 2010-ben adójk 1%-ával munkánkat támogatták!

Adószámunk: **19700739-2-43**

Az összeget a „Biblia az árvíz- és iszapár károsultak részére” akciónk során használtuk fel. Kérjük, támogassa továbbra is a Biblia fordításának, kiadásának és terjesztésének ügyét!

APRÓHIRDETÉS

Családi nyaralás Harkányban svédasztalos reggelivel, vacsorával. 8 nap: 59 000 Ft/fő, 2 gyermeknek ingyenes. Kiszér Tourist, telefon: 34/352-700.

FIZESSEN ELŐLAPUNKRA!

HALÁLOZÁS

„Erőm és énekem az Úr, megszabadít engem.” (Zsolt 118,14) Mély fájdalommal, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy édesanyánk, *özv. Molnár Lajosné született Schneider Erzsébet*, a barcsi evangélikus gyülekezet tisztelendő asszonya 85 éves korában, május 3-án visszatért Teremtőjéhez. Búcsúzzunk tőle május 14-én 10 órakor a barcsi evangélikus templomban, 11 órakor az Imre utcai temetőben.

A gyászoló család

HALÁLOZÁS

Szomorúan adjuk hírül, hogy *dr. Herényi Istvánné született Sass Katalin Julianna* április 28-án, életének 90. évében örökre eltávozott közülünk. Gyászolják férje, testvére, gyermekei, unokái, dédunokái, a közeli és távoli rokonság, valamint mindazok az ismerősök, akik szerették őt. Istennek adunk hálát drága halottunk életéért május 28-án 15 órakor a Deák téri evangélikus templomban tartandó hamvasztás utáni búcsúztatón. Kérjük mindazokat, akik virágot szerettek volna tenni a sírjára, helyezték annak árát a templomban található perselyek valamelyikébe adományként!

Táviratcím: *dr. Herényi István*, 1077 Budapest, Wesselényi u. 40. III. emelet 5.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Te voltál a segítségem, szárnyad árnyékában ujjongok. Zsolt 63,8 (ApCsel 26,22; Jn15,1-8; 1Jn5,1-4; Zsolt 103) Micsoda kifejező képet használ a zsolttáros! Szinte magunk előtt láthatjuk a kis madárfiókát, ahogyan bizalommal húzódik be anyja védelmező szárnyai alá. Talán most próbálkozott először a repüléssel, vagy épp rettentő veszélytől menekült meg. Oltalomban érzi magát, felszabadultan ujjong. Mennyivel inkább örvendezhet az ember, hiszen Isten gondviselésében tudhatja sorsát, életét!

Hétfő

Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk! Zsolt 90,12 (Róm 14,9; Róm 1,18-25; 2Sám 6,1-23) Vajon az időnk telik vagy múlik? Ezt a kérdést egykor *Túróczy Zoltán* püspök tette fel szilveszteresti prédikációjában. Intette hallgatóságát, ügyeljenek, hogy mulandó életük napjai valódi tartalommal teljenek meg. A zsolttáros ezt az igazi értéket a bölcs szívben jelöli meg. A bölcs ember nem csupán annak van tudatában, hogy földi léte mulandó, hanem felismeri, hogy életének legvégző célja: rátalálni Isten végtelen irgalmára és elmélyülni a Krisztusban hozzánk hajló szeretetben.

Kedd

Jézus Krisztusé egyedül a halhatatlanság, aki megközelíthetetlen világosságban lakik, akit az emberek közül senki sem látott, és nem is láthat: övé a tisztelet és az örökkévaló hatalom. 1Tim 6,16 (Zsolt 72,11; 2Kor 5,11-18; 2Sám 7,1-16) Mára elkopott az emberek egymás iránti tisztelete. Naponta lehetünk fültanúi annak, hogyan pocskondiázzák egymást a türelmetlen autósok. De hiányzik a tisztelet a gyermekekben is szüleik, tanáraik iránt. Kicsiben ott az a kigyomlálatlan mag, amely később elbizakodottsággá, sőt önzéssé terebélyesedik. Azt képzelet az ember, körülötte forog a világ. Önvizsgálatra és alázatúra készlet az apostol vallomása. Micsoda megtiszteltetés, hogy az az örökkévaló Isten, akie minden hatalom, egyáltalán szóba áll az emberi „porszemmel”?

Szerda

A türelem és vigasztalás Istene adja meg nektek, hogy kölcsönös egyetértés legyen közöttetek Jézus Krisztus akarata szerint, hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsétek a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját. Róm 15,5-6 (Zsolt 92,2-3; Jn 8,31-36; 2Sám 7,17-29) Koncertek előtt a zenekar hangol. Egyetlen hangszerhez igazodik a többi. Micsoda hangzavar van ott, ahol ez elmarad! Sok, magát kereszténynek valló közösség – család vagy éppen gyülekezet – szolgálatából ugyanúgy hiányozhat a harmónia, ha köztük szétválás, türelmetlenség van. Az apostol őket figyelmezteti. Hangolódjanak rá a Szentlélek Istenre, akinek a vezetésével átélhetik a csodát: az „egységes hangzást”.

Csütörtök

Az Isten Fiában való hitben élek, aki szeretett engem, és önmagát adta értem. Gal 2,20 (Zsolt 66,16; Róm 8,7-11; 2Sám 11,1-27) Egy hinduból kereszténnyé lett indiai orvos szavai csengnek a fülemben: Csak Jézus! Egyedül Jézus! Azt kérdeztem tőle, hogy ő – mint ázsiai – ugye vallja, minden vallás tulajdonképpen ugyanazt az Istent keresi. Kutatni valóban sokféleképpen lehet, de megtalálni őt csak egy módon tudod – hangzott a felelet. Szavai egybecsengtek a galatákat győzködő apostol vallomásával. Hinni sokféleképpen lehet, de élni csupán a Krisztus által, aki meghalt és feltámadott, hogy nekünk üdvösséget szerezzen.

Péntek

Istennek van hatalma arra, hogy minden kegyelmét kiárrassa rátok, hogy mindenütt mindenkor minden szükségességgel rendelkezetek, és bőségben éljétek minden jó cselekedetre. 2Kor 9,8 (2Móz 35,29; Jn 19,1-7; 2Sám 12,1-25) Az Európai Unió által az önkéntesség évének nyilvánított 2011. esztendőben nem árt rádöbbenünk arra, Urunk hogyan vélekedik az adakozásunkról, különféle szolgálatainkról. Merthogy ő ebben is a hitünket, hatalmába vetett bizalmunkat teszi próbára. Isten ugyanis nem előlegezi meg a gazdagságot, a bőséget, hogy majd a feleslegünkben fusson a jó cselekedetekre. Ellenkezőleg, miközben neki szolgálunk, szórjuk a javainkat, erőnket, azonközben tapasztaljuk meg, hogy árad felénk a kegyelem.

Szombat

Világosságom és segítségem az Úr, kitől félnék? Zsolt 27,1a (Jn 14,1; Jel 22,1-5; 2Sám 15,1-12) A hét utolsó napján ismét bátorít bennünket a zsolttáros vallomása. Vasárnap Isten oltalmazó „szárnyaira” emlékeztetett, most is ismert képpel erősíti bizonyágtételét. A sötét a legbátrabb embert is gyanakvóvá teszi. Bizonytalanság fogja el, hiszen nem tudja, mi rejtőzik a sötétben, milyen veszély leselkedik rá. Nemcsak az ellenségtől való félelem, de az ismeretlen akadályok is aggodalommal tölthetik el az embert. A fény mindezeket leleplezi, nyilvánvalóvá teszi. A hívó, keresztény ember nagy privilégiuma, hogy az élet nehézségein, az elkerülhetetlen próbákon úgy mehet át, hogy van támasza, segítése. Mellette áll, „vele vándorol” az a Jézus, aki egykor így jelentette ki magát: „*Én vagyok a világosságom.*”

■ B. PINTÉR MÁRTA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 15-étől május 22-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>8.04 / MR6 - A régió rádiója Kapocs (vasárnapi ökumenikus műsor)</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Metodista istentisztelet közvetítése Nyíregyházáról Igét hirdet Hecker Márton körzeti lelkész</p> <p>10.20 / m1 Kérdések a Bibliában</p> <p>10.55 / m1 Református ifjúsági műsor</p> <p>11.30 / m1 Evangélikus templomok (ismétlés: m2 / 14.30)</p> <p>15.05 / Bartók rádió Beszélgetések az egyházzeneről. A magyar nyelvű genfi zsolttárok 400 éve</p> <p>21.25 / m2 A Mester és Margarita (lengyel tévéfilmsorozat) 4/1. rész</p>	<p>5.20 / m1 Hajnali gondolatok</p> <p>9.15 / PAX Az anyaméh gyümölcse jutalom (családtervező műsor)</p> <p>14.00 / Bartók rádió A hét zeneszerzője: Joseph Haydn Az Esterházy hercegek szolgálatában</p> <p>19.30 / Kossuth rádió Vaacka Rádió (folytatásos mese)</p> <p>20.30 / m2 Mindentudás Egyeteme 2.0</p> <p>21.00 / Duna Tv Apja lánya (amerikai játékfilm, 2004) (98')</p> <p>23.00 / Rádió 17 (Budapest) Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása</p>	<p>6.00 / Bartók rádió Muzsikáló reggel</p> <p>10.00 / Duna Tv Múlt idő '90 Akkor és most</p> <p>14.05 / Kossuth rádió Arcvonalak Szóts László építész</p> <p>15.00 / Duna Tv Védett szépségeink Budapest növényritkaságai</p> <p>21.40 / m1 Az ibolya (tévjáték) (55')</p> <p>22.00 / PAX Nemzetiségi monostorok</p> <p>22.40 / m1 Zegzugos történetek A Margit-sziget</p> <p>22.55 / Filmmúzeum Napló gyermekeimnek (magyar filmdráma, 1982) (106')</p>	<p>5.20 / m1 Hajnali gondolatok</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebened bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórása</p> <p>16.00 / Duna Tv Mátyás király és a reneszánsz (magyar ismeretterjesztő sorozat) A Hunyadiak</p> <p>18.40 / Bartók rádió Most jelent meg! Liszt Ferenc Krisztus-oratórium a Zeneakadémián</p> <p>21.00 / Duna Tv Őt este (orosz játékfilm, 1979) (89')</p> <p>23.15 / m1 Múlt-kor (történelmi magazin)</p> <p>23.50 / Duna Tv Cseh Tamás: Összes dalok időrendben – 1977</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>13.29 / Bartók rádió A Concerto Armonico hangversenye Bach: 54. kantáta (Widerstehe doch der Sünde)</p> <p>13.30 / PAX Schweitzer József (portréfilm)</p> <p>14.55 / Duna Tv Isten kezében</p> <p>16.55 / m2 Múzeumtúra – francia módra (francia dokumentumfilmsorozat) Az Eiffel-torony</p> <p>21.00 / Duna Tv Péter és János (francia tévéfilm, 2006) (94')</p> <p>21.40 / m1 Színésznők bálja (francia játékfilm, 2009) (103')</p> <p>23.00 / PAX Tiszahát az Árpád-korban (dokumentumfilm)</p>	<p>16.00 / Duna Tv Építéset XXI</p> <p>19.30 / Duna II. Autonomia Rémálmok nyomában (magyar dokumentumfilm)</p> <p>19.43 / Kossuth rádió Részletek a Kalácska együttes Madáretető című lemezéről</p> <p>21.00 / Duna Tv Cranford (angol tévéfilmsorozat) V/1.</p> <p>21.40 / m1 Keleti pu. (Tévészínház, 2010) (85')</p> <p>23.00 / Bartók rádió Ars nova Benne: Olivier Messiaen: Öt kórus tizenkét énekhangra</p> <p>0.00 / Duna Tv A Salzburgi Fesztiválzenekar koncertje a Zeneakadémián</p>	<p>12.05 / Duna Tv Isten kezében</p> <p>13.11 / Bartók rádió Az MR Énekkarának hangversenye Benne: Szokolay Sándor: Cantate Domino</p> <p>16.25 / m1 Magyarország története Romlás és kiütkezés</p> <p>19.30 / Duna Tv Hattyúdál Szörényi Levente szólókoncertje a Papp László Budapest Sportaréna-ban</p> <p>20.30 / m2 Ketten a farmon (amerikai filmdráma, 1995) (90')</p> <p>22.55 / m1 Rost Andrea – Pannon dalok Magyar, cigány és zsidó népdalok a Kárpát-medencéből</p>	<p>6.03 / M. Katolikus Rádió Orgonamuzsika</p> <p>8.00 / Civil Rádió (Budapest) Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (on-line adás: www.civilradio.hu)</p> <p>10.45 / m1 Református ifjúsági műsor</p> <p>11.10 / Duna Tv Európai kóstoló (angol ismeretterjesztő sorozat). Litvánia</p> <p>11.40 / m1 Fasori tanárok</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (vallási híradó)</p> <p>18.00 / m2 Bolyai-díj 2011 Élő közvetítés a Nemzeti Színházból</p> <p>21.15 / Bartók rádió Az emberi hang dicsérete Benne: Kodály Zoltán: Missa brevis</p>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu).

Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com).

Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghegy Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsiló Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örvényünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba zárt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

